PTE ORVOSKARI HÍRMONDÓ

Pécs, 2011. március

TARTALOM

Lénárd László Széchenyi-díjas (44. old.)

A Kari Tanács ülése

A dékáni pályamunkák sorrendje

A Házi TDK-konferencia eredményei

Kitüntetések

BeSt3 – Beruf, Studium Weiterbildung *(Krammné Mezei Anikó)*

Minőségirányítási felülvizsgálat az Immunológiai és Biotechnológiai Intézetben *(Kovácsné Kósa Judit)*

1848. március 15-e *(Gracza Tünde)*

Jókai Anna: Ember és forradalom, Illyés Gyula: Százéves március *(Kiss Tamás összeállítása)*

Limfóma Klub Pécsett *(Kovácsné Kósa Judit)*

Nemzetközi farmakológus konferencia *(Pintér Erika, Helyes Zsuzsanna)*

Tudomány és Tea *(Horváth Györgyi)*

Családorvos kutatók X. konferenciája *(Heim Szilvia)*

Nyitott Gyermekklinika: Vidám nap a kórházban *(Ambrus-Kéri Noel anyukája)*

Megmozdult a város apraja *(Pintér András)*

A budapesti Kísérletes és Sebészeti Műtéttani Intézet újraindulása *(Lantos János)*

In memoriam Orvosi Kémiai Intézet *(Deli József)*

A 20 éves Pécsi Gyermekdializáló Állomásról emlékeztek *(Lakatos Orsolya)*

Pharma jog nem jogászoknak *(Dr. Molnár Béla)*

Az oktatás öröme *(Mess Béla)*

Emlékezzünk Németh Árpádra *(Makovitzky József, Sótonyi Péter, Somogyi János)*

Bemutatkozik a Medgyessy Ferenc Művészeti Műhely *(Pandur József)*

Mandulavirágzási Tudományos Napok *(Pintér András)*

IV. Pécsi Egyetemi Gyógyszerész Bál *(Fittler András)*

Hírek, tudományos közlemények, sajtószemle

A borítón és középen a Medgyessy Ferenc Művészeti Műhely munkái

A hátsó borítón válogatás Benke József: Pestis c. írásának fotóanyagából

A Kari Tanács ülése

2011. február 2.

1. Egyetemi tanári pályázatok véleményezése

Dr. Miseta Attila dékán rövid tájékoztatást adott arról, hogy az egyetemi tanári pályázatokat a jövőben elsőként a kari bizottságok, illetve a Kari Tanács, ezután az Egyetemi Habitusvizsgáló és Habilitációs Bizottság véleményezi, majd a Szenátus határozata után kerül az Országos Akkreditációs Bizottsághoz.

Öt pályázat maradt, melyeket megvizsgált a Tanulmányi Bizottság, a Tudományos Bizottság és véleményezett az Igazgatói Értekezlet.

Az Általános Orvostudományi Kar Tanácsa az alábbi szavazati eredményekkel támogatta az egyetemi tanárok személyére tett javaslatot.

	Igen	Nem	Tart.
Dr. Battyáni Zita	48	13	15
Dr. Füzesi Zsuzsanna	70	4	2
Dr. Kelemen Dezső	51	10	15
Dr. Sütő Gábor	70	3	3
Dr. Tényi Tamás	72	1	3

2. Kari állandó bizottság létrehozása

Dr. Miseta Attila: A PTE ÁOK egyik sarokköve, hogyan tudja megerősíteni intézeteit és klinikáit, elsősorban személyi kérdésekben. Ezt a feladatot egy bizottság fogja végezni, melynek elnöke Szekeres Júlia professzor asszony. A bizottságnak kettős feladata lesz: egyrészt áttekintés a klinikák és intézetek esetében, másrészt javaslattétel a dékán számára, hogy hol szükséges és milyen formában a megfelelő szakember erősítés.

Az Általános Orvostudományi Kar Tanácsa az alábbi szavazati eredményekkel elfogadta a Szakmai Előmeneteli Bizottság elnökére tett javaslatot.

	Igen	Nem	Tart.
Dr. Szekeres Júlia	73	0	2

3. A PTE Térítési és Juttatási Szabályzat ÁOK-ra vonatkozó részének módosítása

Dr. Csernus Valér röviden ismertette, hogy az egyetemi szabályok szerint csak azok a hallgatók kaphatnak ösztöndíjat vagy bármi más juttatást, akik számára ezt az Egyetemi Térítési és Juttatási Szabályzat engedélyezi. Mivel az Orvoskaron beindult egy új képzés, az orvosi biotechnológus szak, ezért szükséges a szabályzatban ennek megjelenítése is.

Az Általános Orvostudományi Kar Tanácsa egyhangúlag elfogadta a PTE Térítési és Juttatási Szabályzat módosítására tett javaslatot.

4. A Semmelweis-terv

Dr. Miseta Attila: Hosszú társadalmi vita keretében a legkülönbözőbb fórumokon olvashatók mind a Felsőoktatási Törvénynek, mind a Semmelweis tervnek az anyagai. A szakmapolitizálás nagyon fontos feladat, jóval hatékonyabb és aktívabb lobbira van szükség. A politikusoknak és a szakpolitikusoknak a megfelelő szintű anyagot kell a kezükbe adni. A Széchenyi-terv várhatóan komoly támogatást fog adni ahhoz, hogy az infrastrukturális lehetőségek növekedjenek.

2001 óta megháromszorozódott a hallgatói létszám. A terhek nőttek, a klinikumot folyamatos restrikciók érték, kari szinten sem volt jelentős bővülés.

Nem felelünk meg az Európai Uniós normáknak abban a tekintetben, hogy túl sok orvostanhallgató van, túl kevés ággyal. Az oktatókórházi rendszer kritériumai elavultak, melyen változtatni kell: a megyei rendszereket kellene integrálni.

Lényeges elem a sürgősségi orvosképzésnek hatékonyabb beemelése a graduális orvosképzésbe. A népegészségügyi programokon túl – s talán ez lenne a legolcsóbb és leghatékonyabb népegészségügyi program – a tanároknak az egészségügyi képzésében kell nagyobb szerepet vállalni. Ez az a pont, ahol az Egészségtudományi Karral együtt kell fellépni.

5. Bejelentések

Dr. Miseta Attila dékán köszönetet mondott *Szelényi* professzornak az első „Arts-in-Med" este lebonyolításáért, mely a jelek szerint nagyon sikeres rendezvénysorozat lesz.

ORVOSKAR HIRMONDO

Felelős szerkesztő: Barthó Loránd, Decsi Tamás
Olvasószerkesztő: Hollósy Tibor
Tördelőszerkesztő: Babarciné Stettner Lenke

A szerkesztőség címe: PTE Általános Orvostudományi Kar Sajtóirodája, 7624 Pécs, Szigeti út 12. Tel.: 536-116.
E-mail: hirmondo@aok.pte.hu ■ HU ISSN 1586-1031 ■ Elektronikus publikáció: www.aok.pte.hu/hirmondo ■ HU ISSN 1586-1295 ■
Nyomtatta a PTE ÁOK Nyomdája.
A belívben Sebők Béla és Barthó Loránd fotói

A PTE ÁOK Házi TDK Konferenciájának eredményei

SEJTBIOLÓGIA, BIOFIZIKA

Elismerő oklevél

Ulbert Petra
Ortmann Erika
Maren Nonshaugen Hanssen
Lukács Eszter
Cseh Tamás

III. díj

Alexander Weich (Immunológiai és Biotechnológiai Intézet): Effects of Wnt11overexpression on the phenotype of A549 non-small cell lung cancer (NSCLC) cell line. Témavezető: *dr. Bartis Domokos, dr. Pongrácz Judit*

III. díj – OTDK-ra továbbjut

Rikki Kyle Kotyk Yahiro (Laboratóriumi Medicina Intézet): Intra-cellular Calcium Regulation via O-linked Glycosylation: Is TRPC-1 (Calcium Channel Protein) a Target for O-GlcNAc? Témavezető: *dr. Nagy Tamás*

II. díj – OTDK-ra továbbjut

Galgóci Szilvia, Ács András (Orvosi Biológiai Intézet): Domináns gátló RasN fehérje szerepének vizsgálata PC12 sejtek NGF-indukálta differenciációjában. Témavezető: *Varga Judit*

I. díj – OTDKra továbbjut

Rupeena Purewal (Biokémiai és Orvosi Kémiai Intézet): Lithium: a new therapeutic approach in AD? Témavezető: *dr. Nagy Tamás*

ÉLETTAN, KÓRÉLETTAN

Elismerő oklevél

Anna Wolke
Tenk Judit
Szabó Ádám, Hollósi Tibor, Gubik Ágnes, Berente Eszter
Szabad Árpád Olivér, Sipos Veronika
Sipos Veronika, Rostás Ildikó
Pusztay Pál, Hajnal Norbert
Móricz András
Mikó Alexandra, Füredi Nóra
Madarassy-Szücs Anna, Kiss Áron
Lőrincz Orsolya
Jelinek Dániel, Hollósi Tibor, Berente Eszter, Gubik Ágnes
Füredi Nóra, Mikó Alexandra
Bencze Noémi, Barth Zoltán
Balogh Zsuzsanna Dorka, Szabad Árpád Olivér

III. díj – OTDK-ra továbbjut

Botz Bálint, Imreh András (Farmakológiai és Farmakoterápiai Intézet): A preprotachykinin-A gén által kódolt neuropeptidek szerepének vizsgálata szenzoros és motoros működésekben normál és neuropátiás körülmények között. Témavezető: *dr. Helyes Zsuzsanna*

III. díj – OTDK-ra továbbjutnak

Gyenge Márton (Élettani Intézet): A binokuláris fúzió és a térlátás neurális feldolgozási idejének összehasonlítása. Témavezető: dr. *Jandó Gábor*

Tanai Edit (Kórélettani és Gerontológiai Intézet): A hidrogén-szulfid (H2S) és a szuperoxid-diszmutáz (SOD) antioxidáns hatásának összehasonlítása izolált carotis artériákon. Témavezető: *dr. Koller Ákos, dr. Solymár Margit*

Kormos Viktória (Farmakológiai és Farmakoterápiai Intézet): Szorongás és stressz-reakció vizsgálata hipofízis adenilát-cikláz aktiváló polipeptid (PACAP) génhiányos egerekben viselkedési és c-Fos immunhisztokémiai módszerekkel. Témavezető: *dr. Helyes Zsuzsanna*

II. díj – OTDK-ra továbbjutnak

Kósa Dalma (Kórélettani és Gerontológiai Intézet): Az öregedés hatása az Angiotenzin II indukálta vazomotor funkcióra. Témavezető: *dr. Vámos Zoltán*

Nagy Péter (Farmakológiai és Farmakoterápiai Intézet): Tachykininek szerepének vizsgálata krónikus ízületi gyulladás és degeneratív betegségek egérmodelljeiben. Témavezető: dr. Helyes Zsuzsanna, dr. Markovics Adrienn, dr. Borbély Éva

I. díj – OTDK-ra továbbjut

Scheich Bálint, Kneifel Zoltán (Szívgyógyászati Klinika): Reaktív oxigén gyökök szerepe a szívizom kontraktilitásának szabályozásában. Témavezető: *dr. Szokodi István*

KONZERVATÍV KLINIKAI ORVOSTUDOMÁNY I.
(Csecsemő és Gyermekgyógyászat, Nephrológia, Pulmonológia, Kardiológia, Szülészet és Nőgyógyászat)

Elismerő oklevél

Vizeli Viktória Mária
Sélley Eszter – **MANET különdíj**
Szalay Eszter Zsófia
Mihályi Krisztina
Máté Zsuzsanna
Markó Róbert
Juni Eszter – **CSAKOSZ különdíj**
Fusch Diána

III. díj

Ezer Péter (Szívgyógyászati Klinika): Rupturált koszorúér plakkok angiográfiás képének számítógépes (QCA) analízise. Témavezető: *dr. Kónyi Attila*

III. díj – OTDK-ra továbbjut

Anne Klintworth (Szívgyógyászati Klinika): Breathing patterns can influence heart rate asymmetry in healthy volunteers. Témavezető: *Hejjel László*

Steiger Zsófia (Gyermekgyógyászati Klinika): A plazma foszfolipidek zsírsavösszetételének változása a várandósság alatt és a szüléskor: irodalmi áttekintés 102 közlemény alapján. Témavezető: *dr. Szabó Éva, dr. Decsi Tamás*

II. díj – OTDK-ra továbbjut

Kovács Anna (Gyermekgyógyászati Klinika): Ugyanolyan boldogok a krónikus betegségben szenvedő gyermekek, mint egészséges kortársaik? Életminőség vizsgálatok 8-18 éves gyermekekben. Témavezető: *dr. Hollódy Katalin*

I. díj – OTDK-ra továbbjut

Budai Anna, Dani Timea (Élettani Intézet): A dinamikus véletlen pont sztereogramok jelentősége a kisgyermekkori látásszűrésben. Témavezető: *dr. Mikó-Baráth Eszter, dr. Jandó Gábor*

KONZERVATÍV KLINIKAI ORVOSTUDOMÁNY II.
(Neurológia, Pszichiátria, Gasztroenterológia, Endokrinológia, Laboratóriumi diagnosztika, Képalkotó diagnosztika, Nukleáris medicina, Sugárterápia)

Elismerő oklevél

Szujó Szabina
Szabó Zsuzsanna
Plózer Enikő
Nikolényi Éva
Kövér Anna
Kopasz Nóra, Édes Tünde
Égi Csilla Viktória

III. díj – OTDK-ra továbbjut

*Krupp Miklós, Ernyey Balázs, Varga Adrienn (*Aneszteziológiai és Intenzív Terápiás Intézet): Thrombocyta aggregációs vizsgálatok súlyos szeptikus betegekben. Témavezető: *dr. Mühl Diána*

II. díj – OTDK-ra továbbjut

Butsy Ágnes Melinda (Neurológiai Klinika): Endothel aktiváció és citokin profil akut ischaemiás stroke-ban. Témavezető: *dr. Illés Zsolt, dr. Molnár Tihamér*

I. díj – OTDK-ra továbbjut

Strammer Erzsébet (Neurológiai Klinika): Szociális kogníció, empátia és a fizikai állapotromlás összefüggései sclerosis multiplex betegekben. Témavezető: *dr. Illés Zsolt*

KONZERVATÍV KLINIKAI ORVOSTUDOMÁNY III.
(Reumatológia, Infektológia, Klinikai Immunológia, Hematológia, Onkológia, Bőrgyógyászat)

Elismerő oklevél

Vágási Judit, Tőke Aletta Katalin
Parti Krisztina
Lantos Krisztina
Bussay Dorottya

III. díj

Farkas László (I.sz. Belgyógyászati Klinika): A graft tumor kontamináció jelentősége autológ hemopoetikus őssejt transzplantációban T-sejtes non-Hodkin-lymphomában. Témavezető: dr. Szomor Árpád, dr. Kereskai László

II. díj – OTDK-ra továbbjut

László Eszter (Magatartástudományi Intézet): A living will („élő végakarat") törvényi lehetőség ismertsége, megítélése és továbbgondolása. Témavezető: *dr. Jakab Tibor*

I. díj – OTDK-ra továbbjut

Meiszterics Zsófia (Laboratóriumi Medicina Intézet): Könnyfehérjék Basedow-Graves betegségben. Témavezető: *dr. Ludány Andrea, dr. Kőszegi Tamás*

OPERATÍV KLINIKAI ORVOSTUDOMÁNY I.
(Mellkas- és hasi sebészet, Szívsebészet, Urológia, Kísérletes sebészet, Szájsebészet, Fogorvostudományok)

Elismerő oklevél

Vértes Judit
Vecsei Anna
Varga Enikő
Tóth András, Sándor Barbara
Kneifel Zoltán
Gilicze Orsolya
Gál József Miklós
Fábián Tamás

III. díj – OTDK-ra továbbjutnak

Somogyi Katalin (Sebészeti Oktató és Kutató Intézet): Bioflavonoid quercetin csökkenteni képes a transzvaginálisan készített pneumoperitoneum indukálta oxidatív stresszt. Témavezető: *dr. Wéber György, dr. Jávor Szaniszló*

Lavati Zsuzsanna (Fogászati és Szájsebészeti Klinika): Elektronikus munkahossz meghatározás endodonciai revíziók esetében. Témavezető: *dr. Krajczár Károly*

II. díj – OTDK-ra továbbjut

Vajda Katalin (Fogászati és Szájsebészeti Klinika): Dentális és szkeletális érettség összehasonlítása. Témavezető: *dr. Szabó Gyula Tamás*

I. díj OTDK-ra továbbjut

Sarlós Donát Péter (Gyermekgyógyászati Klinika): Lézerbesugárzás hatása patkány gyomornyálkahártyára: hisztológiai és funkcionális vizsgálatok. Témavezető: *dr. Vástyán Attila*

Sarlós Donát Péter két első helyezést nyert
(Operatív Klinikai Orvostudomány és Bokémia, Mikrobiológia, Immunológia szekciókban)

OPERATÍV KLINIKAI ORVOSTUDOMÁNY II.
(Szülészet és Nőgyógyászat, Bőrgyógyászat, Traumatológia, Ortopédia, Idegsebészet, Szemészet, Fül-Orr-Gégészet, Plasztikai Sebészet)

Elismerő oklevél

Tóth Ildikó
Rátkai Márton
Pável Judit
Mánfai Réka
Lukács Ákos Géza
Lovász Miklós György
Jakab Orsolya
Csőre Krisztián
Csobó Dávid
Burkus Máté
Benczi Csilla

III. díj OTDK-ra továbbjut

Kiss Péter (Fül-Orr-Gégészeti és Fej-Nyaksebészeti Klinika): Teljes gégeeltávolítás utáni olfaktórikus és pulmonális rehabilitáció. Témavezető: *dr. Móricz Péter*

II. díj OTDK-ra továbbjut

Fazekas Ádám (Mozgásszervi Sebészeti Intézet Ortopédiai Klinikai Tanszék): Processzált porc allograft ízületi felszínsérülések ellátására - összehasonlító állatkísérleteink eredményei és korai humán eredmények. Témavezető: dr. Váncsodi József

I. helyzés OTDK-ra továbbjut

Kolumbán Bálint (Idegsebészeti Klinika): Az ösztrogén és az ösztrogén analóg DHED neuroprotektív hatásának vizsgálata patkány koponya trauma modellen. Témavezető: *dr. Büki András, dr. Bukovics Péter*

PATOLÓGIA, ANATÓMIA, HISZTOLÓGIA, MORFOLÓGIA, IGAZSÁGÜGYI ORVOSTAN

Elismerő oklevél

Rezes Renáta
Dányádi Bese

III. díj

Fülöp Balázs (Anatómiai Intézet): Belső fül immunhisztológiai vizsgálata vad típusú és PACAP KO egerekben. Témavezető: *dr. Tamás Andrea, dr. Szabadfi Krisztina*

II. díj OTDK-ra továbbjut

Benkő Eszter (Pathologiai Intézet): Leukémiás tumortömeg kombinált sejt, DNS és RNS alapú monitorozása t(12-21)*gyermekkori akut limfoblasztos leukémiában. Témavezető: *dr. Pajor László, dr. Alpár Donát*

I. díj – OTDK-ra továbbjut

Horváth Gábor (Anatómiai Intézet): Az ingergazdag környezet és szociális izoláció hatásának összehasonlítása ischaemia indukálta retinadegenerációban patkányban. Témavezető: *dr. Atlasz Tamás, dr. Reglődi Dóra, dr. Kiss Péter*

MOLEKULÁRIS BIOLÓGIA, FEJLŐDÉSBIOLÓGIA, GENETIKA, BIOINFORMATIKA, GENOMIKA

Elismerő oklevél

Rácz Evelin
Nagy Dávid
Czina Márton
Baricza Eszter

III.díj

Rapp Judit (Igazságügyi Orvostani Intézet): Vérminta korának meghatározása RNS degradáció segítségével. Témavezető: *dr. Poór Viktor Soma, dr. Sipos Katalin, dr. Debreceni Balázs*

II. díj

Sághy Éva, Sipeky Csilla, Polgár Noémi (Orvosi Genetikai Intézet): A solute carrier organic anion transporter (SLCO1B1) gén A388G polimorfizmusának vizsgálata roma populációban. Témavezető: *dr. Melegh Béla*

I. díj – OTDK-ra továbbjut

Kellermayer Blanka (Neurológiai Klinika): Az agyi eredetű neurotróp faktor (BDNF) hatása a szinapszis ubiquitin-proteaszóma rendszerére. Témavezető: *dr. Illés Zsolt*

FARMAKOLÓGIA, GYÓGYSZERÉSZTUDOMÁNYOK

Elismerő oklevél

Arvin Lashgarara, Viktória Kormos
Kuliffay Zsolt
Grósz Judit

III. díj

Bencze Bálint (Laboratóriumi Medicina Intézet): Gyógynövények a fogászati prevencióban. Témavezető: *dr. Kőszegi Tamás, dr. Kocsis Béla, dr. Szabó László Gy.*

II. díj OTDK-ra továbbjut

Sági Veronika (Farmakológiai és Farmakoterápiai Intézet): Hidrogén-szulfid hatásának vizsgálata tengerimalac ileum hosszanti simaizomzatán. Témavezető: *dr. Barthó Loránd, dr. Pozsgai Gábor*

I. díj OTDk-ra továbbjut

Bechli Milán (Igazságügyi Orvostani Intézet): Legálisan forgalmazható növényi tápszer, vagy illegális diszkó-drog? – Egy második generációs „designer”-drog, a mefedron igazságügyi toxikológiai analízise. Témavezető: *dr. Benkő András*

BIOKÉMIA, MIKROBIOLÓGIA, IMMUNOLÓGIA

Elismerő oklevél

Ugor Emese
Trásy Domonkos
Simon Mária
Barbara Bartos, Zoltán Varecza

III. díj

Meggyes Mátyás (Biológia Intézet): A TIM-3 és galektin-9 molekulák expressziójának vizsgálata terhes BALB-C egérmodellben. Témavezető: *dr. Szereday László*

II. díj – OTDK-ra továbbjut

Riba Ádám (I.sz. Belgyógyászati Klinika): A poli(ADP-ribóz) polimeráz gátlás hatása a kináz kaszkádok aktivitására és a hősokk fehérjék expressziójára doxorubicin-indukálta szívelégtelenségben. Témavezető: *dr. Halmosi Róbert*

I. díj

Sarlós Donát Péter (Immunológiai és Biotechnológiai Intézet): Lymphocyták lép-homing vizsgálata in vivo sejt kompetíciós eljárással. Témavezető: *dr. Balogh Péter*

BeSt3 – Beruf, Studium, Weiterbildung

Bécs, 2011. március 3. – 6.

Az évente megrendezésre kerülő bécsi BeSt3 kiállításon az osztrák felsőoktatási intézmények mellett lehetősége van külföldi főiskoláknak, egyetemeknek és továbbképző helyeknek is a bemutatkozásra.
Az idei vásáron 13 ország magán és állami intézményei képviseltették magukat, többek közt Németország, Franciaország, Nagy-Britannia, Olaszország, Spanyolország és Svájc.
A magyar stand megnevezése: „Medizinstudium in Ungarn" volt. Ez a stand képviselte a magyarországi német nyelvű orvos- és fogorvosképzést (Semmel-weis Egyetem, PTE és Szegedi Tudományegyetem).

A magyar képviseletről az *International Studies Budapest* gondoskodott, az ő felkérésükre utaztak a pécsi orvoskarról négyen a vásárra: *Krammné Mezei Anikó* – a PTE ÁOK Német Hallgatói Szolgáltató Iroda vezetője, *Caroline Odpadlik* – harmadéves osztrák orvostanhallgatónk, *Verena Skoda* és *Florian Jesner* – negyedéves osztrák fogorvostanhallgatóink.

A tapasztalatok összegzése:

Az első két napon (csütörtök-péntek) többségében iskolai csoportok, osztályok látogatták a vásárt tanári kísérettel. Ezek a diákok nem közvetlenül az érettségi, ill. a pályaválasztás előtt állnak, hanem alsóbb osztályosok, akik a későbbi lehetőségek iránt érdeklődtek.

Szükségesnek tartjuk megszólítani ezt a korosztályt, hiszen tapasztalataink szerint az osztrák köztudatban kevésbé ismertek a magyarországi német nyelvű képzési lehetőségek. (Színes szóróanyagok, figyelemfelkeltő plakátok fontosak.)

A hétvégén (szombat-vasárnap) idelátogatók közt már több komoly érdeklődő is akadt, akik többnyire szülői, baráti kísérettel érkeztek. Elmondható, hogy részletekbe menően érdeklődtek a kínált képzéseink iránt, a felvételi eljárás részleteiről, a képzés felépítéséről, vizsgákról, az egyetem nyújtotta egyéb lehetőségekről, diákszállásról és az egyetemi diákéletről. Hallgatóink nagy segítséget nyújtottak ezeknek a kérdéseknek a megválaszolásában.

Fontosnak tartjuk, hogy karunk a jövőben is képviseltesse magát a vásáron, illetve éljen a lehetőséggel a 2011. november 17-20. között Salzburgban megrendezésre kerülő BeSt3–en, amely nemcsak Ausztria nyugati részét, hanem Bajorországot is lefedi.

Összességében igen sikeresnek értékeltük az oktatási vásáron való részvételünket, és reméljük, hogy ez az osztrák jelentkezők számának növekedésében is meg fog mutatkozni.

Pécs, 2011. március 10.

Krammné Mezei Anikó
Német Hallgatói Szolgáltató Iroda

Kitüntetettek

Dr. Lénárd László egyetemi tanár, akadémikus, a Pécsi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Kar Élettani Intézetének és a Magyar Tudományos Akadémia Idegélettani Kutatócsoportjának kutatója, a PTE korábbi rektora, hosszú évtizedeken át végzett nemzetközileg is elismert tudományos tevékenysége, magas színvonalú oktatómunkája elismeréseként Széchenyi Díjban részesült, melyet 2011. március 14-én a Parlamentben vett át (lásd még a 44. oldalon).

Dr. Kétyi Iván az Orvosi Mikrobiológiai Intézet emeritus egyetemi tanára, hosszú évtizedeken át végzett lelkiismeretes munkája, kimagasló kutató és oktatómunkája, a Kari közéletben vállalt aktív tevékenysége elismerésként a Magyar Köztársasági Arany Érdemkereszt kitüntetésben részesült.

Dr. Molnár Lenke az I.sz. Belgyógyászati Klinika ny. egyetemi docense, a Betegápoló Irgalmasrend Pécsi Háza Hospice Osztályának önkéntes főorvosa a betegellátás érdekében igen hosszú időn át kifejtett, magas szintű, fáradhatatlan, eredményes gyógyító munkájáért Batthyány-Strattmann László díjban részesült.

Minőségirányítási felülvizsgálat az Immunológiai és Biotechnológiai Intézetben

Intézetünkben 2011. január 26-án zajlott a minőségirányítási éves felügyeleti vizsgálat. Ebből az alkalomból beszélgettem *Melczer Attiláné Judittal,* az Immunológiai és Biotechnológiai Intézet (IBI) minőségirányítási felelősével.

Melczer Attiláné: „Számunkra nagyon fontos, hogy akkreditált vizsgálólaboratórium vagyunk!”

Kósa Judit: Judit, milyen tanusítványokkal rendelkezik az intézet és mióta?
Melczer Attiláné: Laboratóriumunk 2008-ban két minőségi tanúsításnak is eleget tett, ezek: az MSZ EN ISO/IEC 17025:2005. szabvány: a vizsgáló és kalibráló laboratóriumok felkészültségének általános követelményei, a másik pedig az MSZ EN ISO/IEC 15189:2007. szabvány: az orvosi laboratóriumok minőségre és felkészültségre vonatkozó külön követelmények. Így az IBI laboratóriuma a Nemzeti Akkreditációs Testület (NAT) akkreditált vizsgálólaboratórium címet viselheti 2012-ig.

K.J.: Miért csak addig?
M.A.: Az akkreditációt a testület négy évre adja. Ez idő alatt évente tartanak felülvizsgálatot, melyeknek célja, hogy a négy év alatt lefedjék az összes akkreditált vizsgálatot az ellenőrzésekkel. Minden évben más és más akkreditált területet vizsgálnak az auditorok, melyről számunkra előzetesen értesítést küldenek.

K.J.: 2012-ben lejár a négy év. Mi történik ezután?
M.A.: Újra be kell majd adni az akkreditációs igényünket, ezt természetesen meg is fogjuk tenni, hiszen minőségi laboratóriumi szolgáltatóként nagyon fontos számunkra, hogy akkreditált vizsgálólaboratórium lehessünk.

K.J.: Kik végzik az auditot?
M.A.: Minden évben a NAT által kijelölt, a laboratóriumi minőségirányítás területén otthonosan mozgó szakemberek végzik a vizsgálatokat. Az idei évben a vezető auditor *dr. Babarczy Emese,* klinikai laboratóriumi szakorvos, adjunktus, a győri Petz Aladár Megyei Oktató Kórház Központi Laboratóriumának munkatársa volt; az auditor pedig *dr. Németh Julianna* immunológus, a Laboratórium Kft. munkatársa volt.

K.J.: Milyen eredménnyel zárult az idei felülvizsgálat?
M.A.: Egy apró hiányosságtól eltekintve az auditorok mindent rendben találtak a vizsgált területen.

K.J.: Végezetül hadd kérdezzem meg, számodra és az intézet számára miért fontos, milyen előnyt jelent a NAT akkreditált vizsgálólaboratóriuma cím?
M.A.: Egyik előnyként említhetem, hogy az akkreditációnak köszönhetően a vizsgálati anyagok nyomon követhetőbbé váltak. Ám az igazi pozitívuma a dolognak, hogy ez a cím a XXI. század elvárásainak megfelelő, olyan minőségirányítási rendszer létrejöttét és működését jelenti, amely az egész világon megállja a helyét.

Kovácsné Kósa Judit

1848. március 15-e

„A nagyszombati egyetemen 1770-ben állították fel az orvosi kart. Amikor az időközben Budára átköltözött egyetemet Pestre hozták, akkor – 1786-ban – az orvosi kart a jezsuita prokurátorok volt rezidenciájában helyezték el, ahol addig a causarium regalium direktorátusa székelt. Ez az épület a Hatvani- (ma Kossuth Lajos-) és Újvilág- (ma Semmelweis-) utcáknak sarkán állott; a Hatvani-utca felé földszintes, az Újvilág-utca felé kétemeletes épület egy barokk-stílű főkapuval.

A Hatvani és az Újvilág utca sarkán álló épület (http://www.ujsag.sote.hu/200314/2htm ([2010.12.27.])

De politikai emléke is volt ennek a háznak. 1848 március 15-én „a Pilvaxból legelőször is idejött a márciusi fiatalság, hogy csatlakozásra hívja a medikusokat. A Hatvani-utcai szűk bejárón tódultak befelé az eleinte kicsiny csoporthoz akkor már sokan csatlakoztak az utcán. Ölestermetű jurátus vitte elől a háromszínű magyar lobogót: Éljen a szabadság! Éljen az egyenlőség! Jókai székre állott: 'Testvéreim követeljük jogainkat, legyen béke, szabadság, egyetértés' – invitálta az orvosnövendékeket, ezek otthagyták az előadást, Petőfi tomboló hatással elszavalta a 'Talpra magyar'-t, az az Univerzita egy ember gyanánt állott a szabadság zászlaja alá, Petőfit, Jókait, Vasvárit, Egressy Gábort vállukra emelték s hatalmas seregben mentek tovább toborzó útjukon az Egyetem-tér felé, a pálosok egykori klastromához, a jogászokért, filizopterekért.

Kezdetben a kar élén egy főigazgató állott, akit már II. József császár a tudományos haladás akadályának tekintett. A karnak úgynevezett bekebelezett tagjai is voltak, az orvosi karba tudni-illik fel lehetett venni minden jelesebb doktort hat, illetve tizenkét arany lefizetése mellett. 1802-ben kimondották, hogy a dékáni hivatal szabad választás útján töltendő be a tanárok és a bekebelezett tagok közül; de már 1815-ben meghagyatott, hogy jövőre kari dékánul tanárt ne válasszanak; 1830-ban azonban ezt újból megengedték. Ennek a rendszernek az volt a következménye, hogy hol tanár, hol kültag volt a dékán, aszerint, ahogy a két részről folytatott korteskedés szülte. Mert tudnivaló, hogy a tanárokkal szemben a kültagok külön – néha csakugyan ellenséges – tábort képeztek; ez utóbbiak, egyébként igen tiszteletreméltó jó urak – de akiknek nagy része a világot csak a szülőfaluja ablakából ismerte – , sehogy sem tudtak a tanárok eltérő újabb felfogásába beilleszkedni. A két csoport egyes tagjait, akár a hordódongákat, csak az érdek külső abroncsa tartotta együtt. 1848-ban Stáhly a szervezetet még szélesebb alapra akarta fektetni, de az

1. Pfisterer András *(1759-1825) (Hőgyes Endre: Emlékkönyv a Budapesti Királyi Magyar Tudomány Egyetem Orvosi Karának multjáról és jelenéről. Budapest. Atheneum. 1896. p. 136)*

2. Lenhossék Mihály *(1773-1840) (Orvosi Tár. 1.1. II-IV.)*

3. Stáhly Ignác *(1787-1849) (http://seb1lib.galeria.milanka.hu/main.php/album/igazgatok/sthl-igncz2.jpg.html [2010.12.27.])*

4. Bene Ferenc *(1775-1858) (http://hu.wikipedia.org/wiki/Bene_Ferenc_%28orvos,1775%29 [2010.12.27.])*

5. Balassa János (1814-1868) *(http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Balassa_J%c3%A1nos.jpg [2010.12.27.])*

orvos-sebész tanárok ellenmozgalmat indítottak és 1848 július hó 4-én – mint Hőgyes írja – Reisinger János senior elnöklete alatt felolvasták, hogy a a miniszter Balassát osztálytanácsossá és az orvosi kar igazgatójává nevezte ki. Balassa tervezetet dolgozott ki, mely szerint az orvosi kar csak tanárokból – rendes, rendkívüli és magántanárokból – álljon. Ezt a tervezetet a miniszter 1848-ban helybenhagyta. A harc tehát az orvostanári testület győzelmével végződött. 1847/48-ban Schmidt János gyakorlóorvos és Pest megye fizikusa volt az utolsó dékán a kültagok sorából. A tanulmányi igazgatóság rendszere is véget ért 1848/49-ben, az utolsó direktor Balassa János volt, elődjei voltak Pfisterer András, Lenhossék Mihály, Bene Ferenc és Stáhly Ignác.

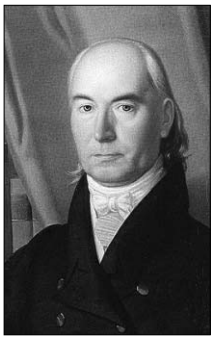

Az 1848-i törvény az egyetemet a közoktatásügyi miniszter felügyelete alá helyezte, egyszersmind kimondotta a tanítás és tanulás szabadságát, amin már Balassa kezenyoma meglátszik. Az egészségügyet a kereskedelmi tárcához csatolták és Stáhly lett a vezetője. Felette örvendetes, hogy ezt az egész reformot a szabadságharc után beállott politikai reakció sem akasztotta meg.”

Forrás: Az orvostudomány magyar mesterei. Budapest. Markusovszky-Társaság. 1924. p. 9-11.

Gracza Tünde

Ember és forradalom

(Gondolatok az 1848–49-es forradalom és szabadságharc 151. évfordulóján)

Százötvenegy esztendő az időnek semmi, a világnak a Teremtés egyetlen pillanata, a nemzetnek azonban sorsfordító napok, hetek, hónapok sora; fölfűzött gyöngysor, amelyben több a fekete és a hamis gyöngy, mint a büszkén viselhető valódi. Az embernek pedig a kb. százötven esztendő, mint saját fizikai létidő, elérhetetlen. Annak a férfinak, nőnek, aki 1848. március 15-én a sűrű esőben éljent kiáltott, már csak unokáinak unokái élnek. S ezek vagyunk mi, emlékezők. Másfél század szenvedésre, oktalanságra és szép-akarásra tekintünk vissza. Zsúfolt a magyar múlt; nem élt nálunk olyan generáció ez alatt a százötvenegy év alatt, amelyiket ilyen vagy olyan formában meg nem taposott a történelem. A vérbe fojtott forradalom után a tébolyult Haynau, majd a képmutató spicli-állam. Talán csak az volt a szerencsés, aki az 1867-es kiegyezés után született, s meghalt még 1914 előtt. De hát annak is élete virágkorában kellett eltávoznia, s bizonyos fokig hazug tudatban; mert álságos volt ez a béke, s már csírájában hordta az első világháborút, az első nagy világpusztulást. Azután az ügyetlen őszirózsás forradalom, ahogy közvetlenül a kommünbe torkollott, majd bekövetkezett a körbecsonkolt ország máig leküzdhetetlen traumája: Trianon. Majd a Horthy-rendszer, kiváltságosaival, a szociális igazságtalansággal, németorientációval, belebonyolódva a második világháborúba. S így, aki siheder legényként megsérült Isonzónál, alig több, mint húsz év múlva még ott fagyhatott a Don-kanyarban. A szörnyű holocaust is megszedte magyarországi áldozatait – a nyilaséra tombolása bemocskolta a nemzeti érzéseket. S a parányi szabadság, ’45 után? Az újra kisebbre szabdalt országban? Már a szovjet csapatok árnyékában a törékeny demokrácia, amit ’48 után – éppen a századik évforduló táján! – zseniális gazemberséggel fordított a hatalom a személyi kultuszba, koncepciós perekbe, nyílt oroszfüggőségbe, a munkatáborokba, az ávó pincéibe, kitelepítésbe – akasztófára juttatva kényük-kedvére boldog-boldogtalant. A gonosz, bukott angyal, a kor-lidérc kétszer aratott: egyszer, amikor jobbszárnyával sújtott, faj szerint – s másodszor, amikor balszárnyával verte szét, az osztálytudatba ragasztotta a szegény, méltó életre joggal áhítozó embereket.

S eljött 1956, a metafizikai pillanat a nemzet életében, amikor a ritkán aláereszkedő nép-szellem leszállt a magasból, s gyönyörű, de röpke két hétig megteremtette az önálló nemzeti lét, a szabad rendelkezés illúzióját. Azután az orosz túlerő (akár 1849-ben) és az árulók hada, egészen alamuszi módon… A legázolt forradalom hőseinek lovakkal földbe tapostatott sírjai, a börtönbe hurcoltak ezrei, miközben protokoll-mosollyal hazudták: a forradalom nem megszűnt, hanem csak átalakult. S a puha diktatúra hosszú évei: részben felejtés, részben erjedés. A pártállam fokozatos hanyatlása a nyolcvanas években, és 1990-ben: a kommunista rendszer vége. Örömmámor, ami lassan-lassan csendesült, s ma már inkább csalódottság, semmint eufória. Itt áll 2000 előtt egy tétova nemzet, Uram-Isten, hogyan tovább? Hogy a Szó is igaz maradjon, és minden asztalra kerüljön kenyér is?

Mégis: 1989–1990 óta már szabadon, valódi értéke szerint ünnepelhetjük március tizenötödike eszméit. Nem kell bujkálva mellébeszélni, s nem szabadna kisajátítani pártpolitikai érdekeknek. Bár az utódállamokba szorult magyarságnak, ha más-más

Illyés Gyula

Százéves március

Napfény a hóviharon át
s a nap-pászmákban hóvihar.
Mint jó ötletbe ha bevág
gomolygó bú, tavalyi baj.
Hóförgetegben napsütés
s a napban gyémánt-fényű hó.
Forr terveivel az egész
környék, az éjből ocsudó.
Eszelős, jeges hóesés
és győztesen megint bele
ez a jó meleg égi *douche!* –
Beh szeretlek én, március,
beh szeretlek én, ébredés,
reggel, friss tervekkel tele!
Te, az esztendő pirkadása,
az évben: kora délelőtt,
emlékeztetsz a régi házra:
csöbör cseng, szekérlánc csörög.
Béres jő apámhoz köszönve:
“szántunk, gépész úr?” Égre száll
a gémeskút fényes kölönce
s a nap mellett kicsinyt megáll.
A jégcsapokról versenyt esnek
a csöpögő tavaszi percek:
jár jó óraként a vidék.
Kong az ekelap. Ökrök bőgnek.
A dunyha-szag után a földnek
anya-szagát szívja a gyermek,
ahogy a szobából kilép.
Oh, március, nagy színező.
A lány-arc mind beh tüzesebb.
Igazmondó kemény idő.
Beh sápadtabb, aki beteg.
S szabadság délelőttje te,
új ember-voltunk hajnali,
gyermeki emlékezete!

Beh jó hangjaid hallani
egy század után is, ahogy
az óra – mint megmondatott –
ütésre kattan s végre üt
(Párisban, pisztoly-csattanással)
és üt és üt, micsoda lázzal
és sietséggel mindenütt.
(Bécsben már puskaropogással)
És üt, megannyi óra üt
a szívekben, a felhevült
erekben milyen dobogással:
hogy lépne fényre már elő,
az eszme-keltető idő,
az az ember-újító korszak!
S az első ütésre felelve
hogy vernek, kopognak s dobognak
a tornyok, daccal az egekre,
az ágyúk, Európa-szerte!
S késedelmét, hogy elvégezze,
hogy áll munkába ez a bús
nép is, a magyar, énekelve!
S mily énekes után eredve!
Hogy feledhetnénk, március,
mire keltettél bennünket te
és mire biztattál sokáig?
Mert most már halálig, halálig.
Kavarog ottkinn a határ,
ifjú főkben ó és új eszme.
Birkózik hó és napsugár
s bennem a gond: jó termés lesz-e?
Mennyivel láthatóbb a baj:
mert mennyivel nagyobb a fény!
Tél volt. Oh mennyi volt a jaj.
Tél volt. Oh mennyi a remény.

Forrás: Digitális Irodalmi Akadémia

fokú is a nehézség, még mindig meg kell küzdenie a nyilvános emlékezésért.

Annyi baljós forradalmi dátum közül két ünnep kiragyog, szeplőtelenül, még vér nélkül: 1848. március 15. és 1956. október 23. Testvérforradalmak. A remény napjai. A remény, hogy a föld népét, a kétkezieket nem sanyargatják többé, hogy a polgár valódi jogokat kap, a művészt és a sajtót nem köti gúzsba a cenzúra, és az értelmiség is szabadon gondolkodhat; nem kell többé hajbókolni idegen hatalom előtt.

1848 esetében: megindul az osztrák kormány packázása, a húzd meg-ereszd meg játék, a külpolitikai helyzet függvényében. Bécs taktikázni kezd: április 11-én megalakul a felelős magyar minisztérium, a király szentesíti a követeléseket: a közteherviselést, a cenzúra és az úrbér eltörlését. De az uralkodó személyének sérthetetlensége is paragrafusba foglaltatik. Május 1-jén Batthyány Lajos, a felelős magyar miniszterelnök kérni indul Bécsbe: fékezzék meg Jellasicsot, hogy az engedelmeskedjen az új magyar kormánynak. Még mindenki bízik a békés átalakulásban, csak Petőfi emlegeti a respublikát… A Martinovics Ignác és barátainak porba hullott feje, az ártatlanul kiontott vér, a soha el nem hangzó bocsánatkérés ott lappang a magyar közérzületben, közben Bécs vérbe fojtja június 16-án a prágaiak felkelését. 1848. július 5-én lelkes hangulatban megnyílik Pesten a nemzetgyűlés! Batthyány nem akarja kenyértörésre vinni a dolgokat az udvarral, Kossuth már radikális, de nincs többsége még a kormányban. Latolgatja, a franciák, angolok segítenek-e majd, s világosan látja, csak akkor, ha az éppen megegyezik saját külpolitikai érdekeikkel. De a kért pénzt és a kétszázezer újoncot a képviselők eskü alatt, egy emberként ajánlják meg neki… Július 22-én csekély ellenszavazattal viszont azt is megszavazzák, hogy a Birodalom és az olasz nemzet közötti békétlenség rendezésére magyar csapatokat küldjenek olasz földre… Taktika ez is. De hiába: augusztus 14-én V. Ferdinánd visszavonja korábbi ígéretét: ismét ő az, aki a magyar nemzetgyűlés törvényeit Bécsben hagyja jóvá. Jellasics seregei már gyülekeznek a Drávánál. A független magyar hadseregre égető szükség van; de egyelőre csak a már meglévő ezredeket töltik fel. Kompromisszum ez is. Egyre többen hangoztatják Petőfivel: nincsen többé szeretett király! Szeptember 11-én Jellasics megindul hadaival Pest-Buda felé, birodalmi zászló alatt. Szeptember 29-én Pákozd-Sukoránál a magyar had visszaszorítja, Jellasics menekül, mégis október 4-én őt nevezi ki a császár a magyarországi haderők főparancsnokává, és feloszlatja az országgyűlést. Batthyány lemond. De ismét fordul a kocka: október 6-án kitör a bécsi felkelés, Latour hadügyminisztert megölik. A császár a morvaországi Olmützbe menekül. Október 7-én a képviselőház nyíltan szembefordul Bécs határozataival, október 8-án már az Országos Honvédelmi Bizottmány gyakorolja a végrehajtó hatalmat, s elnökükké Kossuth Lajost választják. December 2-án a lemondott Ferdinánd helyét az energikus, alig-fölserdült Ferenc József foglalja el. Betör Windischgrätz – ez már háború. Az országgyűlés december 31-én Debrecenbe teszi át a székhelyét. Ég a haza. Vesztett és nyert csaták váltják egymást, hősök neveit őrzi a történelem. Bem, Damjanich, Klapka, Perczel Mór, Dembinszky és a később bűnbakká kikiáltott Görgey – s jön a tavasz, a dicsőséges tavaszi hadjárat, 1849. április 14.: a Habsburgok trónfosztása… Kossuth Lajos kormányelnök, május 21-én Buda ismét magyar kézen! De a tragédia már május elején elkezdődött, a haza sorsa megpecsétellődött, amikor I. Miklós orosz cár kiáltványban jelenti be, hogy fegyveres segítséget nyújt Ferenc Józsefnek, a magyar forradalom leverésére. A kormány ismét Pesten; hiába. Június 15-én Paszkievics tábornagy vezetésével az orosz hadsereg benyomul Magyarországra. Már a számok beszélnek: mintegy 370 000 orosz és osztrák áll szemben a 152 000-es honvédsereggel, csaknem 1200 löveg a 450 ellenében. Feltartóztathatatlanul jönnek a nemzet gyásznapjai: Segesvár, Temesvár és augusztus 13-án a világosi fegyverletétel. A fegyverletétel után is maradnak még imitt-amott harci csapatok, augusztus 17-én kerül Arad orosz kézre, DessewffyArisztid Karánsebesnél 8000 emberével és augusztus 21-én Vécsey Károly tábornok ugyancsak maradék 8000 katonájával Borosjenőn teszi le a fegyvert az osztrákok, illetve az oroszok előtt. Ekkor már Kossuth túl a határon, kíséretével augusztus 30-án Viddinbe érkezik… Október 6.: a tizenhárom aradi vértanú után a kivégzések nem érnek véget, ezeket az utókor kevésbé tartja számon, talán azért, mert a mártírok egyenként kerültek sorra, nem kaptak nyilvánosságot: október végéig még kivégzik Csányi Lászlót, Jeszenák Jánost, Perényi Zsigmondot, Szacsvay Imrét, akik pedig nem harcoltak fegyverrel, csupán az eseményekben viselt tisztségeik miatt nyilváníttattak felelősnek… Haynau lesz a korlátlan úr, élet-halál ura. S mint botrányt és szégyent ne felejtsük: 1949. december 31-én Pest város tanácsa – micsoda tanács lehetett az! – díszpolgárrá választja Haynaut, Jellasicsot és Paszkievicset.

1956 krónikája rövidebb, de a „koreográfia” fájdalmasan hasonló. Ami 1848–49-ben hónapok alatt fordult, hullámzott, 1956-ban napok alatt történt meg. A csőcseléknek titulált felkelő nép hamarost honfitárs lesz, új kormány alakul, a katonaság nagy része átáll, már szinte csak az ávó az ellenség… Úgy tetszett október 30-ra, hogy még az orosznak is hinni lehet: tiszteletben tartja a magyar kormány függetlenségét. November 4. nyirkos hajnalán kiderült most is, mint annyiszor, be vagyunk csapva. De maroknyi csapatok még ezután is tartották magukat, harcoltak a teljes kilátástalanságban, valóban az utolsó csepp vérig. A szovjet tankok mindent eltiportak, áruló magyar

segédlettel, a „mi kértük” orcapirító, szemenszedett hazugságával hirdetve, hogy mindez Magyarországért, a magyar népért, miértünk történik…

Kísérteties a hasonlóság abban is, hogyan csalták lépre a vezetőket. 1849 őszén még ígérik: a honvédparancsnokok a fegyvereiket is megtarthatják, az oroszok együtt vacsoráznak, udvariasan és szinte szimpatizánsként a fogságukba került tisztekkel, aztán átadják őket az osztrák „igazságszolgáltatás” vesztőhelyeinek… 1956-ban Maléter Pált csalogatják csapdába, majd a munkástanácsok vezetőit. Nagy Imrééket hazug ígéretekkel csempészik ki a jugoszláv követségről, hurcolják őket romániai fogságba, s onnan megkonstruált per által a kötélhalálba. 1849 megtorlása gyorsabb volt, 1956 után lassan, fokozatosan megszegett büntetlenségi ígéretek sorával, mintegy ájulásba ejtve a nemzetet, küldték internálótáborba a szerencsésebbeket, majd halogatták odáig a dolgokat, hogy az eredetileg kiskorúakat is kivégezhessék, és végül, hogy Nagy Imréék elveszejtését 1958. június 16-án mintegy mellékes újsághírben közölhessék. S akiknek sorsát, fogságát, bujdosását, társadalmi kirekesztettségét, vagy kényszerű menekülését mind 1849, mind 1956 után sem tarthatta számon név szerint a történelem daráló-masinája: ugyan hányan voltak? S hányan voltak (vannak) a látványosan, pillanatok alatt átállók, a túlgyávák vagy a mindenkori konjunktúralovagok?!

S mit segített a Nyugat, Kossuthnak, az orosz beavatkozáskor? Franciaország hivatalos álláspontja – szenvedélyes kamarai viták után egyértelmű: Franciaország békét akar, s nem fér össze becsületével, hogy az orosz politikába beavatkozzék… Az angol parlament tagjainak véleménye – bár a közvélemény magyarbarát érzelmű – szintén éles pártösszecsapások után Lord Palmerstone szavaiban találkozott: „Ausztriára az angol politikának szüksége van az európai hatalmak közti egyensúly biztosítására.” Persze, azért kapjanak a magyarok nagyobb függetlenséget, jogokat… A már emigrációba kényszerült Kossuthnak azonban megadták a menedékjogot, s ezt Ausztria mesterkedései ellenére sem szegték meg. New York is lázasan ünnepelte a forradalmi férfiút, de felhasználta saját belpolitikai csatározásaiban. Végül is – Turin. És a hosszú-hosszú élet, a ragaszkodás mindhalálig 1849-hez.

1956 után: az éterben elúszó segélykiáltások. Általános rokonszenv és felháborodás – de a szuezi válság fontosabb. Amikor a politikai egyensúly úgy kívánja, az ENSZ a magyar kérdést leveszi a napirendről. A menekültek széles e világon második otthont kapnak, és megtanulják, milyen az, idegen nyelven beszélni és magyarul álmodni; a messzeségből figyelni, elszoruló szívvel és rácsodálkozó aggyal: hogyan felejt, hogyan szilárdul ez a Kádár-Magyarország, s hogyan dicséri a Nyugat az évek múlásával ezt a képződményt, hogyan paroláznak a politikusok a keleti tömb „legvidámabb barakkjának” főparancsnokával.

Haynau után ravasz enyhülés; Jókai Mór 1856-ot a „kegyelem éveként” emlegeti, bár csak személyenkénti kegyelmi aktusok történnek, de nem általános amnesztia…

1962 után néhány forradalmárnak szintén „megbocsátanak”, de hogy hányan maradnak még börtönben, arról nem szól a fáma…

1860-ban Széchenyit óriási tömeg temeti el Nagycenken. Kossuth Lajos 1894. március 20-án hal meg; s már tizenkét nap múlva milliók kísérik utolsó útjára magyar földön.

1956 mártírjainak csontjai több mint harminc évet várakoztak arra, hogy a Hősök terén felravatalozhassuk őket.

Megtörtént a kiegyezés. 1867-ben és körülbelül száz évvel később is. Ferenc Józsefből Ferenc Jóska lett, Kádár Jánosból Kádár apánk. A húszas-harmincas években nosztalgiával emlegetik – s nem is kevesen – az Osztrák–Magyar Monarchiát. A kilencvenes években – s nem kevesen – a kései Kádár-időket. 1867-ben a reálpolitika győz, a lehetséges rosszból a legkisebb rossz. Bibó Istvánt idézve: „…a kiegyezés azért jött létre, hogy ki-ki megmentse és megóvja azt, ami neki fontos: a Habsburgok birodalmukat, a magyarok államukat… A dinasztiának azt hazudta a kiegyezés, hogy megmaradt a birodalma. Valójában ahhoz, hogy egy monarchiát államnak lehessen nevezni… nagyon sok minden szükséges, amelyeken keresztül az uralkodó »jót tehet« népeivel. Ezek azonban magyar vonatkozásban a különálló magyar állam kezében voltak… A másik oldalon a magyar nemzetnek azt hazudta a kiegyezés, hogy megvan az önálló magyar állam, csak éppen a külügy és a hadügy terén hiányzik az önállóság, vagyis ott, ahol az önállóság kérdése kritikus pillanatokban eldől.” Valami csendes béke-féle mégis belengte az országot, a fejlődésből valami csurrant-cseppent nekünk is. A Kádár-rendszer konszolidációjára aligha volt szellemi indíték. A szocialista tömbből lehetetlennek látszott már egyedül kirobbanni, a szovjethatalom állt a maga Gólemlábán, s még annyi függetlenséget sem adott, mint az Osztrák–Magyar Monarchia. Ha volt még valakinek valamiféle ködös-naiv illúziója holmi emberarcú, szuverén szocializmusról, annak 1968 után, a prágai tavasz elleni Moszkvából vezényelt, őszi katonai akció után, szerte kellett foszlania. A tömegeket azonban elkábította a materiális helyzet: aki nem beszélt túl sokat és mást, vagy csak rébuszokban – annak a Kádár-Magyarországon tűrhető volt az élet, a megélhetés biztonságos. Enni, inni, lakni, tanulni aránylag olcsón lehetett – ma már tudjuk, milyen fedezetlen kölcsönök árán. Az alku létrejött: viszonylagos anyagi gyarapodás, kirakati látszategyenlőség, a diktáló nagytestvér és a dedós öcsike viszonya mint paródiája a testvériségnek – a gondolati szabadság és nemzeti függetlenség fejében.

A magyar családok megteremtették a maguk kisbirodalmát, a magánéletbe begubóztak. A „ne szólj szám, nem fáj fejem”, a „kaparj kurta, neked is lesz” lett a jelszó. Március 15-én gumibot, október 23-án letartóztatások, ha hangoztatni is merték a nemzet lelkiismeretét.

Sem 1867 magyarsága, sem a posztsztálinista évek magyarsága nem azzal követett el bűnt, hogy élni akart, gyarapodni. Nem a mindennapi élet szorgosságában, a megszabott lehetségesben a lehető legüdvösebbet cselekvő emberek magatartása az, amit utólag szégyellni kell. Hanem a nemzeti amnézia. Amikor a sürgés-forgás közben el is hisszük, jótevő lett az egykori hóhérból. Ugyanannak a Ferenc Józsefnek hódolunk alázattal, aki legyilkoltatta – alig 18 évvel korábban! – a magyarokat, ugyanazt a Kádár Jánost szeretgetjük, valamiféle „hát mégis csak…” elismerő csettintéssel, már a hatvanas évek közepétől, aki alig hat-nyolc éve megölte, hagyta megölni azokat, akikkel pedig 1956. november 4. előtt nyilvános rádiószózatban egyetértett… Majdnem mindenki álarcot viselt; nagy úr a megélhetés, az életösztön. De akire ez az álarc rásült, annak deformálódott a személyisége, s azóta is „csak a szépre emlékezem” slágerhazugságát fújja.

Ahány forradalmunk volt, mind elbukott. A forradalom célja, a gyökeres átalakulás sohasem sikerült. A reformok ideig-óráig hoztak ugyan eredményeket, de a gyökeret nem bolygatták. A forradalom irtja ugyan a romlott gyökereket, de nem képes rögtön újat ültetni a helyébe. Néha sikerül erőszak és vér nélkül az átalakulás, az istenes embernek ez a nemes és szent óhaja, de ilyenkor a régi gyökér mellé telepítjük sebtiben-hamarjában az újat, s a régi, a megnyesett-ritkított vissza-visszanől, teljes a gyomosodás, az áttekinthetetlenség, a szívós kacsok fojtogatják a zsenge hajtásokat. A gyökeres változtatás vérrel, harccal, tengernyi fájdalommal jár – és sok-sok halállal. A forradalom nem felhőtlen népünnepély. Mindenki sirat valakit: vagy azért, mert sírba tette, vagy azért, mert a nagyvilág elnyelte. A forradalom győzelmében néha megtébolyul, s felfalja saját gyermekeit is, mint a francia forradalomban, vagy kihasználva a nyomorúságot, a jogos emberi panaszokat, indulatokat: bűnös ügyet, hamis ideológiát is diadalra juttat, lásd az októberi orosz forradalom.

A forradalom szükségszerűen fölhasználja a leghevesebb forradalmi alkatú költőit. Petőfi Sándor is ilyen volt. Mintha csak 1848–49-ért született volna. Ha Segesvárnál ő maga is nem esik el, talán költészete hitelessége csorbult volna. Verseihez következetes volt, amikor katona lett, harci ember – s a kardot nehéz újra tollra cserélni. Ő már 1846-ban véres napokról álmodik, „mik a világot romba döntik, / S az ó világnak romjain / Az új világot megteremtik.” 1847-ben is a háborút hívja: „Háború volt mindig éltem / Legszebb gondolatja / Háború, hol vérét a szív / Szabadságért ontja…” A politikáról nincs nagy véleménye, így ír A magyar politikusokhoz (1847): „Ti, kik úgy fölfuvalkodátok / Tudjátok-e, mik vagytok ti? / Az apró napi események / Mulandó pásztortüzei.” A csillag: a költő. 1848-ban az árulókról, a bitangokról ítélkezik: „A halálos ítéletet rájok! / Százezerszer sújtson bár a hóhér / Bár a házak ablakán foly is be / Az utcáról a kiáradó vér!” (A nemzethez) „Akasszátok fel a királyokat…” „Lantom s kardom kezemből eldobom / A hóhérságot majd én folytatom, / Ha kívülem rá ember nem akad…” Nagyon fiatal, heves ember szavai. Semmi kétely; a „ne ölj” isteni parancsa mintha meg sem érintené, semmi töprengés, semmi latolgatás. Semmi szorongató előérzet. S a bukás közeledtén már a csüggedt gyász-szó: „Európa csendes, újra csendes / Elzúgtak forradalmai…” S legvégül: „Szörnyű idő, szörnyű idő! / S a szörnyűség mindegyre nő…” Petőfinek meg kellett halnia. Így kellett meghalnia, mielőtt megőrül a kétségbeesésben, mint Széchenyi, vagy az egyébként melankolikus lelkülete ellenére fellángoló Vörösmarty Mihály, aki 1846-ban még azt írja legsötétebb soraiban: „Az emberfaj sárkányfog-vetemény: / Nincsen remény, nincsen remény!” 1848-ban pedig már refrénben kiáltja a Harci dalban: „…Fegyvert ragadjatok. / Hazánkat újra meg kell váltani. / E drága föld színét / Borítsák szerte szét / A pártütőknek véres csontjai.” Ez Petőfi-hang, nem Vörösmartyé. Az övé az 1850-es Előszó: „…a vész kitört. Vérfagylaló keze / Emberfejekkel labdázott az égre, / Emberszívekben dúltak lábai…” S az új tavasz, a hazug hölgyfodrász „hová tevé boldogtalan fiait?” Petőfi belehalt, Vörösmarty beleőrült, Arany János meghasonlott, de túlélte, 1848–49 emlékét beépítette költészetébe. Arany szerette, tisztelte és reménnyel táplálta a forradalmat, de alkata szerint inkább a bölcselet, semmint a forrongó tettek embere volt. 1848 áprilisában a Nemzetőr-dal, talán legharciasabb verse így végződik, ilyen keményen, de pátosz nélkül: „Olyan marsra lábam se billentem / Hogy azt bántsam, aki nem bánt engem: / De a szabadságért, ha egy íznyi / Talpon állok mindhalálig víni.” Már előre gyötrik a balsejtelmek: “…Lesz-e vajon, ennyi áldozatnak bére? / És derít-e hajnalt a nemzet egére / Mely sebeiből kiözönlik, a vér…? / Vagy apákat Isten most a fiaikban mér?” (Álom-való) 1849. április 14-én így buzdít: „Fel, fel a szent küzdelemre! / A sorompó nyitva áll; / Egy a pálya, egy a végcél: / Dicső élet vagy halál.” 1850. március 15-én már az Évnapra ezt jegyzi fel: „Kelsz és lenyugszol észrevétlenül: / Innep volnál, de senki meg nem ül / Végzetes évi nap!

/ Oh, a tömeg más napot ünnepel / Titkon sóhajtja meg a hű kebel / Halomra dőlt oltáridat. / Emléked átkos, nyomasztó tereh; / A vérnek és könnyűnek tengere / Mind, mind ahhoz tapad. / Az ember gyönge: félve néz feléd, / S mint egykor a tanítvány mesterét / Nehéz időkbenmegtagad…" Érvényes ez 1956 után is, szóról szóra! Arany János évekig tartó bódultságban, keserűségben élt. „Letészem a lantot" – mondja – „…belőlem a jobb rész kihalt." Az Emlényekben (1855) a halott költő-barát még visszatér: „De nyugszik immár csendes rög alatt / Nem bántja többé az Egy gondolat." De végül is a teremtő géniusz legyőzi a fásultságot, már-már közönyt. 1860-ban egész nemzetét szólítja fel: „Hallottad a szót, »rendületlenül«? / Ábránd, hiúság, múló kegy, javak, / – Lenn a sikamló tér, nyomás felül, / Vész és gyalázat el ne rántsanak. / Oh, értsd meg a szót: árban és apályon / – Szirt a habok közt – hűséged megálljon!" És a fohászkodás, 1862 körül, az Epitáphiumban: „Én-Uram, légy én szerkesztőm, / Új folyamban újra kezdőm." „Éltető eszmévé finomul" lelkében a múlt, ahogy Széchenyire emlékezik: Ez az „éltető eszme" az, ami a XIX. század második felében, a XX. század elején – s már annak is vége felé, az irodalom nagyjaiban tovább-termékenyül. A bukott forradalom bukásával is a jövőt szolgálja: példa-ereje van. Ady Endre figyelmeztet: „Életet és hitet üzen egy halott / Nektek, fiatal, elhagyott testvérek, / Az olvasztó tüzet küldi a hamu / S lángóhaját, hogy ne csüggedjetek el, / Március van és határtalan az Élet!" Őrizzük a magot a hó alatt! Ne hagyjuk se felejteni, se kisajátítani az ünnepet, erre int 1916-ban: „Mi lesz, ha a hívőség megszakad? / S az emberek nagyon keserűn néznek a márciusi napra? / Zászlózott, híres nagy céljait / Az Ember gúnnyal megtagadja? / Rettenetes ez a mosti március." Babits Mihály A gazda bekeríti házát, mert ki más ez, mint ő maga? „…csöndben érik a csíra a föld alatt; halk a termékeny éj; a fű növése lassú: ez az élet' Kertem, ódd a magvat, ami megmaradt kincses tavaly füvéből és barbár szelekkel ne törődj!"

S íme, immár 2000 küszöbén állunk, az Isten kegyelméből összeomlott szovjet rendszer után, hangos, de vértelen, csaknem elpackázott forradalmunk csituló lázában. Nincs többé kényszerzubbonyos parancsideológia, szabadság van, de gyakran a felelősség kontrollja nélkül, testvériség helyett gyűlölködés, egyenlőség helyett szociális igazságtalanság. Független ország, független idegen hatalmaktól – de félő, hogy a pénz kizárólagos uralmának függésében.

Az egész világ válságban van: morális válságban, a szellem szavára süketen. A rögeszmék helyébe a nihil nyomul be. Megdőlt az ősi értékrend; elsilányult a cél. Az emberiség a vízszintesből kiemelkedni szinte képtelen. Nem érdekes többé, a „honnan", és a „hova" is bizonytalan. A pillanatnyi gazdasági érdekek döntenek világszerte. Csak a szellem emberei nem adják meg – nem adhatják meg – magukat. S a tisztesség mindennapi közkatonái. Nekünk minden hagyományt, ami az örökből táplálkozik, meg kell tartanunk, új fényben felmutatnunk, de ez nem elég. Az élet nem áll meg, nem konzerválható a jóban, de szerencsére a gonoszban sem. Tőlünk függ, milyen irányban halad nemzetünk sorsa is a nagy egészben, tőlünk függ, s nemcsak az ezredfordulón, de folyton-folyvást a mérhetetlen időben: elsorvasztja-e az embert a puszta önösség, mint ahogy a hamis kollektivitás csaknem elsorvasztotta, vagy méltósággal rátalálunk feladatunkra az Isten ege alatt, tudva és akarva: kapu vagyunk, mi magyarok, Kelet és Nyugat közt, megszenvedett tapasztalataink okán; szintézis-teremtők és persze szűrők is, mi érdemes a befogadásra és mi nem? Örülni a végre egyesülő Európának – de gyarapítani a térség szellemiségét, és nem felhígulni benne. Nem üres gőggel elzárkózni, de nem is meghunyászkodni alázatosan. Mi, Európában jelenleg szegény rokonok, példát adunk-e majd a szerencsésebb gazdagoknak, arról, amit az Evangélium hirdet: „Ahol a kincsetek, ott a szívetek is!" (Lukács, 12, 34) Hogy bár nem csak kenyérrel él az ember, de itt a Földön azzal is. A fenntartó Kenyér és a betöltő Szó áhított aránya: ez a jövő. A szellem szabadon áramlik: hogy fogadjuk-e vagy elzárkózunk, ez a szabadságunk. A törvény pártatlansága, törvény, ami nem személyválogató: ez a jelenben megvalósítható egyenlőség. A mértéken felüli javak önkéntes korlátozása, megosztása, a részvét és igazságosság, mint a gazdasági élet főszereplőinek tudatos megnyilvánulása: ez az alapja minden valódi testvériségnek. A hazaszeretet nem Isten fölött működik, nem Isten-pótlék, de éppen hogy behozza a Teremtés ügyét a haza jószolgálatába, a nekünk juttatott részbe. Babits Mihály a Hazám! című versében a kört egyre tágítja: röpteti a lelkét, a háztól, a várostól, Európától, a glóbus magasságáig – mindent beölel, és minden a sajátja, de az epilógusban visszatér:

„Mégis, lelkem, szeressed hazámat!
Nem neked való az űr hidegje!
.....
Soha el nem hagyhatod hazámat;
útjaidat akármerre bolygod,
egy országot hordozol magaddal,
veled jön egy makacs íz, egy halk dal
viszed, mint a kárhozott a poklot;
de halálig, mint ki bűn között él,
várja híven az Éden sugáros
türelme: úgy vár reád a város
és a kis ház, melyben megszülettél."

Bár láthatnánk majd 1848–49 200. évfordulóján, kik és milyenek leszünk mi, kényszerűen szétszórt magyarok. Leborulnak-e majd sírunknál az unokák? Lesz-e áldó imádság, és maradnak-e szent nevek? Vagy „átkozott ősapákká" merevülünk mi is?

Sursum corda! Fel hát a szívekkel. Feljebb a fejekkel. Legalább a zászlók magasába, ahol 1848–49 megperzselt zászlai lengtek; közelebb 1956 zászlajához, amelynek lyukas közepén nemrég még át-átfújt a dermesztő november negyediki szél, s amit majdcsak befoltoz a végre hiteles valósággal telített régi-új szimbólum: a lelkünkbe égett magyar címer.

Mert – Illyés Gyula szavaival:
„Hogy feledhetnénk, március,
mire keltettél bennünket te,
és mire biztattál sokáig?
Mert most már
Halálig, halálig."

(1998–1999)

In : Jókai Anna: A mérleg nyelve II. Forrás: Digitális Irodalmi Akadémia

A fotók az idei pécsi ünnepségen készültek. **Fotó: Rodler Miklós.**

Limfóma Klub Pécsett

A „rejtőzködő betegségnek” is nevezett limfóma még ma is azok közé a daganatos megbetegedések közé tartozik, amelyekről az emberek viszonylag keveset tudnak. Rejtőzködő természetéből adódóan meglehetősen nehéz a felismerése, hiszen általános, akár más betegségekre is utaló tünetegyüttes jellemzi. Korai felismerést követően ma már a limfóma az egyik legeredményesebben gyógyítható daganatos rendszerbetegség, melyben a helyes szakmai cselekvés, a betegek tájékoztatása, a civil szervezetek támogatása kiemelten fontos.

A limfómás megbetegedések száma világviszonylatban és hazánkban is növekedést mutat, de még mindig keveset tud a közvélemény erről a daganattípusról. Hazánkban mintegy ezer új limfómás beteget diagnosztizálnak évente. A limfóma a nyirokrendszer sejtjeiből kiinduló daganatos megbetegedés, amely a nyiroksejtek rosszindulatú átalakulásának eredményeként a nyirokcsomók és egyéb szervek megnagyobbodásához vezet. A Magyar Rákellenes Liga segíti az onkológusok munkáját azzal, hogy aktív részvételükre számítva szerepet vállal abban a tájékoztatásban, amely a rákos beteg tudatlanságból eredő félelmeit akarja eloszlatni az összetett, hosszú ideig tartó gyógykezelésekkel kapcsolatosan. Ha a rászoruló pontosabban tudja, hogy mi vár rá, mi fog vele történni, mit fog érezni, meddig tartanak az egyes terápiás elemek, s milyen mellékhatásokkal kell számolni, akkor nyugodtabb, kiegyensúlyozottabb és együttműködőbb lesz. Csak akkor adott számára a választás, a saját döntés szabadsága, ha birtokában van a szükséges információknak.

A Magyar Rákellenes Liga jónéhány betegklubot működtet a fenti cél elérése érdekében. Minden klub nyílt típusú, nincs létszámkorlát, nem kell a tagoknak elköteleződni és egyesületünkbe hivatalosan belépni, nincs tagdíj, az adminisztráció az elérhetőségük feljegyzésére korlátozódik (a további értesítés céljából).

A betegklubok demokratikusan működő sorstársi csoportok, ahol mindenki hasonló gonddal küzd, a beteg érezheti, hogy nincs egyedül. Követendő modellt láthat arra, hogy sorstársai hogyan oldották meg nehézségeiket, és a tagok közötti interakció során megküzdési képessége fejlődhet. Olyan szakemberektől kap hiteles információt, akik segítenek eligazodni a sokszor ellentmondó „jó tanácsok” között, betegtársakkal találkozhat, beszélgethet, akiknek a példája reményt ad, önbizalmat erősít.

Ebben a szellemiségben kezdte meg működését Pécsett 2011. március 1-jén tényleges klubfoglalkozással a Magyar Rákellenes Liga Pécsi Limfóma Klubja.

A klub maga 2010. november 29-én alakult meg ünnepélyes keretek között; a megnyitón részt vett *dr. Simon Tamás,* a Magyar Rákellenes Liga elnöke, *dr. Decsi Tamás,* a PTE ÁOK dékánhelyettese, valamint *dr. Lampek Kinga,* a PTE ETK dékánhelyettese is.

A közelgő ünnepek, majd az évkezdet miatt klubunk a tényleges, érdemi működését idén, a naptári tavasz első napján kezdte meg. A klubülésnek – köszönhetően *dr. Losonczy Hajna* tanárnőnek, a Pécsi Akadémiai Bizottság Haematológiai Szakbizottsága vezetőjének – a Pécsi Akadémiai Székház konferenciaterme adott otthont.

Régóta igény mutatkozott már a betegek részéről a limfóma betegklub megalakítására, azonban ez mindezidáig elmaradt, pedig az országban már három helyen (Budapesten, Szegeden és Debrecenben is) működik Limfóma Klub.

A pécsi klub megalakításában aktív szerepe volt – a korábbiakban már említett Losonczy tanárnő és az alább említésre kerülő Dávid főorvosnő mellett – *dr. Szomor Árpád* egyetemi adjunktus, haematológus szakorvosnak, aki az I. sz. Belgyógyászati Klinika orvosaként nagyon sokat tett és tesz is folyamatosan a betegklub működtetése érdekében.

Az első betegklub ülésen mintegy 20 fő volt jelen, betegek és hozzátartozók egyaránt. Előadóként körünkben üdvözölhettük *dr. Dávid Marianna* egyetemi docens asszonyt, aki a PTE KK I. sz. Belgyógyászati Klinika igazgatóhelyettese, a Haematológiai Osztály vezető főorvosa; előadásának címe: „Innovatív lehetőségek a lymphomák kezelésében”.

Másik meghívott előadónk *Kéri Ibolya,* szociális munkás, a Magyar Rákellenes Liga Budapesti Limfóma Klubjának vezetője volt, aki a budapesti klub életéről, működéséről, a betegklubok jelentőségéről és a betegek életében betöltött szerepéről szólt néhány szót.

Az előadást követően a résztvevők kezdeti szorongó hangulata oldódni látszott, a kötetlen beszélgetések során mindenki véleményt nyilváníthatott, illetve választ kaphatott az őt érdeklő kérdésekre. Célunk, hogy a hathetente megrendezendő klubfoglalkozásokon minden alkalommal egy-egy, a betegeket érdeklő témát járjuk körül. Így a következő alkalommal a limfómás betegek részére ajánlott táplálék- és étrendkiegészítőkkel (érvek és ellenérvek) fogunk foglalkozni.

Az első klubfoglalkozás kapcsán felkeresett bennünket a Magyar Televízió is, akik a 2011. március 18-i Nappali című tévéműsorba meghívták élő adásba dr. Dávid Mariannát; az adás témája a limfóma, illetve a Pécsi Limfóma Klub megalakulása és működése lesz – ez utóbbiról láthatnak is a nézők egy összefoglalót a műsorban.

A fokozott érdeklődésre való tekintettel (a klubfoglalkozás másnapján már több telefonos érdeklődés is volt betegek részéről, akik a következő ülésre szívesen eljönnének) a következő betegklub ülés időpontját is kitűztük, várhatóan 2011. április 27-én kerül erre sor.

Fentieken túlmenően elhatároztuk, hogy a Magyar Rákellenes Liga a közeljövőben alapszervezetet is indít Pécsett; a Liga történetében a 41. alapszervezet lesz a pécsi. Így várhatóan civil keretek között több betegklub is működhet majd, többet és jobban tudunk a daganatos betegek érdekében tevékenykedni.

Kovácsné Kósa Judit
vezető
Magyar Rákellenes Liga
Pécsi Limfóma Klub

Életkép a Budapesti Limfóma Klubból – reméljük, hamarosan Pécsett is készülhet ilyen jó hangulatú fénykép

Nemzetközi farmakológus konferencián Havannában

2010. december 13. és 16. között részt vettünk a Havannában megrendezett „Pharmacology Havana 2010” nemzetközi konferencián, amelyet a Kubai Farmakológus Társaság szervezett fennállásának 15. évfordulója alkalmából a kilencedik nemzeti konferenciájukkal egybekötve.

Ez volt a negyedik hasonló nagyszabású nemzetközi rendezvény 1997, 2004 és 2007 után, melynek helyszíne a tengerparti Miramar városrészben lévő Melia Habana Hotel volt. A kongresszus mottója a következő volt: **„Napjaink farmakológiája: híd a tradicionális módszerek és új molekuláris irányzatok között új gyógyszercélpontok és terápiás lehetőségek azonosítása céljából, valamint racionális gyógyszerhasználat érdekében”.** A 35 országból érkező közel 400 résztvevő közül ketten voltunk csak Magyarországról, a kb. 100 külföldi regisztrált többsége Brazíliából és számos dél-amerikai országból, Kanadából, dél-európai országokból (Spanyolország, Olaszország) és az Egyesült Királyságból jött. A három nap során huszonöt plenáris előadásra, négy párhuzamos helyszínen 173 előadásra, tizenegy szimpóziumra, tizenegy workshopra, és 307 poszterbemutatásra került sor a preklinikai gyógyszerkutatás, a klinikai farmakológia, immun- és neurofarmakológia területéről. Különös hangsúlyt fektettek továbbá a mi kutatási profilunkhoz szorosan kapcsolódó gyulladásos mediátorokkal, az oxidatív stressz-szel, a vaszkuláris farmakológiával és a természetes hatóanyagok kutatásával foglalkozó témákra is. Az őssejtkutatás, a fertőző betegségek, az antimikróbás terápia, a toxikológia, valamint a tumorellenes terápia ugyancsak kiemelt területek voltak. A gyulladás-farmakológiával és neuroimmun interakciókkal több mint negyven éve foglalkozó világhírű kutató, a brazil Sergio Ferreira professzor, “Basic *peripheral molecular components of inflammatory pain*” című plenáris előadása rendkívül jó összefoglalást adott a téma legújabb eredményeiről. Ugyanő „A fájdalom farmakológiája” címmel szimpóziumot is szervezett, amelyen Pintér Erika “*The sst4 somatostatin receptor, as a promising target for anti-inflammatory and analgesic drugs*” címmel tartott előadást. Helyes Zsuzsanna “*Pituitary adenylate-cyclase activating polypeptide mediates nitroglycerol-induced trigeminovascular activation: In vivo study with gene-deleted mice”*, “*Role of capsaicin-sensitive sensory nerves and TRPV1 receptors in iodoacetate-induced osteo-arthritis in mice”,* valamint “*Role of pituitary adenylate-cyclase activating polypeptide in endotoxin-induced airway inflammation in mice”* című előadásokkal szerepelt a „Preklinikia és klinikai experimentális farmakológia” szimpóziumon. Két posztert is bemutattunk “*Lutein inhibits TRPA1 receptor activation in different in vitro and in vivo systems”* és “*Effect of H2S-containing baths on experimental dermatitis and arthritis in mice”* címmel.

Havanna

Alkalmunk nyílt számos érdekes beszélgetést folytatni spanyol, brazil, ausztrál és német és kubai kutatókkal. A szervezők rendkívül vendégszeretők, kedvesek és barátságosak voltak, a tudományos programok mellett szabadidős eseményeket is szerveztek. Első este elvittek bennünket a Világörökség részét képező Ó-Havannába, ahol a Szt. Ferenc Templomban zongorahangversenyt hallgattunk. Az este egy európai szemmel nézve igencsak ütött-kopott művelődési házban folytatódott, ahol először szerény zenés műsorra számítottunk. Majd mikor az „Opera of the Street” társulat elkezdte bemutatóját, leesett az állunk a profi zenészek, táncosok és énekesek produkciója láttán, akik a világ bármely színpadán megállnák helyüket. Óriási élmény volt az előadás. Hát ez is Kuba!

A második este látogatást tettünk a La-

Pintér Erika és Helyes Zsuzsanna

A Capitolium

tin-Amerikai Orvosegyetemen, amelyet 1999-ben Fidel Castro alapított Havanna külvárosában. Azóta szinte az összes dél- és közép-amerikai országból érkeznek hallgatók ösztöndíjas rendszer keretében, akik teljes ellátást, lakást és ingyenes spanyol nyelvű képzést kapnak a kubai állam jóvoltából, majd a diplomájuk megszerzése után hazájukban dolgoznak. Eddig már több mint húszezer orvost képeztek itt, amiért a latin-amerikai országok rendkívül hálásak Kubának. Az orvosképzés köztudottan magas színvonalú, az egyetem egy egész városrésznyi területre kiterjedő modern épületekkel, kiváló infrastruktúrával, és oktatógárdával rendelkezik, a látogatás nagy élményt jelentett számunkra.

A szakmai programokon kívül, egy rövid kirándulás keretében lehetőségünk volt felfedezni Havanna és környékének lenyűgöző természeti szépségeit is, pálmaligeteket, cukornád ültetvényeket, krokodilfarmot és a tengerpart hihetetlenül fehér homokját. Megkóstoltuk a híres kubai koktélokat, mint a Pina Colada, a Mojito és a Daikiri, ez utóbbi összeállítása Hemigway nevéhez fűződik, aki évtizedeken keresztül egy közeli halászfaluban élt.

Pintér Erika és **Helyes Zsuzsanna**
Farmakológiai és Farmakoterápiai Intézet

„Tudomány és Tea" tudományos ülés a PTE ÁOK Gyógyszerésztudományi Szakán

A „Tudomány és Tea" Tudományos Ülés (korábban Kutatói Fórum), a Gyógyszerésztudományi Szak tudományos rendezvénye, már második éve kerül megrendezésre. A rendezvény elsődleges célja a Szakon folyó tudományos tevékenységek bemutatása a Szak oktatói, dolgozói és hallgatói számára. A tudományos üléssorozat megindítója és elnöke *dr. Perjési Pál*, a Gyógyszerésztudományi Szak szakvezetője. A titkári teendőket *dr. Pál Szilárd* (Gyógyszertechnológiai és Biofarmáciai Intézet) és *dr. Horváth Györgyi* (Farmakognóziai Tanszék), az informatikai feladatokat *dr. Almási Attila* (Gyógyszerészi Kémiai Intézet) látják el.

A tudományos ülések során a gyógyszerészi tudományok különböző területein, így a gyógyszerészi kémia, a gyógyszertechnológia és biofarmácia, a gyógyszerügyi ismeretek, a gyógynövény- és drogismeret, valamint a farmakológia és farmakoterápia területein folyó aktuális pécsi kutatások bemutatára kerül sor. A szenior oktatók mellett a szervezők lehetőséget biztosítanak a PhD munkájukat végző fiatal kollégák számára is, hogy kutatási munkájukat megismertethessék. Az eddigi előadók és előadásaik rövid kivonatai megtalálhatók a Gyógyszerésztudományi Szak honlapján. Az előadások ideje alatt a résztvevők a Farmakognóziai Tanszék munkatársai által elkészített és bemutatott teákat fogyaszthatnak.

A 2010/11-es tanév tavaszi félévében is minden szakintézet számára lehetőséget biztosítunk az intézetetekben folyó tudományos munka bemutatására. Ebben a félévben is, a korábbi gyakorlatnak megfelelően, a szakintézetek vezető oktatóit és fiatal kollégákat kértünk fel előadás megtartására. A „Tudomány és Tea" Tudományos Ülés február-május időszakban minden hónap utolsó csütörtökén kerül megrendezésre. Az előadások kezdete 17 óra, helyszíne a Gyógyszerésztudományi Szak épülete (Rókus u. 2., II. emeleti előadóterem).

A 2010/2011-es tanév tavaszi szemeszterének programja

Február 24.

Dr. Takács Gábor (Gyógyszerészeti Intézet és Klinikai Központi Gyógyszertár/Élettani Intézet): Limbikus előagyi IL-1 mechanizmusok a homeosztázis szabályozásában.

Dr. Szitter István (Farmakológiai és Farmakoterápiai Tanszék): A TRPV 1 kapszaicin-receptorok szerepe állatkísérletes gyulladásmodellekben.

Március 31.

Dr. Barthó Lóránd (Farmakológiai és Farmakoterápiai Tanszék): TRPV1-közvetítette hatások belső szerveken.

Dr. Bencsik Tímea (Farmakognóziai Tanszék): A réti füzény – Özönnövény vagy gyógynövény?

Április 28.

Dr. Molnár Péter (Farmakognóziai Tanszék): 40 év a karotinoid kutatásban.

Dr. Fittler András (Gyógyszerészeti Intézet és Klinikai Központi Gyógyszertár): Országos kérdőíves felmérés az asszisztens- és szakasszisztens-képzésről és a gyógyszertári szakdolgozók kompetenciáiról.

Május 26.

Dr. Botz Lajos (Gyógyszerészeti Intézet és Klinikai Központi Gyógyszertár): Gyógyszerészeti Intézet kutatásai és fejlesztései.

Dr. Pernecker Tivadar (Gyógyszertechnológiai és Biofarmáciai Intézet): Hipertenzív Sürgősségi Állapot kezelése, *in vitro* kutatások.

A program változtatásának jogát a szervezők fenntartják. Tisztelettel és szeretettel várunk minden érdeklődőt!

Dr. Horváth Györgyi, Farmakognóziai Tanszék

Beszámoló a Családorvos Kutatók Országos Szervezetének (CSAKOSZ) X. Konferenciájáról

A Debreceni Egyetem Családorvosi és Foglalkozás-egészségügyi Tanszék szervezésében 2011. február 25-26-án került megrendezésre a hajdúszoboszlói Aqua-Sol Hotelben a Családorvos Kutatók Országos Szervezetének (CSAKOSZ) X. jubileumi Kongresszusa.

A szervezet 2001. áprilisában Pécsett jött létre azzal a céllal, hogy továbbfejlessze, emelje az egészségügyi alapellátásban a kutatási tevékenység szakmai, módszertani színvonalát; az elmúlt tíz év tapasztalatai alapján ez a cél megvalósulni látszik.

A konferencia ünnepélyes megnyitóján *dr. Ádány Róza* DE OEC Népegészségügyi Kar dékánja, *dr. Kalabay László,* a CSAKOSZ elnöke, *dr. Ilyés István,* a Tudományos Bizottság elnöke, valamint dr. Rurik Imre a Szervező Bizottság elnöke, házigazda köszöntötte a megjelenteket. Az üdvözlő szavak után plenáris ülés keretében került sor a CSAKOSZ Életműdíj átadására, amelyet a kuratórium az idei évben *dr. Márton Hajnalka* klinikai főorvos, a DE OEC NK Családorvosi és Foglalkozás-egészségügyi Tanszék munkatársának adományozott több évtizedes odaadó munkája elismeréseképpen. A köszönő szavak után az ünnepelt megtartotta életmű előadását, melyben életútját és munkásságát mutatta be „Egy változatos szakmai életút" címmel.

A nyitó plenáris ülésen a továbbiakban, mint főreferátum *dr. Balázs Margit,* (DE OEC NK Megelőző Orvostani Intézet, Biomarker Analízis Tanszék) „A biomarkerek a ma és a holnap medicinájában" című előadása hangzott el. Ezt követően "Primary Care and Research in Central Europe" címmel nemzetközi szekcióval folytatódott a délelőtt. A fórum meghívott vendégei számos külföldi országból *(Manfred Maier* – Ausztria, *dr. Iveta Vavaerkova* – Szlovákia, *Adam Windak* – Lengyelország, *Igor Svab* – Szlovénia, *Giorgio Visentin* – European Forum for Primary Care) és hazánkból *(dr. Balogh Sándor, dr. Kalabay László, dr. Rurik Imre)* érkeztek a családorvosi szakma képviselőiként. A program abból a célból került megrendezésre, hogy vendégeinkkel elkezdjük építeni a "Central European Network of Academic Primary Care" hálózatát, hiszen ma már nemzetközi összefogás nélkül elképzelhetetlen komoly tudományos eredmény.

Az ebédet követően további továbbképző referátumként hangzott el *dr. Kapócs Gábor* (Literatura Medicina Kiadó igazgatója) „Gondolatok az orvostudományi folyóiratok szerepéről a XXI. sz. elején" című előadása, *dr. Nagy Lajos* „Az egyénre szabott gyógyszeres kezelés lehetőségei", valamint *dr. Harangi Mariann* „CRP szerepe a kockázatbecslésben – terápiás megoldások" című előadása. Ezt követően a háziorvosi indikátorokkal foglalkozó szekció következett, ahol családorvos kollégák mutatták be az indikátor rendszerrel szerzett eddigi tapasztalataikat, majd az indikátor alapú teljesítmény értékelést tárgyaló kerekasztal megbeszélésre került sor.

Az első nap programját a CSAKOSZ tisztújító közgyűlése és zenés esttel egybekötött fogadás zárta.

A kongresszus második napi programja a kutató családorvosok, tudományos diákköri hallgatók és rezidensek előadásait tartalmazó két párhuzamos szekcióval kezdődött. Az előadások az „Acut Coronaria Syndroma – a gondozás gyakorlata a háziorvosi praxisban" és „Prevenció. Esetismertetések. Kommunikáció" témakörök köré szerveződtek. Ezt követően közös szekció keretében felkért referátum és előadások hangzottak el hypertonia kezelésről és vakcinációról. Ezt követően ismét párhuzamos szekciókban 9-9 előadás következett a „Gyógyszeres terápia a praxisban", illetve vegyes témakörökben. A délelőtti programot a nemzetközi háziorvosi szakmai szervezetek tevékenységét bemutató közös szekció zárta.

Az ebédszünetet követően bemutatkoztak a háziorvosok által olvasható lapok, folyóiratok és orvosi portálok, amelyek segítségével képezhetjük magunkat és megalapozhatjuk a tudományos munkát. A kongresszus programja a „Hospice. Mentális egészség" témakörben elhangzott hét értékes előadással fejeződött be.

A kongresszust *dr. Kalabay László* és *dr. Rurik Imre* zárták be, a résztvevők véleményével egyetértésben a konferencia gazdag tartalmát és sikeres lebonyolítását hangsúlyozva. Búcsúzásképpen meghívták a résztvevőket a következő évi konferenciára, melyet 2012. februárjában Budapesten a Semmelweis Egyetem Családorvostani Intézete fog megrendezni.

Dr. Heim Szilvia
Családorvostani Intézet

Tölgy – Égertető

Vidám nap a kórházban:

szülői szemmel a Nyitott Gyermekklinika programról

2011. március 5-én, szombaton néhány órára minden korábban látottnál több gyermek fordult meg egyszerre a PTE Gyermekgyógyászati Klinikáján. A példátlan érdeklődés nem volt véletlen: a főként óvodás és kisiskolás korosztályt, illetve a szülőket célzó, Pintér András professzor által megálmodott program, a Nyitott Gyermekklinika úgy láttatta a gyógyítás világát, ahogyan az ritkaság. Vidáman, emberközelien, sokszínűen, kicsiknek és nagyoknak számos érdekességet tartogatva.

A nyitott nap hangulatát már – az amúgy inkább komor – kórházi bejáratok fölé aggatott lufik színkavalkádja is jelezte. A program kezdete előtt olyan volt a József Attila utca, mintha Gyermekországba érkeztünk volna: sok-sok apró láb igyekezett a kórház felé, „beteg" mackókkal, nyuszikkal és babákkal a kézben, őszinte kíváncsisággal a szemekben. Belül legfeljebb a tömeg kelthetett riadalmat, mert az orvosok és orvostanhallgatók mindent megtettek annak érdekében, hogy a gyerekek jól érezzék magukat, és levetkőzzék a fehér köpennyel, a kórházi környezettel kapcsolatos szorongásukat, esetleges rossz élményeiket. Felsorolni is nehéz volna, mennyi program várta a kórházba látogatókat: bábszínház, mesemondás, Teddy Maci Kórház, bohócdoktorok, rendőr-, tűzoltó- és mentőautó, egészséges enni- és innivalók a gyerekeket, fontos témákról tartott előadások a szüleiket.

Egy négyéves kisfiú édesanyjaként ez utóbbiakat sajnos, nem volt módom meghallgatni, viszont „cserében" szemtanúja lehettem, milyen boldogan, valóban önfeledten szórakoztak a gyerekek a különböző helyszíneken. Reggel még bárkivel fogadtam volna, hogy a *Márkus Színház* előadásai lesznek gyermekem kedvencei, ám a nap máshogyan alakult... *Vitéz László* kalandjainál érdekesebbnek bizonyultak a kórtermek, a plüsskutyusunk „meggyógyítása", és természetesen az udvaron álló járművek. Szeretném kiemelni, hogy mindez kevésbé volt „programtól függő" dolog, sokkal inkább azokon a szakembereken múlott, akik ezen a napon a gyermekek igazi pajtásaiként, lelkesen, türelmesen és folyamatosan mosolyogva állták a kis kíváncsiak valóságos rohamát, és voltak mindenben maximálisan a segítségünkre.

Bizton és őszintén mondhatom, hogy a gyermekünk és ismerős barátai, ovis társai szombat óta a kórházi élmények hatása alatt vannak: szerepjátékaikban, apró járműveikkel, babáikkal azóta ők is „gyógyítanak" és „mentenek" – még többet, még lelkesebben, mint azelőtt. Szeretném hinni, hogy nem csupán a kórház esetleges későbbi „páciensei", hanem (sokkal inkább!) a hazai gyógyítás elkötelezett hívei, leendő orvosai, ápolói lesznek egykor sokukból. Abban is biztos vagyok, hogy a nyitott nap sikerében jelentős részt vállaló orvostanhallgatóknak is új, fontos inspirációkat adott ez a ritka és rendkívüli találkozás a kisgyerekekkel.

Köszönettel és tisztelettel tartozunk mindazoknak, akik megtervezték, támogatták és vezették ezt a programot, a PTE ÁOK és a Gyermekgyógyászati Klinika minden közreműködő dolgozójának, hallgatójának, a más karokról és munkahelyekről érkezett segítőknek és a művészeknek. Azt hiszem, bármennyire is elfáradtak mindannyian szombat délutánra, a világ minden kincsénél szebb és drágább „ajándékkal" hajthatták álomra a fejüket: száz meg száz csillogó szemű kisgyermek boldog mosolyával.

Ambrus-Kéri Noel anyukája

Megmozdult a város apraja

Beszámoló a „Nyitott Gyermekklinika” rendezvényről

Az Orvoskari Hírmondó olvasói talán még emlékeznek arra, hogy néhány évvel (esetleg évtizeddel) ezelőtt milyen félelemmel mentünk szüleinkkel orvoshoz. Féltünk a fülészeti vizsgálattól, hátha felszúrják a dobhártyánkat, rugdalózva tiltakoztunk a torok (mandulák) vizsgálatához szükséges nyelvleszorítás ellen, és nem voltunk hajlandók – még az ígért ajándék ellenére sem – egy á-t mondani. És ekkor még nem is említettem a fizikai és lelki fájdalom netovábbját, a „szurit”.

Az elmúlt egy-két évtizedben sok mindenben megváltozott a gyermekorvoslás, és ezzel párhuzamosan talán csökkent a gyermekek félelme is. Azonban hiába lett a kórház (klinika) gyermekbarátabb, a túlterhelt orvosok és szakdolgozók barátságosabbak, megmaradt a gyermek félelme az ismeretlen környezettől, a szagoktól, a fényektől, a vizsgálatokhoz használt csillogó műszerektől. Biztos, hogy hasznos a szülők, a nagyszülők, az óvónénik felvilágosítása, azonban a kisgyermekek félelme csak részben csökkent.

Ezért elhatároztuk, hogy egy szombati napon (2011. március 5.) megnyitjuk a Gyermekklinikát a kis betegek és szüleik előtt és megrendezzük a „Nyitott Gyermekklinika” napot. Célunk az volt, hogy a kis betegek játékos és vidám körülmények között megismerjék a számukra misztikusnak tűnő, rettegett klinikát, s amikor esetleg igazán kórházba kerülnek, a környezet már ne legyen olyan félelmetes számukra.

Ez a célkitűzés így leírva egyszerűnek tűnik, azonban a valóságban több hónapon keresztül, esetenként lázas intenzitással folytak az előkészületek. Gondot jelentett, hogy miként tudjuk az érintett célszemélyeket – bölcsődéseket, óvodásokat, alsó tagozatos iskolásokat – megszólítani. Szerencsére az önkormányzatok, az óvoda- és iskolavezetők segítőkészek voltak, s az ingyen készített plakátokat a vezetők szétosztották a fenti oktatási intézetekben. Innen és a sajtóból értesültek a szülők a rendezvényről.

A „Nyitott Gyermekklinika” rendezvényei több mint tíz helyen zajlottak egyidőben. A perinatalis intenzív centrum, az intenzív osztály és az onkológiai osztály kivételével a látogatók a Klinika minden osztályát szabadon meglátogathatták, ahol az osztály orvosai és szakdolgozói válaszolták meg a gyermekek kíváncsi kérdéseit. Mint várható volt, a sebészeti osztályt, a műtőt akarták a legtöbben meglátogatni. Néhány kis „vendég” hangosan felkiáltott „Nézd anyu, abban az ágyban feküdtem, amikor kivették a vakbelemet”. A műtőben maszkkal „bealtathatták” a magukkal hozott babákat, akik ebben az esetben nem tiltakoztak, míg a többiek mérhetetlen kíváncsisággal fogdosták a hasmegnyitáshoz szükséges (nem éles) vágószerszámokat. Igaz, hogy „hasmegnyitáskor” nem folyt paradicsomlé, mint a hollywoodi filmgyárakban, de nem is lett senki rosszul. A bátrabbak, a kisiskolások még „varrhattak” is a műtőben. A gyermekek meglátogatták a klinika többi osztályát: a neurológiai, a sürgősségi, az endokrinológiai és a belgyógyászati osztályt. Az endokrinológiai osztályon egy csontváz fogadta a látogatókat. Az ambulanciák sem maradtak üresen, mivel folyamatosan érkeztek az „igazi” betegek is.

A leglátogatottabb hely a Teddy Maci Klinika volt. Az alkalmi kis doktorok beöltöztek műtősruhába, sebészsapkát és maszkot vettek fel. (Vajon hány gyermek kapott kedvet, hogy majd 10-15 év múlva az orvosi egyetemre jelentkezzen?) Mivel nagyon sok volt a maci-beteg, a nagy érdeklődésre való tekintettel meg kellett nyitni egy második Teddy Maci Klinikát, hogy ott is „gyógyulhassanak” a „betegek”. A leendő kis orvosok

hallgatták a macik szívhangjait, figyelték légzésüket, vizsgálták a hasukat, kötéseket helyeztek fel végtagjaikra. Természetesen a lázcsillapításra és a fertőzés kezelésére is gondoltak, és bőven adták az injekciókat.

A földszinten a szülők kérésére két helyen hasi ultrahangvizsgálatokat, egy harmadik helyen pedig mellkasi és szív ultrahangvizsgálatot végeztek. Ugyancsak szülő kérésre megmérték a gyermekek vérnyomását. Kedves Olvasó! Kérlek, hidd el, hogy a gyermekek itt nem féltek a fehérköpenyes orvosoktól, szakdolgozóktól! Nem is tiltakoztak, amikor a mellkasukat és hasukat bekenték az ultrahangvizsgálathoz szükséges zselével. Csak nevető gyermekekkel találkoztunk, akik kíváncsian húzták-vonták szüleiket, hogy „ezt is, azt is látogassuk még meg".

Az udvaron állt a rendőrautó, ahová nem lenyomott fejjel kellett beülni a hátsó ülésre, hanem szabadon lehetett a kormány mögé ülni. Volt, aki bekapcsolta a sürgősségi kapcsolót, számára bejelentkezett a rendőrség központi ügyelete.

Szintén az udvaron állt a mentőállomás bevetésre kész rohamkocsija és egy óriási tűzoltóautó. Ezek is slágerszámok voltak. Volt olyan, hogy 20-30 méteres sorban álltak a gyermekek, hogy bemászhassanak ezekbe a monstrum autókba – és senki sem volt türelmetlen.

Az az érzésem, hogy a műtő, a két Teddy Maci Klinika és az udvaron álló autók állhattak volna fel a képzeletbeli dobogó három helyére.

Közben a Klinika tantermében folyamatosan, félórás váltásokkal ment a program. A szülők számára őket érdeklő problémákról: a lázcsillapítás megváltozott szemléletéről, a csecsemőtáplálásról, a közlekedési balesetek megelőzéséről, a bántalmazott gyermekekről, a kereskedelemben is kapható, de drogként is használható szerekről. Az utóbbi előadást a TV-ből is jól ismert, budapesti toxikológus főorvos, *Zacher Gábor* tartotta. A tantermi előadások között szerepelt *Sors Tamás* aranyérmes paralimpikon élménybeszámolója is. És ekkor még nem említettem *Várnagy Kinga* és *Köles Ferenc* (a Pécsi Nemzeti Színház művészei) mesemondását, és *Pilári Gábor* utánozhatatlan, szellemes, felnőtteket és gyermekeket magával ragadó bábműsorát (Márkus Színház). *Pilári Gábor* kétszer félórás műsora alatt a Gyermekklinika 180 férőhelyes tantermében legalább 250-300 gyerek és szülő szorongott. Szerencsére nincs csillár az előadóteremben, mert biztos, hogy azokon is lógtak volna.

A rendezőknek, a Klinika dolgozóinak és a szülőknek megtiszteltetés volt, hogy a rendezvényre eljött a Pécsi Tudományegyetem rektora, az orvoskar dékánja és a város polgármestere is, aki könyveket osztott szét a gyermekek között.

Azért, hogy a kis vendégek ne legyenek éhesek és szomjasak, a megérkezéskor üdítőitalokat (alacsony cukortartalmút), Túró Rudit (magas túrótartalom), almát (magas C-vitamin tartalom) és müzliszeleteket (alacsony cukortartalom) kaptak ajándékba a gyermekek.

Tehát miért is rendeztük ezt a nyílt napot? Azért, hogy ha ezek a kis gyermekek járó- vagy fekvőbetegként a klinikára kerülnének, akkor már ismerősként érkezzenek oda, ahol már voltak korábban, és amely helyre kellemesen emlékeznek, ahol doktor bácsik, doktor nénik és az ápolónők kedvesek. Kérem az Olvasót, hogy higgye el, nem elég a tüdőgyulladást meggyógyítani, a törött csontot helyretenni, hanem nagyon fontos, hogy a kis beteg a klinikai tartózkodást ne rossz emléknek, hanem érdekes, izgalmas kalandnak tekintse.

Végül most a köszönetnyilvánításnak kellene jönnie, de ahhoz még egy teljes oldalra lenne szükség. Kiemelten szeretnék köszönetet mondani *Duga Zsófiának,* az Orvoskari PR Iroda fáradhatatlan munkatársának, a számtalan kedves medikusnak (volt, aki négy órán át nem tett mást, csak a megőrzésre leadott babakocsikra vigyázott), és a mindig mosolyra fakasztó Piros Orr bohócdoktoroknak.

Pintér András dr.

Utóirat

Néhány idézet a hozzánk érkezett e-mailekből:

„Gratulálok a »Nyitott Gyermekklinika« programhoz, igazán nagy élmény volt a gyermekeknek, szülőknek, nagyszülőknek egyaránt. Nálunk azóta a legtöbb játék beteg, és Zalán a klinikáról kapott műtőssapkába, maszkba beöltözve gyógyítja őket."

Egy anyuka

„Az elmúlt hétvégén olyan érték teremtődött Önöknél, illetve olyan mértékű figyelem koncentrálódott intézményükre az érdeklődők részéről, melyet érdemes lenne megőrizni."

Kultúrka Magazin

A budapesti Kísérletes és Sebészeti

Közel ötven éves szüneteltetés után, 2011-től ismét megkezdte

2011. január 21-én az egyetem Nagyvárad téri épületében rendezett ünnepségen a Semmelweis Egyetem vezetése, a Sebészeti Szakmai Kollégium, a Magyar Sebész Társaság elnöksége, valamint a szegedi, pécsi és debreceni társintézetek vezetői, és mintegy kétszáz résztvevő köszöntötte a budapesti Kísérletes és Sebészeti Műtéttani Intézetet, *Wéber György* tanszékvezető egyetemi tanárt és munkatársait.

Tulassay professzor, a Semmelweis Egyetem rektora nyitóbeszédében kitért a több évtizedes szüneteltetéshez vezető egykori politikai döntés súlyos következményeire, és hangsúlyozta a 2010-es egyetemi határozat jelentőségét, amellyel negyvenöt évnyi tetszhalott állapot után ismét működhet az intézet, ami az oktatás és a kutatás terén is igen komoly célokat tűzött ki maga elé. Már ebben a szemeszterben elkezdődött az intézet hatáskörébe utalt kötelező tantárgyak (Műtéttani alapismeretek, Basic Surgical Techniques, stb.) oktatása a magyar, német és az angol program hallgatói számára – a vidéki orvosi karok már bevált gyakorlatát követve a műtőben való viselkedést, alapvető orvosi beavatkozásokat és műszerismeretet oktatnak, különös figyelmet fordítva a manuális készségfejlesztésre. A posztgraduális oktatás keretében is a szegedi, pécsi és debreceni mintát követve, többek között bevezetésre került a szakorvossá váláshoz szükséges gyakorlati "skills" ismereteket összefoglaló, háromhetes tanfolyam, és a már szakvizsgával rendelkező orvosok sebészi tudásának és készségének fejlesztése céljából alap- és emeltszintű minimálisan invazív, laparoszkópos, valamint mikrosebészeti kurzusokat is szerveznek. *Karádi István,* a SE ÁOK dékánja üdvözlő beszédében kijelentette: „A gyakorlati oktatás fejlesztése prioritás, amibe pontosan beleilleszkedik a 45 év szünet után újraszervezett, mai nevén Kísérletes és Sebészeti Műtéttani Intézet. Működésével utat nyit a jövő sebészete, a mikro- és a robotsebészet felé is." *Róth Erzsébet* professzor beszédében köszönetet mondott a szegedi, debreceni és pécsi orvoskarok Sebészeti Műtéttani Intézetei volt és jelenlegi munkatársainak, akik színvonalas oktatási és kutatási tevékenységükkel, valamint a budapesti intézet újraindítását támogató folyamatos erőfeszítéseikkel jelentősen hozzájárultak az intézet újraindításához. Az új, budapesti intézetet levélben köszöntötte az ESSR (European Society for Surgical Research) elnöksége is, mely levél átvételekor Wéber professzor ígéretet tett, hogy rövidesen Európa-szerte ismert és elismert lesz az általa irányított munkacsoport tevékenysége.

Horváth Örs Péter, Kupcsulik Péter, Sándor József és Faller József az ünnepségen.

Miseta Attila dékán, ifj. Kellermayer Miklós (SE) és Boros Mihály, a szegedi Műtéttani Intézet vezetője az ünnepségen.

Az üdvözléseket követően *Faller József* professzor, mint a hajdani budapesti Műtéttani Intézet dolgozója tartott korabeli dokumentumokkal színesített, személyes hangvételű előadást az intézet történetéről az 1951-es megalakulástól az 1966-ban meghozott szüneteltetési határozatáig. *Sándor József* professzor előadása a közelmúlt erőfeszítéseiről szólt, melyek lehetővé tették az Intézet avató ünnepségének megtartását. *Wéber* professzor az intézet jövőbeli tevékenységét, terveit összefoglaló előadásában kitért a régi-új intézet oktatás melletti másik fontos feladatára és célkitűzésére: a legújabb sebészeti eljárások és eszközök bevezetésével kapcsolatos kutatásokra, valamint számos további humán és állatorvosi kutatási projekt irányítására tett javaslatot. Az intézet oktató és adminisztratív helyiségei számára a SE Nagyvárad téri Elméleti Tömbjében biztosítottak helyet, míg a nagyobb állatokon végezhető beavatkozások, a posztgraduális oktatás céljára a herceghalmi Állattenyésztési és Takarmányozási Kutatóintézetben alakítottak ki nemzetközi színvonalú laparoszkópos oktató és kutató bázist.

Közismert, hogy az elmúlt időszak telekeladása miatt a pécsi Se-

Műtéttani Intézet újraindulása

működését a budapesti Kísérletes és Sebészeti Műtéttani Intézet

Horváth Örs Péter üdvözli az új intézet megalakulását

Résztvevők a debreceni, szegedi és pécsi társintézetekből

Tulassay Tivadar rektor üdvözlő beszédét mondja

Karádi István dékán üdvözlő beszédét mondja

bészeti Oktató és Kutató Intézet költözési kényszerbe került. Ezért maximálisan támogatjuk Karunk vezetésének azon elképzelését, hogy intézetünk egy olyan új telephelyen nyerjen elhelyezést, amely összhangban van az intézetnek a Kar által elvárt oktatási-kutatási feladataival, és hosszabb távon is képes biztosítani annak megfelelő színvonalú működését. Látva, hogy a sebészeti oktató és kutató intézetek fejlesztése az ország többi orvosképző egyetemén a növekedési stratégiák súlyponti kérdése lett, biztosak vagyunk abban, hogy a Kar vezetésének szándéka a pécsi intézet esetében is az optimális megoldást célozza. Intézetünk, ennek eléréséhez a közös gondolkodás, a konstruktív hozzáállás, és amennyiben erről döntés születik, a költözés zökkenőmentes lebonyolításának segítségét igyekszik nyújtani.

Lantos János és **Borsiczky Balázs**

In memoriam Orvosi Kémiai Intézet

1923-2010

A Pécsi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Kar Kémiai Intézetét 1922-ben hozták létre, miután a trianoni megállapodás értelmében a M. Kir. Erzsébet Tudományegyetemnek Pozsonyból Pécsre kellett áttelepülnie. *A Chemiai Intézet* Pécsett 1923 novemberében kezdte meg működését az egyetem központi épületének magasföldszinti és alagsori átalakított helyiségeiben. Első igazgatója *Zechmeister László* (1889-1972) professzor volt, akit akkoriban már jól ismert a tudósvilág. A ragyogó szervezőkészségű fiatal vegyész csakhamar őszintén tisztelt tanáregyéniséggé és – főleg a karotinoidkutatás terén – világszerte ismert szaktekintéllyé vált. Zechmeister közel két évtizeden keresztül dolgozott Pécsett, nemcsak mint kutató, hanem mint kiválóan előadó egyetemi tanár is. Előadásainak anyagát az „Organikus chemia. Felsőbb tanulmányok támogatására" című kétkötetes tankönyvében tette közkinccsé (1930-32). A munkáról még a szigorúan kritikus *Zemplén* is azt írta, hogy „kitűnő pedagógiai érzékkel összeválogatott anyaga élvezetesen tárul az olvasó elé". A tankönyvírás mai problémáihoz is tanulsággal szolgálhat a könyv szerkezete, módszere, stílusa. Követésre érdemes például Zechmeister azon gyakorlata, hogy tankönyvében több száz fogalom és szerves termék nevét angol, francia és német nyelven szótárszerűen mellékletként közölte. Előszavában Goethe mondását idézte: „A tankönyv vonzó legyen; ilyenné akkor válhatik, ha a tudás és a tudomány legderűsebb, legkönnyebben hozzáférhető részét nyújtja."

A külső körülmények – és talán az első világháborúban szerzett élményei – 1939-ben Zechmeister Lászlót arra késztették, hogy emigráljon: kiment az Egyesült Államokba, ahol Pasadenában, a „Caltech"-en (California Institute of Technology) dolgozott.

1943-ban a Pécsi Tudományegyetem Orvostudományi Kara egyhangú döntéssel meghívta *Cholnoky Lászlót* a megüresedett kémiai tanszékre. Kinevezésére azonban csak 1946-ban került sor, amikor is nyilvános rendkívüli tanár lett. 1948-ban nevezték ki nyilvános rendes tanárrá.

Cholnoky László életének nagy szenvedélye – a tudományon kívül – az oktatás ügye volt. Soha nem lankadó igyekezettel tanította az orvostanhallgatók nemzedékeit, és életcélja volt olyan orvosok kinevelése, akik alapos orvosi ismereteiket korszerű kémiai alapokra építhetik.

Kutató és oktató munkája mellett a tőle megszokott lelkiismeretességgel vett részt az egyetem vezetésében, eleinte mint dékán-, illetve rektorhelyettes, később pedig mint az egyetem rektora. Ilyen irányú működésével is kivívta a vezetett testület tiszteletét.

Cholnoky László halála után *Szabó Dezső* lett az intézet igazgatója. Szabó Dezső a kutatómunkánál is előbbre helyezte az oktatást. Kémiai előadásai telt házat vonzottak; egyszerűségre törekvése, világos, plasztikus előadásmódja és mindenekelőtt a hallgatóság által is megérzett szeretete, medikus-generációkba kitörülhetetlenül beleírta a „Dezső bácsi" fogalmat. Két jegyzet és két tankönyv [Általános és szervetlen kémia (orvostanhallgatók számára), 1972; Szerves kémia (orvostanhallgatók számára) 1972] szerzője.

Az intézet 1972-ben költözött jelenlegi helyére, a Szigeti úti telephelyre. Oktatásra az első emeleten három hallgatói laboratóriumot és egy előkészítő laboratóriumot alakítottak ki. Az 1980-as évek közepén az egyik laboratórium helyén két szemináriumi helyiség került kialakításra. Az intézet bekapcsolódott az 1984-ben induló angol nyelvű orvosképzésbe.

Szabó Dezső 1987-ben bekövetkezett halála után Szabolcs József, a karotinoidkémiai munkacsoport vezetője lett az intézetigazgató 1990-ig, nyugdíjba vonulásáig. *Szabolcs* professzor már az előző évtizedekben is a gyakorlati oktatás vezetője volt, nevéhez fűződik a gyakorlatos jegyzet átdolgozása a hetvenes években.

1991-től Tóth Gyula vezetésével működött az intézet 2001-ig. Az intézet neve 1991-ben *Orvosi Kémiai Intézetre* módosult. A 90-es években a debreceni és a szegedi társintézetekkel egyeztetésre került az orvosi kémia tantárgy tematikája, bevezetésre került a bioszervetlen kémia oktatása a tantárgyon belül, valamint új tankönyvek megírására került sor *(Gergely P., Endrődi F., Vereb Gy.:* Általános és bioszervetlen kémia; *Gergely P., Penke B., Tóth Gy.:* Szerves és bioorganikus kémia). 1995-ben megjelent az átdolgozott Orvosi kémiai gyakorlatok jegyzet (szerk. *Oszbach György).* Az 1990-2002 közötti időszakban az intézet részt vett az Egészségügyi Főiskolai Kar Dietetikus Szakán folyó kémia oktatásban is előadások és gyakorlatok tartásával. A 2000/2001-es tanévben indult gyógyszerészképzésbe az Orvosi Kémiai Intézet is belépett az Analitika I. és Analitika II. tantárgyak oktatásával. Tóth Gyula 1993-1999 között az Angol Program vezetőjeként, 1999-2001 között tudományos dékánhelyettesként vett részt a kar vezetésében.

Az Orvosi Kémiai Intézetet az akkori dékáni vezetés javaslatára 2002. január 1-jével összevonták a Biokémiai Intézettel. Az új intézet neve: *Biokémiai és Orvosi Kémiai Intézet,* igazgatója *Sümegi Balázs.* Tóth Gyula 2004 elejéig, nyugdíjba vonulásáig az intézet igazgatóhelyetteseként dolgozott. Őt követtem igazgatóhelyettesként és tantárgyfelelősként.

A 2002-es intézetegyesítést követően a régi Orvosi Kémiai Intézet gyakorlatilag függetlenül működött mind anyagilag, mind az oktatás területén. A kutatás területén a kromatográfiás csoport proteomikai csoport néven a biokémia felé orientálódott, a karotinoidkémiai kutatócsoport folytatta hagyományos tevékenységét.

A 2004 szeptemberében induló német nyelvű oktatásban a Chemie für Mediziner tantárgy oktatását is elkezdte az intézet, a tantárgyfelelős a német oktatást megszervező *Ohmacht Róbert* lett, aki egyben a német program vezetője is. Az elmúlt hét-nyolc évben számos minősített, több nyelven beszélő fiatal vegyész került az intézetbe, akik bekapcsolódtak a kémia oktatásába. Az orvosi kémiai rész szinte erején felül próbált az oktatásban részt venni: a 2010-es tanév első félévében például heti 5 órában 33 csoportot oktattunk. A felduzzasztott hallgatói létszám miatt már évekkel ezelőtt meg kellett szüntetnünk a szóbeli vizsgáztatást. A színvonal megőrzése érdekében a 2010/11-es tanév I. félévében számos szigorítást vezettünk be a számonkérés területén. Megreformáltuk a gyakorlatos tananyagot, új jegyzetet írtunk. Elkezdtük az előadás anyag átdol-

gozását, figyelembe véve a hallgatók gyenge előképzettségét és a kémiára építő tárgyak elvárásait.

A munka azonban megszakadt. 2010. november 2-án Sümegi professzor javaslatára a dékáni vezetés indoklás nélkül felmentett az intézetigazgató-helyettesi tisztségem alól, pénzkezelési, aláírási jogom megszűnt. A második félévtől felmentették az addigi tantárgyfelelősöket (személyemben a magyar, Lóránd Tamás angol, Ohmacht Róbert német). Az intézetvezető a biokémikus *ifj. dr. Gallyas Ferencet* bízta meg, mint tantárgyfelelőst a kémia mindhárom nyelven való oktatásával. Ezek az intézkedések, az oktatás és a gazdálkodás elvonása azt jelenti, hogy az egyetem nagyhírű intézete, a *Chemiai Intézet* végleg megszűnt létezni. Nem érte meg a 90 évet. Kár érte.

Deli József
egyetemi tanár

HELENA

2011 március 1-én az EU által támogatott Communication Star 2011 versenyben a vonatkozó kategória nyertese a HELENA projekt lett, melynek magyarországi résztvevője a PTE ÁOK Gyermekgyógyászati Klinikája. A verseny a kutatási-fejlesztési keretprogramok körében megvalósult táplálkozási témájú projektek kommunikációját díjazta.

A HELENA ('Healthy lifestyle in Europe by nutrition in dolescence') projekt célkitűzése tágabb kontextusban vizsgálni az európai serdülők táplálkozási és fizikai aktivitási szokásait, fittségi állapotát.

A zsűri kiemelte, hogy a projekt sajtókommunikációja kiterjedt egész Európára, míg a jelentések, útmutatók, előadások és workshop-ok biztosították, hogy a projekt eredményei eljussanak a szakemberekhez éppúgy, mint a vállalkozói szférához. A döntéshozókkal való konzultáció segített átadni a híreket a kulcsfontosságú célközönséghez. A projekt internet-alapú eszközei, a Food-O-Meter és az Activ-O-Meter, melyek a serdülők táplálkozási és fizikai aktivitási állapotát mérik, népszerűnek bizonyultak a célcsoport körében.

A 20 éves Pécsi Gyermekdializáló Állomásról emlékeztek

A Pécsi Gyermekklinika Nephrológiai Osztály és Művese Részleg szervezésében 2011. február 17-én került megrendezésre a Pécsi Akadémiai Bizottság Székházban egy emlékgyűlés, „20 éves a Pécsi Gyermekdializáló Állomás" címmel. A közös megemlékezést nagy érdeklődés övezte, nemcsak a PTE Általános Orvostudományi Karán belül, de az ország több nagyvárosából meghívott és megjelent vendégek körében is.

Az ülést *dr. Kollár Lajos,* a Klinikai Központ főigazgatója és *dr. Molnár Dénes,* a Gyermekklinika igazgatója köszöntőjükkel nyitották meg. Ezt követte a részben tudományos, de főként a Dializáló Állomás életéről szóló előadások sora, melyek több szemszögből adtak áttekintést a kezdetektől napjainkig.

Dr. Sulyok Endre, a Pécsi Gyermekdialízis Részleg megalapítója, beszámolt egy történeti áttekintés keretén belül az állomás kialakításának kezdeti nehézségeiről, és az azt követő sikerekről. A Dialízis Állomás megszervezése többek között azt a hatalmas előnyt jelentette számos dél-dunántúli, Baranya, Somogy, Tolna, sőt Zala megye krónikus veseelégtelenségben szenvedő gyermekei számára, hogy ezután Pécsett tudtuk biztosítani az életmentő vesepótló kezelést.

Dr. Györke Zsuzsanna főorvosnő beszámolt az 1990-2010 között vesepótló kezelést igénylő betegeinkről, az évek során változó hemodialízis és peritonealis dialízis kezelés arányáról és arról a sikerről, melyet a Pécsi Transzplantációs Sebészeti Osztállyal együttesen érhettünk el: az elmúlt húsz évben összesen húsz gyermekünk került vesetranszplantációra, a szülőknek köszönhetően egyre nagyobb számban élő donoros veseátültetések révén.

Ezt követte két tudományos hangvételű előadás. *Dr. Biró Éva* egy Crohn-beteg gyermeknél észlelt, toxikus shock szindróma részeként kialakult heveny veseelégtelenség kezelési lehetőségeiről számolt be. *Dr. Lakatos Orsolya,* szintén áttekintve az elmúlt húsz esztendőt, ez idő alatt vesepótló kezelést igénylő haemolyticus uraemiás szindrómás eseteket mutatta be. Hangsúlyozandó, hogy a hemodialízist igénylő gyermekek számára a heti három dialízis nap, a sok kórházban eltöltött idő nemcsak fizikai, de jelentős lelki megterhelést is okoz, ugyanekkor hatalmas terhet ró a beteg családjára is. Elengedhetetlennek tartjuk a rendszeres vesepótló kezelések mellett, főként a gyermekek, de sokszor a szülők számára is a pszichés vezetést, támogatást, melyben pszichoszociális nővér, ill. a kórházpedagógusok aktívan részt vesznek. *Göröszdi Mariann* kórházpedagógus tapasztalataiból merítve, a Dialízis Állomáson készült saját fotókkal illusztrálva mutatta be közös munkáját, személyes kapcsolatát a vesebeteg gyermekekkel. A közös tanulás sikerét mi sem bizonyítja jobban, mint az általános iskolából sikeresen elballagó diákjaik díszes sora. A program zárásaként, csendes zenei aláfestéssel életképeket tekinthettek meg a jelenlevők, melyeket az elmúlt húsz esztendőből szedtünk össze egyetlen hatalmas csokorba.

A huszadik év egy kerek évforduló és jó tudni, hogy van mire büszkének lenni, de egyben fontos kihívást is jelent ez az utánpótlás, az elkövetkező gyógyító, ápoló, tanító nemzedék számára, hogy ezt a kincset továbbra is óvják, ápolják, esetlegesen az igényeknek megfelelően gazdagítsák, bővítsék.

Dr. Lakatos Orsolya

Pharma jog nem jogászoknak

Kompakt áttekintés – a kutatástól az engedélyezésen át a betegjogig

Alapvetések és aktualitások a gyógyszer-ártámogatásban, TB-támogatásba fogadás követelményrendszere, klinikai vizsgálatok jogszabályi háttere, gyógyszer-törzskönyvezés, farmakovigilancia, betegjogok. Mind olyan kifejezés, ami a gyógyszerellátás és alkalmazás során ha nem is merül fel napi gyakorisággal, de a gyógyszerekkel végzett tevékenységek összességét alapvetően befolyásolja. Mindegyik fogalomra jellemző továbbá, hogy valamilyen módon hátterükben húzódik a jog. A gyógyszerellátáshoz kapcsolódó jogi háttér viszont nem képezi a napi terápiás rutin részét.

A fentiek miatt ígérkezett hasznosnak a február 22-23-án Budapesten megrendezett továbbképző szeminárium, ami a gyógyszerekkel kapcsolatos jogi ismeretek bővítését célozta meg a résztvevők számára. A rendezvényen a PTE Humán Klinikai Vizsgálatok Regisztrációs Központjának munkatársai is részt vettek, annak reményében, hogy a címben említett kompakt áttekintéssel gyakorlati munkájuk során felmerült kérdésekre választ kaphatnak.

A gyógyszerártámogatás rendszerének átfogó és vázlatos ismertetésével *dr. Molnár Márk Péter,* a Corvinus egyetem oktatója nyitotta meg az előadások sorát. Kiemelten foglalkozott a generikus gyógyszerprogrammal és fix támogatási rendszerrel, mint a gyógyszerkassza megtakarítási lehetőségeivel, változatlan színvonalú betegellátás mellett. (A szerző megjegyzése: Az előadó évekkel ezelőtt, még a támogatási oldal vezetőjeként a mostani előadás másik oldalát, az OEP álláspontját ismertette hasonló terjedelemben és lelkesedéssel. Hosszúra nyúlóan elemezte a megtakarítások körforgásában a támogatotti körbe került gyógyszerek befogadásának menetét, ezzel előkészítve a hallgatóságot a következő előadásra, ami erről a témáról szólt.)

A következő előadást *dr. Zajzon Gergely,* az OEP ártámogatási informatikai osztályának vezetője tartotta. Jól felépített mondandóját a növekvő gyógyszerfejlesztési költségek és a kevesebb új gyógyszermolekula kettőssége köré csoportosította. Az ártámogatási döntéseket segítő, különböző betűszavakkal illetett programrendszerek és adatbázisok ismertetése, a kapcsolódó hatályos jogszabályok taglalása viszont a szakmai hallgatóság energiáit is nagyban felemésztették.

A délutáni szekcióban – amit *dr. Blaskó György,* a DEOEC Gyógyszerügyi Menedzsment tanszékének professzora egyedül „vitt el a hátán" – az emberen végzett orvostudományi kutatások, a humán klinikai vizsgálatok, az orvosbiológiai kutatások és ezek jogi szabályozása került sorra. Részletesen elemezte a kutatásetikai bizottságok feladatkörét és felelősségét, a helyes klinikai gyakorlat (GCP) alapelveit. Mindezek mellett külön ismertette a vonatkozó jogszabályokat és az azokban rejlő buktatókat is. Sajnos nem jutott idő az általunk is várt, illetve remélt, a klinikai vizsgálati szerződésekre vonatkozó gyakorlati tapasztalatok bemutatására.

A második nap első előadásában *dr. Köves Judit,* a CSC Pharmaceuticals Hungary Kft. szakértője osztotta meg a hallgatósággal a gyógyszer-törzskönyvezési eljárások gyakorlati tapasztalatait. Megtudhattuk a nemzeti, a kölcsönös elismerésen alapuló és a centralizált törzskönyvezési eljárások közti különbségeket, azok jogi és adminisztrációs vonzatait.

Az előadók esetében is bekövetkezhet előre nem látható körülmény, ami miatt a meghirdetett előadást nem tudják megtartani. Emiatt a következő, a gyártói termékfelelősségről szóló előadást a hallgatóság egyik tagja, *dr. Szieb Katalin,* a Lundbeck Magyarország Kft. minőségbiztosító gyógyszerésze tartotta meg. Előadásában a jogi és adminisztrációs kötelmek felsorolása mellett kitért a farmakovigilancia (biztonságos gyógyszeralkalmazás érdekében kifejtett tevékenységek összessége) kérdéskörére is.

A farmakovigilancia hazai és nemzetközi szabályozásáról szólt *dr. Gaál József,* a MEGAParma Kft. ügyvezetőjének előadása is. ABC-sorrendben taglalta a gyógyszerek mellékhatásainak típusait, ismertette a farmakovigilancia feladatait, a világban alkalmazott farmakovigilancia-rendszereket. Gyakorlatban is bemutatta a az Európai Unióban használt Eudravigilance rendszert. A hazai mellékhatásbejelentések számáról konkrét adatokkal nem szolgált, az Országos Gyógyszerészeti Intézet adatai szerint tavaly hazánkban 981 spontán gyógyszer mellékhatás bejelentés érkezett. Az Európai Unió átlaga 250-300 bejelentés/1 millió lakos/év. Ezzel hazánk az utolsó öt tagállam között foglal helyet.

A mellékhatások bejelentése jogszabályi kötelezettség: 2005. évi XCV. törvény az emberi alkalmazásra kerülő gyógyszerekről és egyéb, a gyógyszerpiacot szabályozó törvények módosításáról 18. § (1) „… a gyógyszert alkalmazó orvos, illetve a kiszolgáltatást végző gyógyszerész köteles az általa észlelt vagy tudomására jutott mellékhatásokat haladéktalanul a gyógyszerészeti államigazgatási szervnek bejelenteni, ha az

a) a gyógyszeralkalmazási előírásában nem szerepel,
b) súlyos és nemkívánatos, illetve
c) a gyógyszer további alkalmazását megakadályozza…"

A kurzus utolsó előadását betegjogokról és betegadatok védelméről *dr. Rajos Krisztina,* az Adatvédelmi Biztos Irodájának adatvédelmi szakértője tartotta.

A konferencián újra bizonyítást nyert, hogy a gyógyszerekkel, a gyógyszerek helyes alkalmazásával kapcsolatos szabályozók annyira szerteágazók, hogy az azokban való eligazodáshoz több, a részterületekben szakértő együttes munkájára van szükség. Nem sikerült viszont minden, a szeminárium címében beharangozott kérdésre választ kapni. Továbbá szükséges és indokolt lenne a pécsi Klinikai Központban folyó humán klinikai vizsgálatokban közreműködők ilyen irányú felkészítése saját maguk és a bevont betegek érdekében egyaránt.

Molnár Béla

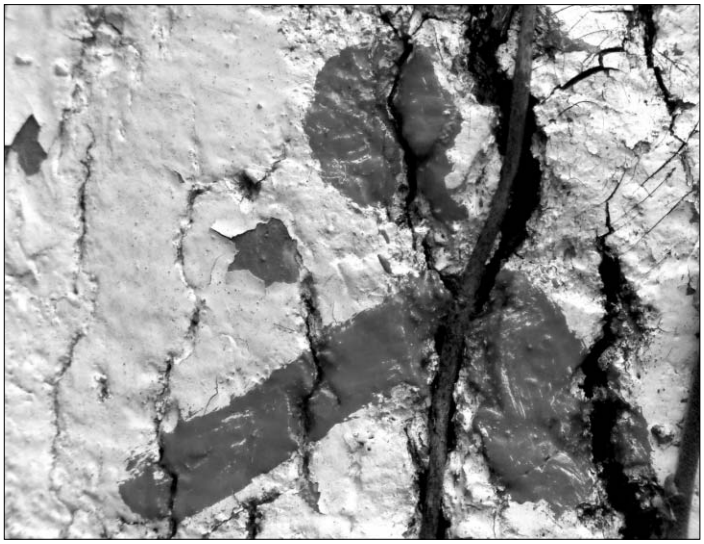

Stilizált kerékpáros

Mess Béla

Az oktatás öröme

A most már több mint 5 éve megjelent életrajzi kötetem címe : „Két szenvedély rabságában. Tudományos kutatás és vadászat” (Alexandra, 2005). A vadászat, mint szabadidős szenvedélyem nem tartozik ide, legfeljebb annyiban, hogy meggyőződésem, hogy ez nagyban hozzásegített fizikai és mentális egészségem megtartásához. Azon azonban többször elgondolkodtam azóta, hogy az alcímben a tudományos kutatás helyett „oktató és kutató munkát” kellett volna írnom, de ha így tettem volna, az oktató munkának még csak vázlatos taglalása is a könyv terjedelmét megengedhetetlen mértékben megnyújtotta volna. Ezt a hiányt igyekszem most ebben a rövid cikkben legalább bizonyos mértékig pótolni.

Meg kell vallanom, hogy az oktató munka iránti kezdeti lelkesedésem a kutató tevékenység előrehaladtával egyre fogyatkozott. Kissé „favágásnak“ éreztem a clavicula vagy a gyomor akakjának évenként visszatérő bemutatását és visszakérdezését a bonctermi gyakorlatok során. Több fantáziát láttam a szövettani gyakorlatok vezetésében, hiszen ott a puszta morfologiai tények mellett bizonyos szemléletet, a síkban látott kép térbeni felépítésének szemléletét is taníthattam.

Ez a bonctermi gyakorlatok iránti elfásultságom (azt hiszem, ezt a hallgatók soha nem vették észre rajtam!) oda vezetett, hogy egyszer egy kisérlet elhúzódása miatt 10 percet késtem a boncteremből. Mesterem, *Szentágothai* professzor, rendszeres boncteremlátogatásai egyikén ezt észrevette. A gyakorlat végén behívott a szobájába, és életemben ekkor, egyetlen egyszer, nagyon megszidott. Végső szavait soha nem felejtem el: „Jegyezd meg, hogy az egyetemi oktatónak, így neked is, az elsődleges kötelességed az oktatás ! Az hogy kutathatsz, az jutalom azért, hogy oktatsz! ” De jó volna, ha ma is sok, sőt minden professzor és okatató ezt így érezné és gondolná !

Ahogy az évek előrehaladtával egyre inkább rájöttem, hogy az egyszerű (morfologiai) tények mellett szélesebb, akár strukturális vagy funkcionális összefüggéseket is lehet és kell tanítanom, sőt, bizonyos klinikai vonatkozásokra is fel lehet és kell a figyelmet hivni, de még bizonyos orvosi szemléletet is lehet belevinni akár a bonctermi, akár a szövettani oktatásba, egyre nőtt az oktató munka iránti kedvem. Néhány évvel később, adjunktus vagy docens koromban, amikor már rendszeresen tartottam tantermi előadásokat is, már világos volt előttem, hogy az egyszerű leírás, adatközlés itt messze nem elegendő. Az előadónak nem elsősorban „anyagot kell leadnia” hanem a bonyolult, nehezen érthető szerkezeteket, összefüggéseket kell megmagyaráznia és azok gyakorlati, elsősorban biológiai (élettani) vagy klinikai jelentőségére kell a figyelmet felhivni. Jó, ha esetenként a tanulást megkönyítő, hatékonyabbá tevő módszereket is ajánl. Ha mindezt még kellő színesen is tudja előadni, akkor nem kell az előadásokon katalogust tartani! Ezen a szinten már valóban szenvedélyemmé vált az oktatás.

Professzori kinevezésem után, 45 éves korom után, csoportvezetőként a gyakorlati oktatásban már nem vettem részt. Ezzel szemben, az egész évfolyam úgy bonctermi, mint a szövettani gyakorlatait ellenőriztem, koordináltam. Ezzel egyrészt a hallgatóság folyamatos tanulását, a tananyaggal való együtthaladását igyekeztem rendszeres kérdezésekkel elérni, és a gyengék figyelmét hiányosságaikra felhívni, másrészt olyan kezdő, fiatal gyakorlatvezetők esetében, akiknél még a kellő szemléletadási készség nem alakult ki, ezt észrevétlenül pótolni egyekeztem.

Minthogy az oktató munkához szorosan hozzátartozik a vizsgáztatás, kollokváltatás és szigorlatoztatás is, erről is kell néhány szót szólnunk. Az én aktív éveimben az anatómiai intézetben minden komolyabb vizsga élőszóban (verbális vizsga) folyt. Ez bizony fárasztó munka volt. Sokszor nap mint nap 20-22 hallgatót leszigorlatoztatni, ami a vizsgáztatónak átlag 6-7 óra megfeszített figyelmet jelentett, nem volt könnyű dolog, főleg ha azt az ember lelkiismeretesen akarta végezni. Én a vizsgáztatásnál mindig kedvenc kórbonctan professzoromnak, *Entz Béla* professzornak, az elvét követtem: „A vizsgáztatónak nem azt kell megállapítania, mit nem tud a hallgató, hanem azt kell kihoznia, hogy mit tud a vizsgázó!” Ennek a reális és humánus elvnek a következetes betartása sokszor sok türelmet és időt igényelt !

A leírtak szerint folyó oktató munkám több évtizeden át, mindenkor bizonyos megelégedettséget, örömöt okozott. Természetesen, ezzel párhuzamosan futott igazi nagy szenvedélyem, a kutató munka, de erről itt most nem beszélek.

Alapvetően megváltozott a helyzet emeritus professzorrá válásom után. Úgy 75 éves korom táján felhagytam az aktív kutató munkával azon józan megfontolásból kiindulva, hogy a kutató munka módszertana az utóbbi években – évtizedekben olyan rohamléptekben fejlődött (molekuláris biologiai vagy genetikai módszerek, bonyolult gépi berendezések stb.), hogy azokkal egy bizonyos életkor után az ember úgy érzi, már nem tud velük lépést tartani úgy, hogy igazán korszerű, naprakész legyen a szükséges összes metodikában. Elavult módszerekkel dolgozva, nem kellően bizonyított eredményeket kihozva, gyenge cikkeket publikálva ne járassa le saját magát, vagy a korábban megszerzett valamilyen reputációját az öreg kutató! (Erre tudnék néhány szomorú példát hozni). Ezt, természetesen, nem akarom általánosítani, de magamra vonatkozóan így érzem. Ezzel párhuzamosan hagytam abba a bonctermi és szövettani gyakorlatok ellenőrzését, koordinálását és mindenféle vizsgáztatást. Ezek már fárasztottak is, meg a fiatalok ezt már jobban tudják csinálni. Be kell vallanom, hogy egy darabig néha még ez is hiányzott.

Külön kihívást jelentett minden oktató számára, így nekem is az angol, majd a németnyelvű oktatás bevezetése. Nem nyelvi szempontból, mert angolul egyetemista, németül kora gyerekkorom óta beszéltem, és mindkét nyelven tartottam már addigra számos nemzetközi tudományos előadást. Angolban az a szörnyű latin-angol hibrid nomenklatura megszokása, németben pedig a német nyelvnek az a görcsös igyekezete jelentette a nehézségét, hogy a legapróbb antómiai fogalmaknak is megadják a német nevét. Minthogy már az angol oktatás bevezetésének idején is professzor voltam, így angolul gyakorlatot soha nem vezettem, annál több előadást tartottam és szigorlatoztattam. Külön sikerélményt jelentett számomra, hogy a gyengébb természettudományos, főleg biológiai alapismeretekkel érkező közelkeleti és afrikai hallgatóknak az alapjelenségeket is elmagyarázva megértessem az adott struktúrák és funkciók lényegét, összefüggéseit. A szigorlatokon pedig néha nehéz volt megérttetni velük, mi a megkivánt alapszint és az miért elengedhetetlen.

A német nyelvű oktatásban kezdettől fogva irányító szerepet játszottam, és az anatómia- szövettan tematika összeállítását is

nagyrészt magam végeztem. Az első tanévben, a fejlődéstan kivételével (azt kezdettől fogva *Horváth Judit* docensnő adta elő), az összes anatómai-szövettan előadást magam tartottam. Ez nagy munka volt, de kifejezetten örömmel, élvezettel végeztem. Aztán fokozatosan vették át egyes fejezetek előadásait vezető oktatóink. (Elsőként az alapszövettant *Csernus* professzor). Így aztán évről-évre fokozatosan csökkentettem saját előadásaim számát a mai minimális szintre, de azért mai napig is tartok még (közel 85 éves koromban) féléveként németül 3-4, angolul és magyarul 2-2 előadást. Nehéz elszakadni az oktatói munka örömétől! Ennek szellemében a németnyelvű orvosképzést egy kicsit (lehet, hogy nagyképűen?) szellemi gyermekemnek érzem, ezért ezzel a képzéssel tanácsadói kapcsolatomat mai napig is fenntartom.

Tudom, manapság az oktatók túl vannak terhelve az oktatómunkával. Ezért sokszor annak inkább a terhét, mint az örömét érzékelik. Higyjék azonban el, hogy sok öröm rejlik ebben a fáradtságos munkában, aminek jó részét csak később, visszatekintve, a hajdani tanítványok eredményeit látva és ragaszkodásukat érzékelve, fogják tudni igazán felmérni és értékelni ennek szépségét és örömeit.

Azt is érzem és tudom, hogy a jelen helyzetben az oktató munka egy kicsit „sok a jóból" ami félő, hogy hosszútávon a kutató munka rovására fog menni. És akkor még nem beszéltünk a klinikusok ugyancsak sok örömet adó gyógyító tevékenységéről. Ezt valahogy mindenképpen ki kell – nem is túl hosszú távon – egyensúlyozni úgy, hogy mindkét vagy mindhárom tevékenység beleférjen egy igyekvő, szorgalmas és lelkes ember életébe anélkül, hogy az egyik tevékenység a másik rovására menne. Ennek megoldásán azonban már fájjon az egyetemi vagy az országos vezetés feje.

Ebben az évben lenne 70 éves Németh Árpád (1941-1993), a Pécsi Orvostudományi Egyetem Igazságügyi Orvostani Intézetének volt igazgatója (1992-1993)

Németh Árpád 1941. szeptember 23-án született Bilkén. Általános és középiskoláit Celldömölkön végezte. A Pécsi Orvostudományi Egyetemen kapott 1965-ben diplomát. 1962-től 1965-ig *Kelényi Gábor* docens mellett végzett diákköri munkát a POTE Kórbonctani Intézetében. 1965-1966 között Szombathelyen, a POTE első oktató kórházában az onkológiai osztályon dolgozott, már itt maga köré gyűjtötte a szigorló orvosokat és nagy figyelemmel kísérte munkájukat. 1966-tól 1983-ig a Pécsi Orvostudományi Egyetem Kórbonctani /Patológiai Intézetében dolgozott, először *Kelényi Gábor* docens mellett. *Romhányi* professzor tanácsára (1968-ban) kezdett foglalkozni a vörösvértest membrán polarizációs optikai analízisével a toluidinkék topo-optikai reakció segítségével.

1969-ben szerzett kórbonctan-kórszövettanból szakorvosi képesítést. Az 1970-es évek közepétől többször volt külföldi tanulmányúton (Poznan, Erfurt, Graz, Hamburg, Cardiff). A membránkutatáshoz hű maradt: munkacsoportjával a toluidinkék topo-optikai reakció különböző hőmérsékleteken bekövetkező változásait írta le az emberi vörösvértest és limfocita membránban. Kandidátusi disszertációját „Respirációs distress szindróma és a hyalinmembrán betegség" címmel 1981-ben védte meg. A munka úttörő jellegű volt, hiszen a polarizációs optikai reakciók mellett fluoreszcens optikai módszerekkel is dolgozott, egyidejűleg elektronmikroszkópos feldolgozást is végzett. Vizsgálta a tüdő alveoláris surfactant lipidkomponensét, festetlen fagyasztott metszeteken hidrofil médiumban (gumi arabicum) lefedve. A cukor-specifikus „anizotrop PAS-reakcióval", az aldehid-biszulfit-toluidinék (ABT) reakcióval a tüdő glikoprotein-, a permanganát-biszulfit-toluidinkék (PBT) reakcióval pedig elasztin komponenseit mutatta ki. A tracheobronchiális nyákfilm lipid komponenseit is meghatározta polarizációs optikai analízissel. Vizsgálatai alapján tudjuk, hogy a foszfolipid glicerinben spontán rendezettséget mutat szferitikus avagy tubuláris formában (ún. myelinfigurák). Ezek a myelinfigurák Németh Árpád vizsgálatai alapján nincsenek jelen a kevésbé érett, illetve hialinmembrán-beteg tüdőkben. Az ABT-reakcióval a nyákfilmben és a mukociliáris zónában a cukorkomponensek egymással ellentétes rendezettségét találta. A PBT reakció segítségével az elasztikus rostok mennyiségének jelentős csökkenését figyelte meg beteg újszülöttek tüdejében. 1973-tól kezdve az emlő patológiájával foglalkozó intézeti előadásokat ő tarthatta meg, ez kitüntetésnek számított, hiszen abban az időben *Romhányi,* illetve Kelényi professzorok tartották a tantermi előadásokat. 1972/73-ban *Erényi Annával* elemezte a plexus chorioideus epithel ún. Biondi gyűrűinek polarizációs optikai tulajdonságait.

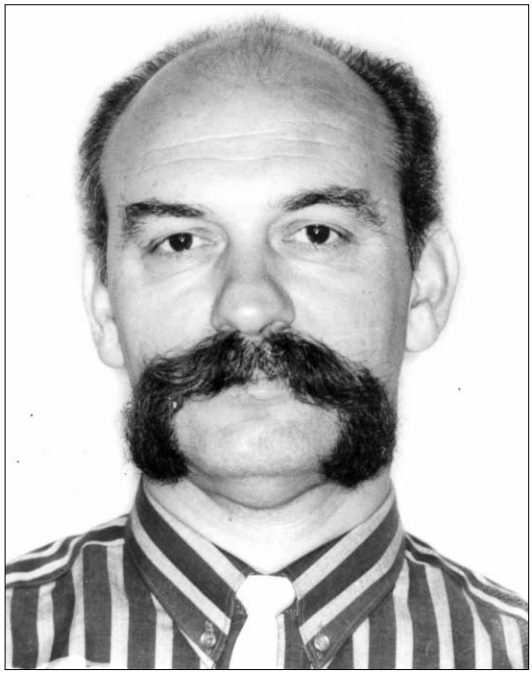

1983-ban került a Pécsi Orvostudományi Egyetem Igazságügyi Orvostani Intézetébe, 1985-től egyetemi magántanár. 1992-től tagja volt az Orvosszakértői Tevékenység Szakmai Kollégiumának. Több alkalommal tartott a Magyar Igazságügyi Orvosok Társaságban patológia témakörből referátumokat, amelyek közül a polarizációs mikroszkópia lehetőségeivel és alkalmazásával kapcsolatosak külön kiemelést érdemelnek. Nemzetközi szinten a herbicidekkel (gyomirtók), nevezetesen a paraquattal (Gramoxon) foglalkozó tudományos munkái érdemelnek említést. Elemezte és több előadásban közreadta Pécsett a honvédség keretében történő nagyszámú paraquatmérgezés boncolási adatait és szövettani tapasztalatait, összevetve a klinikai adatokkal. Behatóan vizsgálta a Gramoxon hatását az emberi vörösvértest membrán szerkezetére. Igazolta a bipiridil származékok toxikus hatását a tüdő alveolusaiban. Bekapcsolódott a Semmelweis Orvostudományi Egyetem Igazságügyi Orvostani Intézetében folyó szív-glikozidokkal kapcsolatos kutatásba.

1992. július 1-jén nevezték ki egyetemi tanárnak, s egyúttal megbízták a Pécsi Orvostudományi Egyetem Igazságügyi Orvostani Intézetének vezetésével.

A sümegi membrán-transzport konferenciákon rendszeres előadó volt, nagy súlyt fektetett arra, hogy munkatársait magával vigye. Követte mestere tanítását; Romhányi professzor mindig hangsúlyozta, hogy az interdiszciplinaritás mennyire jelentős egy kutató életében, és ennek a gondolkodásmódnak az elsajátítására – szerinte – a sümegi konferenciák a legalkalmasabbak. *Németh Árpád* nemcsak előadásaival és hozzászólásaival tartozott a legaktívabb résztvevők közé, hanem központi szereplője volt a társas vacsoráknak; humoros, derűs egyénisége, kiváló énektudása minden résztvevőt magával ragadott. 1993-ban Sümegen a Membrán-Transzport Konferencia Kuratóriuma elsőként tüntette ki a Romhányi emlékéremmel. Már súlyos beteg volt, amikor vállalkozott erre az emlékelőadásra *(„Romhányi professzor gesztusai"* címmel). Előadásában számos fényképen mutatta be Romhányi jellegzetes gesztikulációit, rövid történetekkel fűszerezte a nagy Tanítómester egy-egy megnyilvánulását. Az előadás óriási sikert aratott. Nem saját tudományos tevékenységét mutatta be tehát, hanem a szeretett főnök emberi nagyságát, utolérhetetlen pedagógiai képességét, mind a mai napig töretlen népszerűségét és példamutatását.

Németh Árpád egyik fő feladatának tekintette a tudományos utánpótlás nevelését. Kiváló oktató volt, felkarolta a tudományos diákkör munkáját, évente mindig több diákkörös hallgatóval foglalkozott.

1993. szeptember 20-án hunyt el Pécsett. Korai halála egy ígéretes szakmai kiteljesedésnek, tudományos pályának vetett véget.

Makovitzky József (Heidelberg),
Sótonyi Péter, Somogyi János
(Budapest)

A PTE ÁOK Medgyessy Ferenc Művészeti Műhely bemutatása

A csoport 1972 óta ismert a városban, a megyében. Induláskor Bányász Képzőművészeti Műhely névvel a Puskin majd a Zalka Művelődési Házban, később a Ságvári Művelődési Házban, a Szén- és Uránbánya közös gondozásában munkálkodott.

1991 óta a POTE, ill. a PTE Általános Orvostudományi Kara teremti meg a működéshez szükséges feltételeket és biztosít termet.

A nem hivatásos művészekből álló húsz fős közösségben van rajzpedagógus, bölcsész, orvos, kutató, nyugdíjas, egyetemi dolgozó és hallgató.

Hetente egy alkalommal találkozunk, s a több órás foglalkozáson kerül sor szakmai eszmecserére, konzultációkra, az otthon készült munkák bírálatára, s művészettörténeti, kultúrtörténeti előadásokra. E mellett fontos szerepe van a rajzolásnak, a festésnek, a műelemzésnek. Erőteljes kritikai szellem alakult ki az évek során, a csoport tagjai őszintén fogalmazzák meg véleményüket a maguk és társaik munkájáról.

A heti egy alkalom kevés az eredményes munkálkodáshoz, ezért természetes, hogy az otthoni igényes alkotómunka nagy jelentőségű. Szükség van a stúdiumokra, s a képalkotó munkára, ez állandó készenlétet, frissességet követel mindenkitől. A műtermi munka idején készülnek egyedi rajzok, akvarellek, temperaképek, krétarajzok. Végig kell járni az utat mindenkinek az alapos megfigyeléstől a szemlélődésen át a kompozíciós megoldásokig. Készülnek vázlatok, feljegyzések, tanulmányok, kompozíciók, s annak forma-szín variációi. Ismerkedni kell a vonallal, a folttal, a színnel, mint kifejezőeszközökkel, s a képszerkesztés lehetőségeivel. A nyári táborok nagy szakmai előrelépést jelentenek mindenkinek. Így jártunk már Zebegényben, Fonyódon, Kőszegen, Sümegen, Magyarhertelenden, Sellyén és Bicsérden.

Évek óta vendégei vagyunk Kővágószőlősnek, jelenleg a Zsongorkő Egyesületnek. Az egyhetes tábor idején a munkánk során baráti kapcsolat alakult ki az alkotók és a település lakói között.

Az alkotó csoportunk évente szép kollekciót ad a településnek. Az ajándékozott képek, bekeretezve megtekinthetők a hivatalokban, közintézményekben, iskolákban és a település felhasználja ajándékozási célkora is (testvértelepülések számára, pl. Finnország).

Az elmúlt egy évtized emlékezetesebb programjai voltak, hogy 2001 nyarán Kárászon jártunk, ismerkedtünk a környékkel, a szászvári neves szobrászról, *Kiss Györgyről* és a freskófestő *Gebauer Ernőről* is megemlékeztünk. Majd 2002-ben Almamelléken táboroztunk, onnan indultunk Ibafára, Csebénybe, Hertelendre. 2006-ban, 2007-ben és 2008-ban pedig villánykövesdi meghívásoknak tettünk eleget.

Évente egyszer bemutatkoztunk valahol. Kiállítottunk az egyetemen, a Várkonyi Nándor Könyvtárban, a táborhelyeinken, a Szekszárdi Regionális Képzőművészeti Kiállításon, az országos és megyei XVI-XIX. Amator Artium amatőr kiállításokon, a Civil Közösségek Házában. Tagjaink rendszeres kiállítói a Művészetbarátok Egyesülete budapesti és pécsi kiállításainak is.

A csoport évente értékes képanyagot ad az ÁOK-nak, melynek a felhasználásáról az Orvostudományi Kar gondoskodik. (Dékáni Hivatal, irodák, vendégszobák díszítése).

Az évek során összeszokott baráti társaság alakult ki a Medgyessy Ferenc Művészeti Műhelyben, ahol örülni tudunk egymás eredményeinek. Többször szerepeltünk a helyi újságban, az egyetem lapjában, s más híradásokban is. Rendelkezünk a közel 35 év dokumentumával, de ennek rendezése, rendszerezése még várat magára.

A műhely tagjai (jelenleg): *dr. Pandur József* művészeti vezető, *Vogl Henrikné* helyettes, *Stirling Zsolt* helyettes, szervezőtitkár, *Balogh György, Benkő László, Csaba Tamás, Kajtár Pál, Sárosiné Németh Gizella, Stumpf Árpád „Zsiráf", Sikó Ágnes, Szantner József, Teigl Béláné, Vernes Valéria, Wally Zoltán.*

Pécs, 2010. december 28.

Dr. Pandur József
művészeti vezető
PTE ÁOK MFMM
Fotó: Rodler Miklós

A Medgyessy Ferenc Művészeti Műhely elérhetősége:
E-Mail: mfmm@tvn.hu
Képtár: http://mfmm.xfree.hu
Blog: http://mfmm.blog.xfree.hu

Illusztrációk:

A **középső,** színes oldalakon szereplő fotók alkotói (balról, sorban): *Wally Zoltán, Kajtár Pál, Szantner József, Benkő László, Vernes Valéria, Stumpf Árpád (Zsiráf), Sárosiné Németh Gizella, Teigl Béláné, Csaba Tamás, Balogh György, Stirling Zsolt, Sikó Ágnes.*

A borító *Pandur József* (fent) és *Vogl Henrikné* munkájának felhasználásával készült.

Gyógyszerész borverseny

A Pécsi Egyetemi Gyógyszerész Bált megelőzően, a hagyományokhoz hűen, a szak oktatói és hallgatói az idén is megrendezték a gyógyszerész borversenyt. A versenyen a borkészítést nem hivatásszerűen űző gyógyszerészek, illetve legközelebbi hozzátartozóik indulhattak. A zsűri professzionális szakértők mellett, a pécsi Gyógyszerésztudományi Szak borértő oktatói és hallgatói közül állt össze; a lelkes borisszák február 28-án gyűltek össze a Pécsi Püspöki Pincészetben, ahol sor került a beküldött nedűk értékelésére. A pontozást követően, fehér- és vörösbor kategóriában a bíráló bizottság kiválasztotta a legszebb tételeket, amelyeket a Pécsi Egyetemi Gyógyszerész Bálon hivatalosan is a Bál Borának választottak. A címet és az ezzel járó oklevelet fehérbor kategóriában 2009-es évjáratú olaszrizlingjével *Hauk István,* vörösbor kategóriában 2006-os cabernet franc borával *dr. Hollósvölgyi Béla* nyerte el. Örömteli, hogy pálinka kategóriában is történt nevezés, *dr. Várszegi László* kitűnő törkölypálinkájának kóstolására a borok után került sor.

A pécsi gyógyszerész borverseny díjazottjai

1.	Olaszrizling 2009, Hauk István	Ezüstérem: A Bál fehérbora
2.	Vegyes fehér 2009, Várszegi László	Ezüstérem
3.	Chardonnay 2004, Zalai Károly	Ezüstérem
4.	Olaszrizling 2010, Halász György	Bronzérem
5.	Olaszrizling 2010, Hegedűs János	Bronzérem
6.	Cabernet Franc 2006, Hollósvölgyi Béla	Aranyérem : A Bál Vörösbora
7.	Merlot 2006, Hollósvölgyi Béla	Aranyérem
8.	Cabernet Franc 2009, Hegedűs János	Ezüstérem
10.	Törkölypálinka, Várszegi László	Ezüstérem

Ezúton is gratulálunk minden résztvevőnek és sok szeretettel várjuk a gyógyszerész-borász kollégáink nevezését a jövő évi borversenyünkre is.

Dr. Takács Gábor
a bíráló bizottság tagja

INGYENES KERÉKPÁR „RENDSZÁM"

A Baranya Megyei Rendőr-főkapitányság Bűnmegelőzési Osztálya HÚSVÉTVÁRÓ kerékpárgravírozást tart Pécsett, négy helyszínen!

Április 15-én 14.00–18.00 óra között az Apácai Körtér 1. szám alatti Apácai Nevelési Központ művelődési házban;

Április 18-án 13.00–18.00 óra között a Dr. Veress E. u. 15. szám alatti Babits Mihály Gimnáziumban;

Április 19-én 13.00–18.00 óra között a Komlói út 58. szám alatti Budai Városkapu Iskolában;

Április 20-án 13.00–17.00 óra között a Légszeszgyár u. 8. szám alatt.

- A megjelölt kerékpárok rendőrségi nyilvántartásba kerülnek.
- A jelölés: a kerékpár vázszerkezetébe a megye és a város kezdőbetűje és a tulajdonosra jellemző négy szám bevésése.
- A tulajdonos egy könyvecskét kap a saját és a kerékpár adata-ival.
- A jelölés segítségével az elveszett, ellopott járművek megtalálásuk esetén visszakerülhetnek jogos tulajdonosukhoz.

Beszámoló a „Mandulavirágzási Tudományos Napok” rendezvényről

Egyetemünk ez évben is megrendezte a „Mandulavirágzási Tudományos Napokat” (2011. február 28 – 2011. március 4.). Mindegyik napon egy-egy témakörből hangzottak el előadások.

2011. február 28. – Ezredfordulós (De)generációk
2011. március 1. – Velünk élő kémia – A kémia éve
2011. március 2. – Energiatudatos, fenntartható építészet – Climadesign
2011. március 3. – Tudomány a decentralizált kormányzás szolgálatában
2011. március 4. – Jövőnk záloga a mentálisan és szomatikusan egészséges gyermek

Mivel talán az utolsó témakör áll a legközelebb Orvoskarunkhoz (és ennek én voltam a témavezetője), ezért ezen utóbbiról szeretnék beszámolni az Orvoskari Hírmondó olvasóinak.

Mi indokolta, hogy ezt a témát válasszuk? Hazánk népessége évtizedek óta folyamatosan fogy, egy demográfiai katasztrófa tanúi vagyunk. A születések száma meredeken csökken, a korábbi, évi közel 200 000 élveszületéssel szemben az elmúlt esztendőben 90 000-nél kevesebb túlélő újszülött jött világra. Ahhoz, hogy egy nemzet polgárainak száma ne csökkenjen, minden nőre 2,14 gyermeknek kellene jutnia, jelenleg ez 1,4 és ez is folyamatosan csökken. Tehát ez a szomorú és nagyon veszélyes tény szinte parancsolóan utasít bennünket arra, hogy a kisszámú felnövekvő nemzedék mentális és szomatikus fejlődése kedvezően alakuljon, hiszen csak a lelkileg-testileg egészséges gyermek, fiatal tud majd értéket teremtő tevékenységet folytatni a megnövekedett igényű munkaerőpiacon és nem szorul majd a szociális támogatás különböző formáira.

Ezen a pénteki ülésen kilenc országosan ismert szaktekintély elemezte a társadalom által felismert, de még nem kielégítően kezelt problémákat (közlekedési balesetek megelőzése, drogfogyasztás, deviációs magatartásformák, túlsúlyosság, öngyilkosság), és kereste a megoldási lehetőségeket (a család szerepe, baleset-megelőzés, rendszeres testmozgás, a vallás és művészet egyéniséget formáló szerepe).

A továbbiakban röviden ismertetem a pénteken elhangzott előadások legfontosabb gondolatait.

Dr. Péley Bernadette (PTE BTK Pszichológiai Intézet) előadásában a korai érzelmi fejlődés alakulását meghatározó hatásokról tartott előadást. Bizonyította, hogy az élet korai szakában (csecsemő vagy kisgyermekkor) ért hatások döntően befolyásolják az egyén későbbi érzelmi fejlődését, mely alapja lesz a további fejlődésnek. Ehhez biztosítani kell az egyén számára az adott időben elérhető „elég jó” életet.

Deutsch Krisztina, dr. Betlehem József és Cséplő Adrienn (PTE ETK Ápolás és Betegellátás Intézet) előadásában azt elemezte, hogy az iskolai egészségnevelés és egészségfejlesztés milyen súllyal jelenik a pedagógusok képzésében. A pécsi pedagógusok bevonásával végzett vizsgálataik rámutatnak arra, hogy a mentálhigiénés nevelés területén még bőven van teendő.

Dr. Molnár Dénes (PTE KK Gyermekgyógyászati Klinika) előadásában az elhízás járványáról beszélt, amelyre ma már krónikus betegségként tekintenek. Európai multicentrikus vizsgálat résztvevőjeként vizsgálta a város és környékének nagyszámú iskolását. Igen részletes adatgyűjtéssel és -feldolgozással tudományosan igazolta, hogy a felnőttkori elhízás jelentős része már gyermekkorban kezdődik. Ugyanakkor számos bizonyíték támasztja alá azt is, hogy a felnőttkori kövérség problémái (pl. cardiovascularis kockázati tényezők) gyakrabban jelennek meg a túlsúlyos gyermekekben, mint a nem túlsúlyos kortársaikban.

Dr. Holló Péter (KTI Közlekedéstudományi Intézet Nonprofit Kft. – Budapest) előadásának első részében a hazai közúti közlekedési biztonságot elemezte, benne külön hangsúllyal a gyermekbalesetek gyakoriságát és súlyosságát. Ezen belül külön foglalkozott a gyalogos és kerékpáros balesetek adataival. Számszerűleg bizonyította a biztonsági öv kiterjedt használatának fontosságát. A hazai adatokat összevetette a nemzetközi adatokkal.

Dr. Zacher Gábor (Péterfy Sándor Utcai Kórház Klinikai Toxikológiai Osztály – Budapest), a TV-ből is jól ismert toxikológus előadása igen nagy sikert aratott. Zacher dr. előadásában a pszichoaktív szerek 10 000 évre visszanyúló történetével foglalkozott igen magas szinten és mégis érthetően. Részletezte, hogy hogyan érte el hazánkat a kábítószerfogyasztás, beszámolt az elmúlt években bekövetkező droghasználati szokásokról és azok változásairól. Elemezte a környezet, elsősorban a szülők felelősségét is, akik gyakran naponta átlagosan csak 7 percet foglalkoznak gyermekeikkel.

Dr. Révész György (PTE BTK Pszichológiai Intézet) a romló és individualista társadalomban megváltozott szülői szerepekről beszélt. A nők gazdasági függetlenedése kitolja a házasság idejét és a gyakran túlterhelt szülő nem tudja ellátni a szülők korábbi értelemben vett szerepét. Beszámolt az elektromos és írott sajtóban mindig nagy teret kapó gyermekbántalmazásról, mely lehet fizikai, szexuális és érzelmi, valamint a fizikai és érzelmi elhanyagolásról. Hangsúlyozta a stabil családi háttér, az anya, az apa (esetleg testvérek), a nagyszülők meghatározó szerepét.

Dr. Stark András (Baranya Megyei Mentálhigiéniás Intézet) a gyermekkori öngyilkossággal és az ezzel kapcsolatos kérdésekkel foglalkozott. Megrázó amerikai filmmel elemezte, hogy egy fiatalember miként jutott el a megvalósult öngyilkosságig. Előadásában azt feszegette, hogy mit tehet az öngyilkosság megelőzésére a pszichiátria, eléggé figyelünk-e betegeinkre, vagy az intézményesült pszichológiai ellátás és a kategorizált szemlélet foglyai vagyunk. A családban az egyéni és a kollektív bűntudat alábbi formáival szembesülünk: Miben hibáztunk? Tudunk-e jól figyelni a potenciális áldozatra? Ismertük-e eléggé a démonaival küszködő, maszk mögé rejtőző egyént?

Dr. Aknai Tamás (PTE MK Művészettörténeti és Elméleti Tanszék) a pécsi művészeti élet meghatározó egyénisége előadásában magas szintű áttekintést nyújtott a gyermekábrázolásról a képzőművészetben. Nagyszámú képpel, ábrával illusztrálta a gyermekikonográfiában bekövetkező folyamatos változásokat.

Király József, egyetemünk lelkésze arról tartott előadást, hogy a keresztény vallás az emberre úgy tekint, mint egy egészre, a test és lélek egységére. Ebből kiindulva tette a következő megállapításokat. Az egyik az, hogy a kereszténység mindig az egész emberről beszél és az egész felé fordul, a lélek hat a testre, a test pedig a lélekre. Az előadó hangsúlyozta, hogy minden test és minden lélek egyedi, ezért az ember is egyedi, azaz egyéniség. A harmadik gondolat az, hogy az ember nem tud elszigetelt lenni, ezért csak a maga társadalmiságában tud létezni. Végül feltette a kérdést, hogy mennyiben tud a teológus együtt gondolkodni és tenni a különböző tudományterületek szakembereivel az emberrel és az emberért.

Valószínűleg az előadók ismertsége és az érdekes témák miatt nemcsak az Aula földszinti része volt tele az ülés során, hanem számos esetben az Aula erkélye is zsúfolt volt.

Pintér András dr.

Az Orvostudományi és Egészségtudományi Szakosztály programja

2011. április 11. – Tanulságos esetek fóruma

1. A látótér vizsgálat jelentősége egy eset kapcsán
   (Esetgazda: *dr. Ajtony Csilla,* PTE Szemészeti Klinika)
2. Egy idegentest vándorúton…
   (Esetgazda: *dr. Rákász István,* „Kaposi Mór" Oktató Kórház, Urológiai Osztály, Kaposvár)
3. Nem mindem haematológia, ami vérzik…
   (Esetgazda: *dr. Tóth Gergely,* PTE Gyermekgyógyászati Klinika)

2011. április 18. – Tanulságos esetek fóruma

1. A CA-125 (Cancer Antigen-125) emelkedés lehetséges okairól egy eset kapcsán
   (Esetgazda: *dr. Bogner Barna,* PTE Pathológiai Intézet)
2. Spinal cord ingerlés módszere anginás fájdalom mérséklésére
   (Esetgazda: *dr. Ajtay Zénó,* PTE Szívgyógyászati Klinika)
3. Az opioid rotáció és az invazív fájdalomcsillapítás gyakorlata: egy pancreas tumoros beteg esete
   (Esetgazda: *dr. Csikós Ágnes,* PTE Családorvostani Intézet)

2011. május 2. – Tanulságos esetek fóruma

1. Calcifilaxis sikeres kezelése
   (Esetgazda: *dr. Lengyel Zsuzsanna,* PTE Bőr-, Nemikórtani és Onkodermatológiai Klinika)
2. Nőgyógyászati kisműtétet követő életveszélyes szövődmény
   (Esetgazda: *dr. Jáksó Krisztián,* PTE Aneszteziológiai és Intenzív Terápiás Intézet)
3. Mentálisan és fizikálisan retardált beteg fogászati ellátása altatásban
   (Esetgazda: *dr. Szántó Ildikó,* PTE Fogászati és Szájsebészeti Klinika)

2011. május 9. – Felkért előadások

XXI. Pilaszanovich Imre vendégprofesszori előadás – 2011.

1. „Pila bácsi" – egy majdnem legenda 100 éve született
   Dr. Pintér András, PTE Gyermekgyógyászati Klinika (15 perc)

2. Minimal invasive surgery in newborns and infants: have we reached the top?
   Dr. Benno Ure, Medizinische Hochschule, Hannover, Deutschland (40 perc)

3. Hibák és tévedések a gyermeksebészetben
   Dr. Verebély Tibor, Semmelweis Egyetem, Gyermekklinika (25 perc)

Az ülések helye: PTE-ÁOK Elméleti Tömb Dr. Donhoffer Szilárd (III. sz.) tanterme, Pécs, Szigeti út 12.
Az ülések 16 órakor kezdődnek.

Égerfa-csoport a Hermann Ottó tó partján

IV. Pécsi Egyetemi Gyógyszerész Bál

Idén, március 4-én már negyedik alkalommal rendezte meg a PTE ÁOK Gyógyszerésztudományi Szak a Pécsi Egyetemi Gyógyszerész Bált a Baranya Megyei Önkormányzat Dísztermében. A bál egyben a szakon folyó oktató- és kutatómunka fejlesztését segítő „Pécsi Egyetemi Gyógyszerészképzésért" Alapítvány jótékonysági rendezvénye is volt.

A rendezvényre meghívtuk a gyógyszertári és kórházi gyógyszerész kollégákat, bármely egyetemen végeztek is, és hívtuk a társegyetemek gyógyszerészhallgatóit, oktatóit is, illetve a gyógyszerészet szakmai szervezeteit, gyógyszergyárak és gyógyszer nagykereskedők munkatársait. Kezdeményezésünk sikerét jelzi, hogy idén már közel kétszáz vendég, számos szórakoztató program és igen gazdag tombola felajánlás emelte az est fényét.

A bált *dr. Perjési Pál* szakvezető, a bál fővédnöke nyitotta meg és köszöntötte a rendezvény résztvevőit. Nagy örömünkre szolgált, hogy a Gyógyszerésztudományi Szak vezetésén felül *dr. Szolcsányi János,* a szak alapítója, valamint *dr Miseta Attila* dékán és *dr. Komlósi László Imre* rektorhelyettes is elfogadta meghívásunkat, akik köszöntőjükben kedves és méltató szavakkal járultak hozzá a megnyitó ünnepélyességéhez.

A negyedéves gyógyszerészhallgatók nyitótáncát követően a megnyitó ünnepélyes hangulatát három díj átadása emelte. A Patronus Alumnorum Pharmaciae (Gyógyszerészhallgatók Pártfogója) díjat idén az ötödéves hallgatók *dr. Fittler Andrásnak,* a Gyógyszerészeti Intézet adjunktusának ítélték oktatói munkájának és a pécsi hallgatók iránti magatartásának elismeréseként. A szak oktatói fontosnak tartják azon gyógyszerészhallgatók közösségi és tanulmányi munkáját elismerni, akik az utóbbi év során kiemelkedően sokat tettek szakunkért. Ezért *Angyal Tünde* és *Ács András* negyedéves hallgatók oklevélben és jutalomban részesültek. Kitüntetett hallgatóink a „Pécsi Egyetemi Gyógyszerészképzésért" Alapítvány támogatása jóvoltából részt vehetnek a fiatal kutató gyógyszerészek rangos versenyén, az idén ősszel megrendezésre kerülő X. Clauder Ottó emlékversenyen. A hallgatók kiválasztása a Gyógyszerésztudományi Szak szakintézeteinek fiatal oktatóinak szavazatai alapján történt. A Pécsi Egyetemi

Gyógyszerész Bál Bora választás eredményéről és az előzetesen megtartott borversenyről külön hírben számolunk be.

A megnyitó műsort tovább színesítette a gyógyszerészekből és gyógyszerészhallgatókból alakult „Rozsdás Pisztillus Kamarakórus" előadása, mely vidám hangvételű gyógyszerészi témájú dalokkal (A lakmusz ingatag, A gyógyszertechnológia, A jó gyógyszerész és Gyógyszerészinduló) és a gyógyszertári pisztillussal, mint karmesteri pálcával felvértezett lelkes karmesterekkel *(dr. Papp Nóra, dr. Benkő András* és *dr. Pál Szilárd,* aki egyben a bál konferansziéja is volt) még a bálozó közönséget is éneklésre ösztönözte. A bál megnyitó műsorát a Gyógyszerésztudományi Szak fiatal oktatóinak salsa-ja zárta.

A bálozóknak nem sok idejük maradt a pihenésre az est folyamán, hiszen a tizenegy órától majdnem éjféléig tartó táncház gyakorlatilag minden résztvevőt alaposan kitikkasztott. A Bartina zenekar által játszott rábaközi táncokat *Szabó Bea* és *Donáczi Károly* mutatta be és táncolta végig nagy lelkesedéssel. A megpihenni vágyó bálozók számára a Mecsek-Drog Kft. és a Farmakognóziai Intézet jóvoltából teaház állt rendelkezésre, ahol gyógynövényteák mellett lehetett kellemesen elbeszélgetni. A harminc tételből álló igen gazdag éjféli tombolasorsolást követően kettőig tartott a táncos mulatság.

A szak valamennyi oktatója és hallgatója ezúton is köszönetet kíván mondani a rendezvény szervezésben áldozatos munkát vállaló negyedéves hallgatóknak és fiatal oktatóknak, és természetesen támogatóinak, hiszen felajánlásaik nélkül nem tudtuk volna megrendezni ezt, a szak életében oly fontos társasági programot. Kiemelt támogatóink voltak: PTE ÁOK Hallgatói Önkormányzat, Magyar Gyógyszerészi Kamara, Magyar Gyógyszerésztudományi Társaság, HC Pointer Kft., Sanofi Aventis Zrt., Galenus Lap- és Könyvkiadó Kft., Phoenix Pharma Zrt., Őrangyal Gyógyszertár, Zsongorkő Gyógyszertár és a Nycomed Pharma Kft.

Dr. Fittler András
főszervező

Agykutatók „Nobel-díját" kapta a Pécsről indult tudós

Pécs-Koppenhága – **Három magyar idegtudós közt a Pécsről indult Buzsáki György kapta idén az 1 millió euró összdíjazású „Agy-díjat" a memória-folyamatokban kulcsszerepet játszó agyi ideghálózatok feltárásáért. Az elismerés az „agykutatás Nobel-díjának" számít.**

Somogyi Péter, Freund Tamás és *Buzsáki György* megosztva kapták az idei „Agy-díjat" (The Brain Prize) „széleskörű, mind elméleti mind kísérletesen kiemelkedő színvonalú kutatásaikért, amelyek feltárták az agykéreg, különösen a tanulási és memória-folyamatokban kulcsfontosságú hippokampusz, ideghálózatainak szerveződését és működését" – jelentette be a dániai Grete Lundbeck Európai Agykutatási Alapítvány. Mindhárom kutató Magyarországon született, ketten közülük külföldön – Európában illetve az Egyesült Államokban – élnek, de mindhárom tudós érdeklődési területe az a folyamat, ahogyan az idegsejtek hálózatai feldolgozzák az információt az agyban.

Bár mindhárom magyar kutató tudományos tevékenysége az agyi alapfolyamatok megismerésére irányul, kutatásaik egy sor betegség vagy rendellenesség okainak és tüneteinek jobb megértését tették lehetővé, az epilepsziától a Parkinson-kóron át a szorongásig és az időskori elbutulásig. Ezen kutatások, amelyek összekapcsolják a szerkezetet és a működést a molekuláris szinttől a viselkedésig, a területen etalonná váltak.

Colin Blakemore, az Oxfordi Egyetem professzora, a Díjbizottság elnöke elmondta: „Ahhoz, hogy megértsük az információ feldolgozásával összefüggő folyamatokat az agyban, az idegsejtek felépítése, valamint a közöttük működő dinamikus kapcsolatok teljes megismerése szükséges. Ezen alapjelenségek jelentős részét Somogyi Péter, Freund Tamás és Buzsáki György kutatásaiból ismerjük. Felfedezéseik, és a hasonló pontos munkát igénylő kutatási eredmények nélkül soha nem érthetnénk meg az agy működését."

Somogyi Péter, Freund Tamás és Buzsáki György Magyarországon született, mindhárman Magyarországon kezdték tudományos pályafutásukat. Ezek a tudósok a kiemelkedően magas színvonalon művelt magyar tudományt szimbolizálják, amely a nehézségekkel és akadályokkal teli hosszabb történelmi periódusok után is megőrizte kiválóságát. Ez a három tudós önállóan, de egymással együttműködve is dolgozik, és mindhárman rendszeresen publikálják eredményeiket. Bár különféle megközelítéseket alkalmaznak, figyelmük középpontjában az idegsejtek komplex hálózatainak szerkezete és működése áll.

A díjátadó ünnepség május 2-án lesz Koppenhágában, a díjazottak május 3-án ugyanitt tartják ünnepi előadásaikat.

Buzsáki György – névjegy

A Newark-i Rutgers Egyetem Molekuláris- és Viselkedés-Idegtudományi Központjának professzora az Egyesült Államok New Jersey államában.

Buzsáki György magyar-amerikai állampolgár, Kaposváron született 1949-ben. 1974-ben a Pécsi Orvostudományi Egyetemen végzett. Az orvostudomány kandidátusa (1984), az MTA tagja. 1975-től 88-ig a POTE Élettani Intézetében tanársegéd, adjunktus, 1984-85-ben a Lundi Egyetemen (Svédország) vendégkutató, 1986-90-ben a Kaliforniai Egyetem (San Diego) Idegtudományi Tanszékén társprofesszor. 1990-95-ben a Newark-i Rutgers Egyetem Molekuláris és Viselkedési Idegtudományi Központ vezető professzora.

Fő kutatási területe a memória fiziológiai alapjai, különös tekintettel a neuronhálózati oszcillációk szerepére.

Forrás: MTA, 2011. március 5.)

Buzsáki György előadását tartja karunkon, az élettanászok baráti találkozóján. (Orvoskari Hírmondó, 2009. január-február, 13. oldal. **Fotó: Belvárácz András)**

Intézeti, klinikai hírek, információk

Az I. sz. Belgyógyászati Klinikáról

■ A Hetényi Géza Endokrinológiai és Anyagcsere tanszék részéről február 11-én *dr. Mezősi Emese* „Rizikóbecslés ultrahang lelet alapján. Ajánlások és kritikájuk. Ultrahang lelet a beteg egyéb leleteinek tükrében" címmel tartott felkért referátumot a Debreceni Egyetem és a Magyar Endokrin- és Anyagcsere Társaság Pajzsmirigy Szekciója által rendezett „Ultrahang tanfolyam endokrinológusok számára" című továbbképzésen.

■ *Dr. Bajnok László* a 2. Kardiometabolikus Klub siófoki rendezvényén, február 12-én „Mit tehet a szakorvos a II-es típusú diabéteszes betegéért lipid-fronton?"címmel tartott előadást.

■ 2011. február 10-12. között Budapesten került megrendezésre a XI. Gasztroenterológiai Továbbképző Konferencia és Országos Kötelező Gasztroenterológiai Szintentartó Továbbképző Tanfolyam a Gasztroenterológiai Szakmai Kollégium, az European Association of Gastroenterology and Endoscopy (EAGE), a Magyar Gasztroenterológiai Társaság és az orvostudományi egyetemek támogatásával, ahol *dr. Bajor Judit* „A vashiányos anaemia diagnózisa és kezelése IBD-ben", *dr. Király Ágnes* „A teljes colonoscopia sikerességének tényezői", *dr. Hunyady Béla* „Proteáz-gátlók idült C-hepatitisben" címmel tartott felkért előadást.

■ A Magyar Gasztroenterológiai Társaság Hepatológiai Szekciója és a Magyar Májkutatási Társaság „Hepatológia 2011" című konferencián, 2011. március 5-10. között Balatonfüreden üléselnökként és előadóként szerepelt *dr. Hunyady Béla, dr. Pár Alajos, dr. Pár Gabriella és dr. Vincze Áron.* (Hunyady Béla: „Hogyan követhető és befolyásolható a krónikus hepatitis – májcirrhosis–májrák folyamatának evolúciója?", *Pár Alajos:* „Nem alkoholos steatohepatitis", *Vincze Áron:* „Hepatitisvírus fertőzöttek endoszkópos ellátása", *Pár Gabriella:* „A portalis hipertenzió patomechanizmusa".)

A csatlakozó Hepatológia szakvizsga-előkészítő, illetve kötelezően választható tanfolyamon *dr. Vincze Áron* „Anamnézis, fizikális vizsgálat májbetegekségekben" és „Májbetegségek és terhesség", *dr. Pár Gabriella* „Laboratóriumi vizsgálatok májbetegségekben", *dr. Pár Alajos ,,* Autoimmun májbetegségek, PBC, PSC", *dr. Hunyady Béla* „Májcirrhosis szövődményei" és „HCV fertőzés jogi vonatkozásai" címmel tartott előadást.

A II. sz. Belgyógyászati Klinika és Nephrológiai Centrumból

■ *Dr. Markó Lajos* február 28-án sikeresen megvédte „Measurement of albuminuria with size-exclusion chromatography. Characterization of new perspectives" című PhD-munkáját.

A Családorvostani Intézetből

■ 2011. február 25-26-án Hajdúszoboszlón került megrendezésre a Családorvos Kutatók Országos Szervezetének (CSAKOSZ) X. jubileumi Kongresszusa, amelyen intézetünk részéről a következő előadások hangzottak el: *Nagy Lajos:* Az egyénre szabott gyógyszeres kezelés lehetőségei; *Rinfel József:* A HbA1c cukorbeteg-gondozásban betöltött szerepe: visszásságok a minőségbiztosítási indikátorokban; *Bíró Ferenc, Kapuvári Péter:* Hogyan takaríthat meg a háziorvos az „arany órából" arany perceket?; *Juni Eszter oh., Rinfel József:* A lipid célérték elérése a szekrendelőben és a háziorvosi praxisban gondozott cukorbetegek körében; *dr. Végh Mária, Várnai Réka:* A Churg-Strauss szindrómáról – egy beteg kapcsán; *Tóth Ildikó, Végh Mária, Nagy Lajos:* A kommunikációs készségek attitűd skála validálása I. éves orvostanhallgatók körében; *Heim Szilvia:* Az orvosi kommunikáció nehézségei idegen nyelven: oktatási és gyakorlati tapasztalatok; *Szarka Nikolett oh., Oberling János:* A betegek elégedettségének felmérése a gastrooesophageális reflux betegségben szenvedők körében; *Csikós Ágnes, Trompos Katalin:* Morfin titrálás fel és le. Az opioid rotációról egy tanulságos eset kapcsán; *Trompos Katalin, Csikós Ágnes:* Tegyem vagy ne tegyem? Végstádiumú daganatos betegek parenterális folyadékpótlása, mesterséges táplálása; *Tarcsi-Veres Kinga, Nagy Éva*: Esettanulmány: subclavian steal szindróma; *Körtvélyessy Mónika:* Dream – egy álom Afrikáért. Egy pécsi háziorvos személyes tapasztalatai az AIDS kezelésről fekete Afrikában; *Lukács Miklós, Csikós Ágnes:* A panaszok és tünetek dokumentálásának fontossága a hospice ellátásra szoruló betegeknél.

Az Élettani Intézetből

■ Az Élettani Intézet idegélettani munkacsoportja az alábbi kongresszuson poszter bemutatásokkal vett részt: 13th Conference of Hungarian Neuroscience Society (2011. január 20-22., Budapest): *Ollmann T., Péczely L., László K. et al.:* Role of neurotensin injected into the ventral pallidum in open field and in conditioned place preference test; *Szalay Cs., Gálosi R., Aradi M. et al*.: Mapping whole-brain activity in behaving rats using activity-induced manganese-enhanced MRI in a 3T clinical scanner; *Nagy B., Szabó I., Papp Sz. et al*.: Glucose-monitoring neurons in the mediodorsal prefrontal cortex: responsiveness to dopamine and exogenous chemical stimuli; *Szabó I., Nagy B., Takács G. et al.:* Endogenous and exogenous chemical sensitivity of glucose monitoring neurons in the nucleus accumbens; *László K., Madarassy-Sz. A., Kiss Á. et al.:* The role of neurotensin and dopamine interaction in conditioned place preference; *Kóbor P., Petykó Z., Telkes I. et al.:* Receptive field properties of colour cells in the cat lateral geniculate nucleus; *Kovács A., Tóth K., László K. et al.:* Effects of intraamygdaloid microinjections of RFRP-1 on liquid food intake of rats; *Telkes I., Szalay Cs., Lénárd L. et al.:* Deficits of hypothalamic glut2 immunolabeling after streptozotocin microinjection into the ventromedial hypothalamic nucleus of rat; *Gálosi R., Hajnal N., Pusztai P. et al.:* Effects of cathecholaminergic lesion of prelimbic prefrontal cortex on sustained attention demanding task performance in rats ; *Mikó-Baráth E., Markó K., Budai A. et al.:* Screening of binocular function with static- and dynamic random dot E stereograms in preschool population.

A Farmakognóziai Tanszékről

■ *Dr. Farkas Ágnes* 2011. február 14-én előadást tartott a PTE Orvostudományi és Egészségtudományi Szakosztályának tudományos ülésén. Előadásának címe: „Barátok vagy ellenségek? Dísznövények – gyógynövények – mérgező növények".

■ *Dr. Papp Nóra* 2011. február 17-én előadást tartott a Magyar Orvostörténelmi Társaság Népi Orvoslás Szakosztályának Budapesten, a Semmelweis Orvostörténeti Könyvtárban megtartott rendezvényén.

Az előadás címe: „Népi gyógynövény-ismereti kutatásaink a kolostori gyógyászatban és Erdélyben”. Társszerzők: *Birkás-Frendl Kata, Boris Gyöngyvér.*

■ *Dr. Papp Nóra* társszerzőként szerepelt a Magyar Biológiai Társaság Pécsi Csoportja 2011. február 24-én megtartott első félévi, 235. szakülésén elhangzott előadásban. Az előadás címe: „Mézek és szirupok analitikai vizsgálata”. Szerzők: *Vántus Viola, Kocsis Marianna.*

■ *Dr. Horváth Györgyi* 2011. március 1-jén előadást tartott Pécsett a Mandulavirágzási Tudományos Napok rendezvénysorozat keretében a „Velünk élő kémia – a kémia éve” címmel rendezett tudományos ülésen. Előadásának címe: „Kémia a gyógynövénykutatásban”.

■ *Dr. Bencsik Tímea* PhD-hallgató 2011. március 10-én előadást tartott a Magyar Biológiai Társaság Pécsi Csoportja első félévi, 236. szakülésén. Az előadás címe: „Adatok a réti füzény (*Lythrum salicaria* L.) szövettanához”. Társszerzők: *Farkas Ágnes, Papp Nóra.* Ugyanitt *dr. Papp Nóra* társszerzőként szerepelt a „Népi növényismeret Nagybaconban és környékén” című előadásban. Szerzők: *Bartha Sámuel Gergely, Balogh Lajos.*

A Gyermekgyógyászati Klinikáról

■ A Semmelweis Egyetem Urológiai Klinikájának „Fejlődési rendellenességek, gyermekurológia” című továbbképző tanfolyamán, 2011. január 12-én Budapesten *dr. Farkas András:* „Hólyagműködési zavarok sebészi kezelése, augmentáció, vizeletelterelés, hólyagnyakplasztika” címmel tartott előadást.

■ A Gyermekklinika Nephrológiai osztály művese részlege „20 éves a Pécsi Gyermekdializáló Állomás” jubileumi tudományos ülését 2011. február 17-én tartotta, melyen az alábbi előadások hangzottak el: *Györke Zsuzsanna:* A Pécsi Gyermekdializáló Állomás működése 1990-2010 között; *Bíró Éva*: Akut veseelégtelenséggel kísért toxicus shock syndroma esete egy infliximab kezelt Crohn-beteg gyermeknél.

■ *Dr. Decsi Tamás* „Zsírsavak a táplálkozásban: korai és hosszú távú előnyök” címmel tartott felkért referátumot a „Csecsemő- és gyermekkori táplálási problémák megoldása a gyakorlatban” című orvostovábbképző rendezvényen Budapesten, 2011. február 24-én.

■ Az I. Tavaszi Gyermekgyógyász Továbbképzésen Szekszárdon, 2011. február 24-én a klinika orvosai az alábbi előadásokkal vettek részt: *Erhardt Éva*: „Elhízás és II-es típusú diabetes gyermekkorban”; *Kozári Adrienne*: „Alacsony növés és Turner szindróma”.

■ A Mandulavirágzási Tudományos Napok rendezvényen „Jövőnk záloga a mentálisan és szomatikusan egészséges gyermek” mottójával *dr. Pintér András* vezetésével kilenc előadás hangzott el, melynek keretén belül *dr. Molnár Dénes* az „Elhízás járványa – következmények és teendők” címmel tartott előadást 2011. március 4-én.

■ 2011. március 5-én került sor a Pécsi Gyermekklinikán a „Nyitott Gyermekklinika” rendezvényre, melyen a Gyermekklinika részéről az alábbi előadások hangzottak el: *Molnár Dénes:* „Szemléletváltás a lázcsillapításban”; *Decsi Tamás:* „Amit a szülőknek tudni kell a csecsemőtáplálásról”.

■ Habilitációs program keretében *dr. Adamovich Károly* 2011. február 22-én „A sokszínű neonatológia” címmel, *Csábi Györgyi* 2011. március 1-jén „Biológiai és neurokognitív markerkutatások 15 év során: az obezitológiától a neuropszichiátriáig” címmel nyilvános tudományos előadást tartott.

A Neurológiai Klinikáról

■ Kaposvárott került megrendezésre Magyarországon elsőként 2011. március 4-5-én a „Szédülések diagnosztikája és kezelése” című konferencia. Intézetünkből előadást tartottak: *dr. Janszky József, dr. Komoly Sámuel, dr. Kovács Norbert, dr. Mike Andrea, dr. Pfund Zoltán.*

A Szemészeti Klinikáról

■ 2011. február 4-én Live Surgery bemutató volt klinikánkon.

■ A Bausch&Lomb Innovációs Napot rendeztük meg 2011. február 12-én, ahol *dr. Biró Zsolt* tartott előadást.

■ A február 18-án Genfben tartott MSD szimpóziumon *dr. Papp Gabriella* vett részt.

■ 2011. február 18-20. között Isztambulban rendezték a 15. ESCRS (European Society of Cataract and Refractive Surgery) téli kongresszusát. *Biró Zsolt* felkért előadást tartott a „Viszkoelasztikus anyagok a szürkehályog sebészetben” címmel. Klinikánkról *dr Balogh Teodóra* is résztvett a kongresszuson.

■ „Uveitis Kerekasztal 2011” került megrendezésre Budapesten február 26-án, témája a juvenilis rheumatoid arthritishez társuló uveitis volt. Klinikánkról *dr Szabó Ilona* vett részt a rendezvényen.

■ A Szaud-Arábiai Szemorvostársaság (SOS) február 27. és március 1. között rendezett éves kongresszusán *dr. Biró Zsolt* felkért előadást tartott a mikroincisiós cataracta sebészetről.

■ A 2011. március 3-6. között Barcelonában tartott rendezvényén felkért előadást tartott *dr. Biró Zsolt* „Intraoperative Floppy Iris syndrome” címmel.

■ 2011. március 12-én a 3. Pécsi Glaukóma Napot rendeztük Siófokon. *Dr. Biró Zsolt* megnyitója után külföldi meghívott előadóink, *Francesca Cordeiro* (London), *dr. Ahmad Khalil* (Cairo), *dr. David Richards* (Tampa, Florida, USA), valamint hazai előadóink *dr. Holló Gábor* (Budapest), *dr. Sziklai Pál* (Kecskemét) és klinikánkról *dr. Ajtony Csilla* tartottak előadást.

A Szülészeti és Nőgyógyászati Klinikáról

■ *Csermely Tamás* „A Qlaira új indikációja: az erős menstruációs vérzés terápiája” címmel vitaindító előadást tartott a Bayer Hungaria Kft. által 2011. február 24-én rendezett Qlaira kerekasztal megbeszélésen, Pécsett.

■ *Koppán Miklós* 2011. február 11-én, felkért előadóként részt vett a Zsámbékon megrendezett Urogynaecologiai kerekasztal beszélgetésen. Referátumának címe: „Amit a női kismedencéről tudni lehet urogynaecologiai szemszögből”.

MEGJELENT

Duga Boglárka: Mesterségversek

Keménytáblás, 58 oldal, ára: 1980. Ft
(Korábbi könyvek: Állatkerti rímsoroló 2007,
zsEBkönyv 2010 – lásd Orvoskari Hírmondó, 2010. november-december, 12. oldal)
Duga Boglárka: Ajánlom eme kötetet mindazon lurkóknak, kik még morfondíroznak, miféle foglalkozásra adják üstöküket felnőven, s azoknak is, kik már egészen bizonyosan primadonnák, vagy pilóták szeretnének lenni, de néhány strófa erejéig szívesen bújnának szurtos kéményseprő-, rendőr-, bíró-, vagy épp borbélybőrbe.

A kötet strófáiban a gyerkőcök egyes szám első személyben ábrándoznak arról, mivé szeretnének válni felnőven. Mai divatos sikerszakmák felsorakoztatása helyett a könyvben több hagyományos mesterség kapott helyet. Ilyen például a pék, az órás, a kéményseprő és a borbély, de bemutatkozik mellettük például a bíró, s a bróker is.
A kötet illusztrációit is magam készítettem.

Ha nagy leszek, **TUDÓS** leszek,
mindenfélét felfedezek.
Kisujjamban lesz a számtan,
fejben osztok-szorzok bátran.
Annyi nyelven beszélek,
nincs ember, kit nem értek.

Asztalomon papírhalom!
Körös-körül fent a falon
a táblákon képletek,
krix-kraxok és vegyjelek.

pH5 és professzor,
tandem, mikroprocesszor,
rebarbara, kondenzátor,
bifidusz és transzformátor.
Zigóta és galaktikus,
boxermotor alaptípus.
Metropolisz és prevent,
mindről tudom, mit jelent!

Ui: Mikroszkópom alatt gyakran
amőbákat nézek, nagyban!

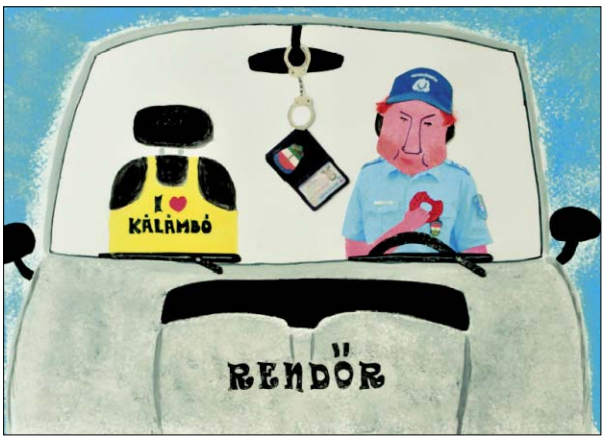

Ha nagy leszek, **RENDŐR** leszek!
Egyenruhát, sapkát veszek,
s a városban rendet teszek!

Ott termek épp, ahol baj van,
s kinek füle mögött vaj van,
elkapom, nem tétovázok,
bárhová bújt, rátalálok.
Nem rázhat le senki ám,
üldözés a mániám!

Járőrözöm, fánkot eszek.
Ám hozzá nem szürcsölgetek
se kávét, se almalevet.
Szolgálatban sose iszom!

Én még eztet is kibírom!
(Negyven fokban pedig iszony…)

Minden gengsztert leszerelek!
Ha szükséges lekeverek
akkorát,
elveszíti szemfogát!

Karom végig csupa muszkli,
megirigyelné a Bruszli.
Bátorságom oly nagy kérem,
elfáradok, hogyha mérem.

Fedőnevem is lesz asszem…
Kojak, Derrik, dehogy! Vasmen!

Ha nagy leszek, **PÉK** leszek,
kakasszóra ébredek.

Belisztezem jól a deszkát,
s felkeltem a kenyértésztát.
Püfölöm és dagasztom,
pedig rá nem haragszom!
(Közben arra gondolok,
akire épp orrolok…)

Miután jó hosszan gyúrtam,
és magamat épp kifújtam,

a cipókat kiszaggatom,
kemencémbe bepakolom.

Kisül abban kifli, zsemle,
majd a lurkók nagy kedvence:
túrósbatyu, perec, briós,
csokis csiga, no és diós.
Foszlóskalács, ízes bukta,
munkám nem segíti kukta!

Receptjüket csak úgy fújom!
Problémám egy van, a súlyom.

Ünnepi díszdoktoravatás a PTE-n

Forrás: pecsiujsag.hu

A Pécsi Tudományegyetem március 15-ei megemlékezéssel egybekötött Díszdoktoravató Ünnepi Szenátusi Ülést rendezett március 10-én.

Az egyetem Doktori Szabályzatában foglalt előírásoknak megfelelően az Egyetem Szenátusa tiszteletbeli doktorrá avatja azokat a bel- és külföldi személyeket, akik több évtizeden keresztül kiemelkedően művelték tudományterületüket, nemzetközi elismerésre tettek szert, szoros kapcsolatot tartanak fenn a Pécsi Tudományegyetemmel, komoly szolgálatot tettek az egyetemnek, illetve a magyar tudománynak, művészetnek és honoris causa doktori címmel történő elismerésük a Pécsi Tudományegyetem megbecsültségét emeli.

A Pécsi Tudományegyetem rektora és szenátusa a **Pécsi Tudományegyetem díszdoktorává** fogadta *Béres András* professzort, a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem elnökét; *Günter Pauli* professzort és J*ohann Theodore Povlishock* professzort.

A Pécsi Tudományegyetem Szenátusa a Pollack Mihály Műszaki Kar hazai és külföldi szakmai kapcsolatainak kiépítésében végzett tevékenysége, valamint kimagasló tudományos, oktatási és iskolateremtő munkája elismeréséül **professzor emeritus cím**et és az egyetem címerével ellátott arany kitűzőt adományozta *Tóth Zoltánnak,* az Urbanisztika Tanszék egyetemi tanárának.

A Pécsi Tudományegyetem Szenátusa **címzetes egyetemi tanári cím**et, valamint az egyetem címerét ábrázoló ezüst kitűzőt adományozott:

Horváth Gyulának, Kaposi Mór Oktató Kórház Radiológiai Osztály osztályvezető főorvosának;

Pécsvárady Zsoltnak, a Pest Megyei Flór Ferenc Oktató Kórház osztályvezető főorvosának;

Poór Józsefnek, a gödöllői Szent István Egyetem egyetemi tanárának.

A Pécsi Tudományegyetem Szenátusa **címzetes egyetemi docensi cím**et, és az egyetem címerével ellátott ezüst kitűzőt adományozott:

Bedros Jonathán Róbertnek, a Pest Megyei Flór Ferenc Kórház főigazgatójának;

Hetyésy Katalinnak, a Petz Aladár Megyei Oktató Kórház osztályvezető főorvosának;

Józan-Jilling Mihálynak, a Tolna Megyei Önkormányzat „Balassa János" Kórház osztályvezető főorvosának;

Lupkovics Géza Károlynak, a Zala Megyei Kórház Kardiológiai Osztály osztályvezető főorvosának;

Nyári Ildikónak, a Magyar Imre Kórház főigazgatójának, Télessy Istvánnak, a Generáció Patika Bt. személyi jogos gyógyszertárvezetőjének;

Vörös Tamásnak, a Somogy Megyei Önkormányzat megyei főjegyzőjének.

A Pécsi Tudományegyetem Egyetemi Habilitációs és Habitusvizsgáló Bizottsága javaslatára, a PTE Szenátusa az egyetemi szabályzatban előírt nyilvános eljárás lefolytatása után **habilitált doktori cím**et ítélt oda:

Az egészségtudományok területén:

Márk Lászlónak, a PTE Általános Orvostudományi Kar adjunktusának;

Márton Sándornak, az Általános Orvostudományi Kar adjunktusának;

Salamonné Toldy Erzsébetnek, az Egészségtudományi Kar főiskolai tanárának.

A pszichológiai tudományok területén:

Csathó Árpádnak, a PTE Általános Orvostudományi Kar adjunktusának.

A neveléstudományok területén:

Cserti Csapó Tibornak, a PTE Bölcsészettudományi Kar egyetemi docensének.

A nyelvtudományok területén:

Kozmács Istvánnak, a nyitrai Konstantin Egyetem egyetemi docensének.

A történettudományok területén:

Fedeles Tamásnak, a PTE Bölcsészettudományi Kar adjunktusának;

Hornyák Árpádnak, a Bölcsészettudományi Kar adjunktusának.

A földtudományok területén:

Wilhelm Zoltánnak, a Természettudományi Kar egyetemi docensének;

Gyenizse Péternek, a Természettudományi Kar egyetemi docensének.

A fizikai tudományok területén:

Márton Zsuzsannának, a Természettudományi Kar adjunktusának.

A kémiai tudományok területén:

Agócs Attilának, az Általános Orvostudományi Kar adjunktusának.

A biológiai tudományok területén:

Csabai Zoltánnak, a Természettudományi Kar egyetemi docensének;

Mátics Róbertnek, az Általános Orvostudományi Kar adjunktusának.

A képzőművészetek területén:

Gyenes Zsoltnak, a Kaposvári Egyetem egyetemi docensének;

Gaál Tamásnak, a PTE Művészeti Kar egyetemi docensének;

Gáspár Gabriellának, a Bölcsészettudományi Kar egyetemi docensének;

Raffay Endrének, a Művészeti Kar adjunktusának.

A zeneművészetek területén:

Ludmány Emilnek, a Művészeti Kar adjunktusának.

Az építőművészetek területén:

Dévényi Sándor építésznek, a PTE Pollack Mihály Műszaki Kar tudományos tanácsadójának;

Medvegy Gabriellának, a Pollack Mihály Műszaki Kar adjunktusának;

Rétfalvi Donátnak, a Pollack Mihály Műszaki Kar adjunktusának.

UnivPécs, 2011. március 21.

Tanulás, kutatás, jutalom

Széchenyi-díjat – a legrangosabb magyar tudományos elismerést – vehetett át Lénárd László professzor, a Pécsi Tudományegyetem ÁOK Élettani Intézetének és a Magyar Tudományos Akadémia Idegélettani Kutatócsoportjának kutatója március 14-én a Parlamentben.

Egy tudományos pályafutás során egy ilyen jelentős elismerés mit jelent számos kitüntetése mellett?

Ahogy a művészetek terén a Kossuth-díj, úgy tudományok terén a Széchenyi-díj számít a legnagyobb elismerésnek. Óriási megtiszteltetésnek érzem, nagyon boldog vagyok, hogy nekem ítélték! De ez nemcsak személyemnek szól, a siker mögött sok mindenki van: *a családom,* akik mindig támogattak; azok *a mesterek (Lissák Kálmán, Grastyán Endre, Kömyey István),* akik elindítottak a pályán; és benne vannak a régóta velem *kutató kollégáim, Karádi professzor,* a jelenlegi intézetvezető; valamint a jelenlegi nagyon kedves *munkatársaim, PhD-hallgatóim* is. Ezt a díjat mindig egy személy kapja, de ez lényegében egy adott szakterület, adott eredménycsoport elismerése, és értelemszerűen egy adott kutatócsoporté is. Úgy érzem, ez az egész Élettani Intézet, az orvoskar és a Pécsi Tudományegyetem szempontjából sem közömbös, és erre büszke is vagyok, mert elismerést jelent valamennyiünknek.

Milyen kutatásokkal érdemelte ki az elismerést?

Interdiszciplináris megközelítésen alapul témám, a tanulás és motiváció mechanizmusainak vizsgálata. Pszichológiai a megközelítés, de mi az ezek mögött álló fiziológiát is vizsgáljuk. Az éhség motiválta magatartás központi idegrendszeri szabályozásával kapcsolatban sikerült alapvető dolgokat feltárni, így többek között azt, hogy a dopamin és noradrenalin rendszerek egyensúlya alapvető a testsúlyszabályozásban. Japánban *Oomura* professzornál tanultam azt a technológiát, amellyel a majmokon is lehet vizsgálni egysejt szinten a sejtműködést úgy, hogy közben különböző transzmittereket adunk a sejtekhez, és ez vezetett oda, hogy a hipotalamuszban ún. glukózérzékeny sejteket tártunk fel, részben japán együttműködésben, részben pedig itthon, *Karádi* professzorral. Kiderült, hogy egy glukóz-analizáló rendszer van az agyban, a limbikus rendszerben, ami a tanulásért, motivációért felelős – ezek működési jellemzőit tártuk fel. Ez kapcsolatos a belső környezet jeleinek feldolgozásával és a külvilágéval, utóbbi e tekintetben az íz- és szagingereket jelentik. Több jelentős nemzetközi kutatóval volt együttműködésünk, így például az oxfordi *Edmund Rolls*-szal és *Hernádi István* kollégámmal, akivel együtt kimutattuk, hogy a homloklebenyben a táplálék textúrájára és a zsírnemű anyagokra válaszoló idegsejtek vannak. Csapatommal és Karádi professzorral az ízzel kapcsolatos válaszműködések részleteit sikerült feltárni különböző limbikus struktúrákban.

1983-ban, a Princetoni Egyetemen *Hoebel* professzorral először írtuk le az ún. kémiai öningerlést – a vizsgált állatok pedálok segítségével amfetamint injektáltak az agyukba, ezt megszokták, így lettek kábítószer-élvezők. Ez teljesen új kutatási irányzatot indított el, az addikció kutatását, ami teljes mértékben összefügg a táplálékfelvétel szabályozásával, mert a táplálék jutalom is, hiszen lényegében a táplálékokat hedonikus értelemben (pl. finom vagy sem) is értékeljük. Azt is kimutattuk kollégámmal, a jelenleg Amerikában dolgozó *Hajnal Andrással,* hogy dopamin szabadul fel, amikor eszünk. Vele és Hoebel professzorral kimutattuk, hogy ha glukózt adagolunk, akkor is felszabadul a dopamin, ha inzulint, akkor a dopaminszint csökken. Számos kutató foglalkozott ezzel a kérdéssel, de a lényeg az, hogy a jutalmazási folyamatok során dopamin szabadul fel, éppúgy, mint a korábban említett amfetamin öningérlésnél. Vagyis a dopamin egy kulcsjutalmazó anyag. Az adataink alapján két nagy teóriát dolgoztunk ki, amik igazolódni látszanak: a táplálékfelvétel szabályozásának egységes értelmezését, ami a belső és külső ingerek hatására a glukózérzékeny hálózaton keresztül adja az éhség-alapú motiváció idegi alapját, a másik pedig a bulimia-anorexia új teóriája.

Miben áll az evészavarokkal küszködőkkel kapcsolatos elmélete?

Ha valaki nem elégedett saját testképével és ezért szándékosan fogyasztja magát, hogy a szociális elvárásoknak megfeleljen, attól még az éhségregulációjával nincs semmi baj. Ezért amikor az éhség motivációja olyan szintű, éjfélkor kiszalad a jégszekrényhez nassolni – s mint tudjuk, az evés alatt dopamin szabadul fel, ami jutalmazó. Vagyis előbb-utóbb nem a kalóriák pótlása miatt történik az evés, hanem a jutalmazó dopaminért. Ilyen értelemben a rohamszerű evés, a bulimia, lényegében addiktív jellegű – és minél pozitívabb hedonikus értékében egy táplálék, annál inkább fogja ezt kiváltani. Ennek komoly szociális vonzatai is vannak. Némelyik előadásomon fel szoktam tenni a kérdést, hogy ki az, aki még vizet iszik. Ma úgy nőnek fel generációk, hogy hedonikusan pozitív, ízesebb, sósabb-édesebb ételeket fogyasztanak, s így a folyamat addiktív irányba torzul, ami mögött üzlet áll!

Ennek neuropszichológiai megközelítésű folyományaival kapcsolatban is sok publikált eredményünk van, aminek a zömét *Cserjési Renátával,* az egyik korábbi PhD-hallgatómmal végeztük. Kiderült, hogy a kövér gyerekek figyelme sérül, és csökken a gondolkodásbeli rugalmasságuk is, és ez korrelál a testtömegindexszel. Ezt felnőtteken is kimutattuk. Ezután elkezdtük vizsgálni az elhízásban szenvedők és az anorexiások viselkedését más kontrollcsoportokhoz képest. Például testsziluettek észlelését vizsgáltuk: a kövérek soványabbnak gondolják magukat, az anorexiások pedig irtóznak a kövér testképtől. Érdekes módon az anorexiások számára a saját testképük nem annyira jutalmazó, mint ahogy mi gondolnánk, de jobban irtóznak a kövér testképtől.

Megvizsgáltunk más paramétereket is, például a különböző arckifejezésekre adott válaszaikat, és az anorexiások nagyobb emocionális válaszokat adnak a negatív, mérges képekre, a kórosan kövérek pedig nem! Érdekes, hogy az állatkísérletek után indított humán vizsgálatok kapcsán jutottunk arra, hogy a torzult és patológiás testsúlyváltozásokkal rendelkezők kognitív gondolkodási képességeinek és érzelmi életének változásait tudjuk detektálni.

Milyen más módszerekkel kutatnak?

Azzal, hogy a diagnosztikai központban MR1 készülék is a rendelkezésére áll a kutatóknak, mód nyílt arra, hogy Magyarországon először majmokon és kisrágcsálókon is a legmodernebb képalkotó eljárásokkal kezdődtek meg vizsgálatok. Ez hallatlan lehetőség. Karádi Zoltán kollégámmal a közelmúltban dolgoztuk ki az ún. memri vizsgálatok kevésbé toxikus formáját kisrágcsálókon, *(Szálai Csaba* és *Gálosi Rita* kollégám játszik ebben főszerepet) – ez a rhangánkloridos technológia azt jelenti, hogy akár tanulás előtt és után is lehet felvételeket készíteni az MRI-vel. Ez még kezdeti, pilotfázisban van, de nagyon sokat remélünk tőle.

Komoly elektrofiziológiai vizsgálatok is zajlanak, egyik kollégám, *Petykó Zoltán* illetve *Tóth Attila* segítségével. A *Szabó Imre*

Fotó: Csortos Szabolcs

professzor emeritus által kidolgozott ún. tetródelektróda technológiával végzünk szabadon mozgó patkányokkal kísérleteket, ami azt jelenti, hogy mozgatható elektróda van az agyban, miközben az állatot vizsgáljuk, ízes oldatokat, majd vizet iszik, mi pedig megfigyeljük, mi történik az agyában – így derült ki, hogy a homloklebenyben, ahol mi a glukózérzékeny neuronokat korábban leírtuk, a jutalomra, sőt, a jutalom elvárására is válaszoló sejtek is vannak – ez új irány a kutatásunkban.

És akkor a peptidekről még semmit sem mondtam! Különböző neuropeptidekkel dolgozunk, most éppen egy új peptid evésgátló hatását vizsgáljuk *Kovács Anitával.* Közismert, hogy vannak ún. fogyasztó, anexigén peptidek meg éhségkeltő, orexigén peptidek. Számos ilyen anyag különböző csoportjainak hatását vizsgáltuk, leírtuk, publikáltuk, és ezeket nemcsak evés alatt, hanem tanulási szituációkban is tanulmányozzuk. *László Kristóf, Tóth Krisztián* és *Kertes Erika* kollégáimmal arra jutottunk, hogy a P-anyag és a neurotenzin jelentős jutalmazási hatással bír, aminek a tanulás javításában fontos szerepe van. Most *László Kristóffal, Olmann Tamással* és *Péczely Lászlóval* azt vizsgáljuk, hogy a dopamin és ezek a neuropeptidek hogyan hatnak együtt, és úgy néz ki, hogy van köztük interakció, tehát ezek a jutalmazó-megerősítő peptidek együtt hatnak és fokozzák egymás hatását.

Sokszor emlegeti a mestereit. Mesélne róluk?

A legnagyobb örömmel. Igazi, közvetlen mesterem *Grastyán Endre* volt. Mikor végeztem az egyetemen, *Lissák Kálmán* ígért nekem állást, mert hát szinte bent laktam diákként is az intézetben... Ezt az ígéretet önhibáján kívül nem sikerült megtartania, így jutottam az Ideg-klinikára, melynek vezetője akkoriban a világhírű *Környey István* professzor volt. Két évet töltöttem ott, és tanultam tőle, egyebek közt az agyszövettani módszerek alapjait. Utána visszahívtak a Lissák Intézetbe. A legnagyobb örömmel tértem vissza Grastyán mesteremhez, akivel utána haláláig együtt is dolgoztunk nagyon sok kísérletben – de azt hiszem, itt nem is a konkrét kísérletek a fontosak, hanem az a szemlélet és az a milió, amiben mi akkor élhettünk. Grastyán csodálatos ember és fantasztikusan jó előadó volt, megigézte a hallgatóságot. Állandó dialógus folyt az intézetben, a téma pedig nem az volt, hogyan írjunk pályázatot, meg hogy jön-e a vízvezeték-szerelő, hanem hogy egy kísérletben mi a rossz, és hogyan vigyük tovább. Egészen más világ volt: nem kellett állandóan bizonyítani, hogy mi vagyunk a legjobbak, hány cikket írtunk, hanem a dolgokról magukról volt szó, és ez a fajta légkör rendkívüli módon kedvezett a kreatív gondolkodásnak. Sokat kaptam Grastyán Endrétől, mert ha nagy példa áll az ember előtt, önkéntelenül is elles dolgokat.

Például azt a gondolkodási módot, ahogyan a kutatásokhoz állt: Grastyán nem az egyébként a kutatások alapvető feltételének számító monoton ismétlésre, hanem mindig a különösre, az érdekesre fókuszált, és általában ezek a megfigyelések új irányokra világítottak rá. *Selye Jánossal* szólva: *"Lehet elég pénzed, lehet elég háttered, de ha nincsenek eredeti gondolatok, akkor nem ér semmit az egész."*

Harka Éva

CEEPUS Miniszteri Díjat nyert a Pécsi Tudományegyetem

A Bioanalitika tanítása és tanulása nevű CEEPUS hálózati együttműködésért Miniszteri Díjban részesült a Pécsi Tudományegyetem. A Közép-európai Felsőoktatási Csereprogram eredményeinek mind szélesebb körű megismertetését és alkalmazását jutalmazó elismerést 10 éve alapította a Miniszteri Konferencia. A nyertes együttműködést a 17. CEEPUS Miniszteri Konferencián hirdették ki március 18-án este Varsóban.

A programban részt vevő 16 tagország szakértőinek és minisztereinek közös döntése alapján idén a díjat a Pécsi Tudományegyetem Analitikai Kémiai Tanszéke által koordinált,tíz európai országból 18 tagot magába foglaló hálózat kapta.

Kilár Ferenc professzor, a hálózat koordinátora a díj kapcsán elmondta: *– Külön örülünk, hogy a bioanalitikában végezhettük a főleg nyári egyetemeken zajló közös munkát, mert ez egy igazán izgalmas, és modern területe ma a tudománynak.*

A díjat immár hatodik alkalommal viszi haza magyar koordinációjú hálózat, és nem csekély érdeme a magyar felsőoktatásnak, hogy a Miniszteri Díjat jelképező üvegszobor hivatalos odaítélése óta minden nyertes hálózat munkáját gazdagítja egy vagy több magyar partnerintézmény. Az idei díj különlegessége, hogy a pécsiek másodjára részesültek az elismerésben: már 2003-ban is a *Kilár Ferenc* professzor által koordinált hálózat vihette haza a díjat.

A CEEPUS (Central European Exchange Program for University Studies) program a felsőoktatás területén együttműködő partner intézmények között teszi lehetővé oktatói és hallgatói mobilitások lebonyolítását, nyelvi- és szakmai kurzusok, nyári egyetemek, valamint hallgatói kirándulások szervezését, hosszú távú szakmai együttműködések kialakulását támogatja a térségben, ezzel elősegítve Közép-Európa stratégiai szerepének erősödését.

Jelenleg a következő országok akkreditált felsőoktatási intézményeibe lehet utazni CEEPUS támogatással: Albánia, Ausztria, Bosznia-Hercegovina, Bulgária, Csehország, Horvátország, Koszovó, Lengyelország, Macedónia, Magyarország, Montenegró, Románia, Szerbia, Szlovákia és Szlovénia.

Forrás: www.pte.hu

Forrás: UnivPécs

Szenátusi naplók

2011 február 10.

A PTE Szenátusa soros ülésére február 10-én került sor a Rektori Hivatal Tanácstermében. *Bódis József* rektor napirend előtt üdvözölte az Egyetemi Hallgatói Önkormányzat újonnan megválasztott szenátorait. A rektor bejelentette, hogy a Magyar Kultúra Napja alkalmából január 22-én Szent-Györgyi Albert-díj kitüntetésben részesült *dr. Sulyok Endre,* az ETK egyetemi tanára; posztumusz Szent-Györgyi Albert-díjat adományoztak a közelmúltban elhunyt *Zsolnai Józsefnek,* aki a jogelőd Janus Pannonius Tudományegyetem Tanárképző Intézetének igazgatója volt; Kiss Árpád-díj kitüntetésben részesült *dr. Forray R. Katalin,* a BTK Neveléstudományi Intézetének tanszékvezető egyetemi tanára; január 19-én Mészöly Miklós Emlékplakettet vehetett át *dr. N. Horváth Béla,* az IGYFK főigazgatója.

A rektor tudatta, hogy *dr. Kézdi Balázs,* a BTK professor emeritusa életének 73. évében, 2010. december 31-én, *dr. Tóth Tibor,* a FEEK egyetemi tanára pedig életének 70. évében, 2011. február 3-án elhunyt. A szenátorok néma felállással emlékeztek az eltávozottakra.

„Az egyetemi életpálya csúcsa a professzori cím, komolyan kell venni.” – előlegezte meg a szenátorok megfontolt döntését a rektor, mely során az egyetemi tanárok, majd főiskolai docensek kinevezéseinek kezdeményezéseiről döntöttek.

A szenátorok ezután megszavazták *a dr. Barthó Loránd* (ÁOK) és *dr. László János* (BTK) Szilárd Leó professzori ösztöndíj intézményi jelöltjeire tett javaslatot. A PTE Gazdasági Tanácsának új, a Szenátus által delegált tagjainak megválasztották a három jelöltet: *Zeller Gyula* rektorhelyettest, *Kovács Árpádot,* az ÁSZ volt elnökét és *Fülöp Péter* ifjúsági titkárt. *Urbán Katalin* a módosított Ftv. 152/A § –ának, 1. pontjára hivatkozva elmondta: a nem az egyetem által delegált tagok még hiányoznak.

A PTE Szenátusa egyhangúlag támogatta az Egyetemi Kollégiumi Bizottság két, a Külügyi Bizottság egy, a Gazdasági, Beruházási és Fejlesztési Bizottság egy, az Oktatási és Kredit Bizottság két, valamint a Pedagógusképzési Koordinációs Központ két tagjának cseréjét.

Kovács L. Gábor rektorhelyettes felhívta az egybegyűltek figyelmét arra, hogy a Magyar Tudományos Művek Tára adatbázis feltöltését rektori utasítással biztosítják. A MTMT rugalmatlansága kapcsán felvetett kritikákat a rektor a Szenátus nevében jelezni fogja az adatbázis országos irányítójának.

A következő szenátusi ülés időpontja: február 24.

2011 február24.

A PTE Szenátusa február 24-én tartotta soros ülését. A napirend előtt *Illés József* és *Kiss György* szólaltak fel a szakszervezetek képviseletében; a kockázati pótlék kapcsán arra figyelmeztették a Szenátust, hogy a változások miatt lesz, akinek csökken majd a bére márciusban. *Bódis* rektor és *Kollár* professzor elmondták, próbálták ezt megelőzni az ún. környezetterhelési pótlék bevezetésével, illetve úgy, hogy akinek ez sem járhat, azt az intézet „kárpótolhatja”.

A PTE első embere napirend előtt bejelentette, hogy a felsőoktatási intézményeket érintő zárolásokról a rektorok összesített véleményt juttattak el a minisztériumba.

Személyi ügyekről is döntöttek: a PTE gazdasági főigazgatói pozíciójának betöltésére *Krutki Józsefnét* terjesztették fel, a Rektori Hivatal vezetője pedig *Urbán Katalin* lett.

Elfogadták a PTE szabályzatainak jogszabályokkal történő harmonizálására tett javaslatot, és módosították a gazdálkodási szabályzatot.

Megszavazták a PTE habilitációs szabályzatát, mely a tíz kar eltérő szabályzatait egységesíti. Ennek egyik újdonsága, hogy – amennyiben az adott karon úgy ítélik meg, hogy a jelölt a kívánalmakat túlteljesítette – a PhD és a habilitációs fokozat megszerzése között eltöltendő eddigi 5 év lerövidíthető.

A Szenátus módosította a térítési és juttatási szabályzatot, valamint képzések felvételi eljárási rendjét.

A szenátorok megszavazták, hogy a PMMK új neve Pollack Mihály Műszaki és Informatikai Kar legyen. A TTK részéről *Geresdi István* dékán és *Almási Gábor* dékánhelyettes előzetesen felvetették: önmagában egy elnevezés kevés ahhoz, hogy az informatika karokon átívelő kérdése révbe érjen.

A Szenátus elfogadta a javaslatot az orvoskari bölcsőde visszavételéről azzal a kiegészítéssel, hogy más karok dolgozói is beírathassák oda csemetéiket.

Elfogadták az ÁOK nem önálló oktatási szervezeti egységek létrehozására tett javaslatát, az Egyháztörténeti Kutatóközpont létrejöttét a BTK-n, a PTE és a Duisburg-Esseni Egyetem közti megállapodás létrejöttére tett javaslatot – utóbbi egy közös, európai felnőttoktatási mesterszak létrehozását célozza.

A szenátorok elfogadták a szakindításokra tett javaslatokat, a tehetségpontokhoz történő egyetemi csatlakozást, tudomásul vették a rektori vezetés első félévének eredményéről készült összefoglalót, valamint a rektor megtett és tavaszra tervezett külföldi útjairól készült beszámolót, és a Tudásközpont támogatási szerződésének rektori hatáskörben történt módosításáról szóló tájékoztatót.

A következő szenátusi ülésre március 17-én kerül sor.

2011. március 17.

A szenátorok elfogadták a 2010-es év gazdálkodásáról készült beszámolót és a PTE stabilizációs programját. Mivel a NEFMI a 1025/2011. (11.11.) kormányhatározatra hivatkozva a PTE 2011. évi költségvetéséből másfél milliárd forint zárolását rendelte el, az egyetem rektora előterjesztette a zárolás felosztási elveit – ezt a szenátorok azzal a kitétellel fogadták el, hogy (amennyiben a Nemzeti Erőforrás Fejlesztési Minisztérium a zárolt összeget az év során ténylegesen elvonja) az oktatási egységeken túl a központi adminisztráció, a Levéltár, az Oktatási Igazgatóság, a Gazdasági Főigazgatóság és a Belső Ellenőrzés is viselje ennek terheit.

Nagy arányú többséggel (92%) szavazta meg a PTE Szenátusa a 2011. évre tervezett gazdasági tervét.

A stabilizációs program elsősorban az egészségügyi területen lévő veszteségforrások felszámolását célozza, feltárva a belső tartalékokat – például a nem használt ingatlanokat értékesíti vagy olyan ütemű és áru közbeszerzések lebonyolítását, melyek a PTE-nek megfelelnek. A Baranya Megyei Kórház integrációja után készült felmérés alapján a pécsi klinikákon túlfoglalkoztatás van, ám ez nem szükségszerűen jár jelentős létszámleépítéssel: az egységekkel egyeztetve próbálunk megoldást találni a gazdaságosabb működésre, a saját bevételek növelésére. Érthető, hogy a kli-

nikák ragaszkodnak minőségi szakállományukhoz, hiszen a Semmelweis program kapcsán várhatóan még kiemeltebb szerepet látnak majd el a PTE klinikái a magyar egészségügyben – mondta el *Krutki Józsefné* gazdasági főigazgató. Az új, kiemelt szerep kapcsán hangzott el a szenátuson, hogy a PTE rektora, *Bódis József* a holnapi nap folyamán egyeztet az OEP-pel a teljesítmény-volumen-korlát emelése érdekében. Az ülésén Bódis rektor azt is kiemelte, hogy a stabilizációs programnak és a 201 l-es költségvetésnek is van olyan része, mely miatt a finanszírozó felé fordultak: a Magyar Államkincstár ad hoc bizottság felállításával támogatja a PTE ügyét.

Likviditási problémáink kezeléséhez mindenképpen kormányzati segítség kell – szögezte le Krutki Józsefné is. *A zárolás a stagnáló/csökkenő hallgatószámmal és az állami finanszírozás várható csökkenésével árnyékot vetett az oktatási területre is. Éppen emiatt tartom felelős és ígéretes döntésnek a szenátoroktól kapott igenek magas arányát. A 201 l-es gazdasági év sikeres végigvitele érdekében szükségesnek tartom egy konszolidációs program létrehozását, melynek részleteit az áprilisi szenátuson fogjuk bemutatni.*

A PTE Szenátusának következő ülésére április 17-én kerül sor a Rektori Tanácsteremben, az egyetem Társadalmi Szenátusa pedig március 25-én tartja idei első ülését.

Forrás: www.pte.hu

Doktori oklevélátadó ünnepség március 15. alkalmából

A Pécsi Tudományegyetem március 15. alkalmából doktori oklevélátadó ünnepséget rendezett március 10-én, ahol 46 új PhD és DLA doktor vehette át diplomáját.

Az Egyetemi Doktori Bizottság sikeres védésük alapján **PhD-fokozatot** ítélt oda az alábbi személyeknek:

Az orvostudományok területén:
Czeiter Endrének, a PTE Általános Orvostudományi Kar tanársegédjének
Farkas Bálintnak, a PTE Klinikai Központ rezidens orvosának
Garami Andrásnak, az Általános Orvostudományi Kar tanársegédjének
Horváth Gabriellának, az Általános Orvostudományi Kar tanársegédjének
Kiss Katalin orvosnak
Kövesdi Erzsébetnek, a Uniformed Services University of the Health Sciences kutató orvosának
Takács Ildikónak, az Általános Orvostudományi Kar rezidens orvosának,
Talabér Gergelynek, a PTE Általános Orvostudományi Kar tanársegédjének

Az egészségtudományok területén:
Gracza Tündének, a PTE Pekár Mihály Orvosi és Élettudományi Szakkönyvtára igazgatójának
Lakosi Ferencnek, a Kaposvári Egyetem rezidens orvosának

Az állam-és jogtudományok területén:
Kocsis Miklósnak, a PTE Állam- és Jogtudományi Kar tanársegédjének
Szendrei Ferencnek, a Rendőrtiszti Főiskola adjunktusának

A közgazdaságtudományok területén:
Farkas Péternek, a győri Széchenyi István Egyetem adjunktusának
Horváth Alpárnak, a kolozsvári Babes-Bolyai Tudományegyetem tanársegédjének
Szász Erzsébetnek, a nagyváradi Partiumi Keresztény Egyetem adjunktusának
A neveléstudományok területén:
Azra Kacapor Nurkic-nak, a Világbank Szociális Intézete kutatójának
De Blasio Barbarának, a PTE Bölcsészettudományi Kar tanársegédjének

A pszichológiai tudományok területén:
Somogyvári Ildikónak, a szekszárdi Nevelési Tanácsadó munkatársának
Kovai Melindának, a Károli Gáspár Református Egyetem tanársegédjének

A filozófiai tudományok területén:
András Ferencnek, a veszprémi Pannon Egyetem ügyvivő szakértőjének

A politikai tudományok területén:
Schmidt Andreának, a PTE Bölcsészettudományi Kar tanársegédjének,
Kucsera Tamás Gergelynek, a Magyar Tudományos Akadémia Titkársága vezető tanácsosának

A történettudományok területén:
Bencsik Gábornak, a Magyar Demokrata lapigazgatójának
Bene Krisztiánnak, a PTE Bölcsészettudományi Kar tanársegédjének
Szigetvári Krisztiánnak, a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal műemlék-felügyelőjének

A nyelvtudományok területén:
Blaskó Ágnesnek, a Budapesti Műszaki Egyetem tanársegédjének
Ferenczi Andreának, a Károli Gáspár Református Egyetem óraadó tanárának
Frazon Zsófiának, a Néprajzi Múzeum etnográfus-muzeológusának
Gagyi Ágnesnek, a Román Nemzeti Kisebbségkutató Intézet kutatójának
Háhn Juditnak, a PTE Közgazdaságtudományi Kar nyelvtanárának
Szalai Andreának, az MTA Nyelvtudományi Intézete tudományos segédmunkatársának
· **Zöldi Kovács Katalinnak,** a Semmelweis Egyetem nyelvtanárának

Az irodalomtudományok területén:
Turnacker Katalinnak, a PTE Bölcsészettudományi Kar tanársegédjének

A kémiai tudományok területén:
Kiss Ibolyának, a PTE Természettudományi Kar tudományos segédmunkatársának

A biológiai tudományok területén:
Szabadfi Krisztina biológusnak

A földtudományok területén:
Ambrus Tündének, a csíkszeredai Kájoni János Közgazdasági Szakközépiskola tanárának
Barabás Andrásnak, a pécsi WildHorse Energy Hungary Kft. ügyvezető igazgatójának
Sitányi Lászlónak, a Dél-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség gazdasági igazgatójának

Az Egyetemi Doktori Bizottság sikeres védésük alapján **DLA-fokozatot** adományozott:
Az építőművészetek területén:
Borsos Ágnesnek, a PTE Pollack Mihály Műszaki Kar tanársegédjének
Csaba Dersnek, a Pécsépterv Stúdió, építész-település tervezőjének
Kapcsos Beatrixnek, a Sweiz, Suter + Partner Architekten építészének
Markó Balázsnak, a Szent István Egyetem mestertanárának
Molnár Tamásnak, a PTE Pollack Mihály Műszaki Kar tanársegédjének
Németh Ivánnak, a győri Széchenyi István Egyetem főiskolai docensének
Szösz Klaudiának, a PTE Pollack Mihály Műszaki Kar tanársegédjének
V. Horn Valériának, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem adjunktusának

UnivPécs, 2011. március 7.

Ha nagy a baj...

Nem szégyen, ha egyedül nem bírsz el a problémáiddal. Dr. Stark Andrással, az S.O.S. Élet Telefonszolgálat (06-80/505-390) szakmai vezetőjével, a PTE egykori oktatójával beszélgettem.

Mióta működik az S.O.S. Élet Telefonszolgálat, és mit érdemes tudni róla?

A Kézdi Balázs által alapított pécsi S.O.S. Élet Telefonszolgálat az országban harmadikként, 1975. január elsejével kezdte meg működését. Szolgálatunk sajátossága a többi, a kezdetekkor már működő és azóta létrehozott telefonszolgálatokhoz képest, hogy elsődleges célja az öngyilkosság megelőzése. Szakembereink egy speciális képzés után képesek lesznek a krízisek vokális csatornán keresztüli észlelésére, és törekszünk az erre való érzékenység és a fogékonyság folyamatos fejlesztésére is. A telefonszolgálat bárki számára elérhető a hét minden napján, este 7-től reggel 7-ig, a 06-80-505-390-es, ingyenes, mobilról is hívható telefonszámon.

Milyen alapelvek szerint dolgoznak?

Szakmai alapelveink megegyeznek a Telefonszolgálatok Nemzetközi Szövetségének (IFOTES) alapszabályaival. Telefonszolgálatunk működésének lényege az anonimitás, mind a hívók, mind az ügyeletesek részéről. A hívónak tehát nem szükséges bemutatkoznia, és az ügyeletesek is csak egy ügyeleti szám alapján azonosíthatók. Fontos leszögezni, hogy a névtelenség nálunk nem egyenlő a személytelenséggel, az anonimitás sokkal inkább a telefonon létesített kapcsolat intimitásának záloga. Másik fontos alapelvünk, hogy folyamatosan elérhetőek legyünk az esti órákban, hiszen az este mindig kritikusabb, és minél később van, általában annál súlyosabbak a beérkező hívások is. De a titoktartás, a hívó személyének feltétel nélküli tisztelete és az élet mindenek feletti értéke szintén nagyon fontos erkölcsi, gondolati alapelvünk. Fontos továbbá, hogy mindig egy tágabb perspektívából szemléljük az adott élethelyzetet és a jövő lehetőségeit, hiszen számos olyan alternatíva van minden emberben, melyek alapvetően az élni vágyásból fakadnak. Az, akinek a fejében megfogalmazódik az öngyilkosság gondolata, igazából nem meghalni akar, csupán máshogy szeretne élni, egy jobb, boldogabb, örömtelibb élet vágya van az öngyilkosság gondolatának mélyén, és ennek megtalálásában segítünk mi egy beszélgetés során.

Mit lehet tudni az ügyelőkről?

Ügyelőink nappali foglalkozásuk mellett, önkéntesként végzik munkájukat a telefonszolgálatnál. Szakmai stábunk 36 éves működési tapasztalatai, hagyományai, folyamatos képzései, továbbképzései és szupervíziói révén biztosítja azt a segítséget és érzelmi biztonságot ügyeleteseinknek, melylyel képesek vállalni és folytatni ezt a rendkívüli teherbírást igénylő munkát. Egy önkéntes havonta kb. 3 ügyeletet vállal, ennyi az az alkalom, amely még teljes felkészültséggel, jelenléttel végezhető és vállalható.

Egy pszichiáter megszokja, hogy a mimikára, tekintetre hagyatkozva dolgozik. Fontos ezért leszögezni, hogy ha valaki a nappali munkájában a segítő szakmában dolgozik, az még nem képesíti arra, hogy telefonon keresztül is meghallja azokat a jelzéseket, melyek figyelmeztetőek abból a szempontból, hogy valaki súlyos krízisben van, esetleg sürgősen vagy azonnal személyes kapcsolatba kell vonni. Munkánk másik kihívása, hogy mi csak a vokális csatornán keresztül jelezhetjük azt a megértést, érzelmi jelenlétet és elfogadást, mely egy olyan különleges érzelmi találkozás megteremtését segíti elő, ami biztonságot és fogódzkodót jelenthet a bajban lévő hívó számára.

Milyen árulkodó, krízisre utaló jelek vannak, melyekre egy ügyelő felfigyelhet?

A hétköznapi, kézenfekvő jelektől kezdve, mint például hogy valaki sír, és alig tud a könnyeitől megszólalni, egészen a finom, szemiotikai, beszédmódból és beszédstílusból kikövetkeztethető jelekig sok minden lehet figyelmeztető. Ilyen finom jelek lehetnek például a tagadások és az öngyilkossággal, halállal kapcsolatos fantáziák gyakori megjelenése; a kilátástalanság, reménytelenség érzése; vagy azok a jelek, melyek a hívó érzelmi beszűkültségére, izoláltságára utalnak. A krízisben lévő személyek kapcsolatai gyakran szinte csak egy-két személyre korlátozódnak, rendszerint azokra a személyekre, akikkel súlyos konfliktusa van a hívónak. A hívó gyakran nem is tudja érzelmeit és segítségjelzéseit direkt módon kifejezni, így sűrűn előfordul,

hogy harag, düh, agresszió irányul azokra a személyekre, akiktől a hívó valójában segítséget szeretne kapni.

Általában milyen problémákkal fordulnak Önökhöz a hívók?

A párkapcsolati krízisek, a válás, a gyász és a magányosság a legjellemzőbb problémák. Fontos tudni azonban, hogy nem mindig az expliciten megfogalmazott probléma az, amiből érezhető, hogy valaki bajban van, hanem gyakran a beszélgetés során megfogalmazódott élettörténetből és élethelyzetből hallhatóak ki azok a riasztó jelek, melyekre az előbb is utaltam.

Kik hívják Önöket elsősorban? Vannak veszélyeztetett korosztályok?

Minden korosztályból hívnak minket. Az öngyilkosság szempontjából több csoport is veszélyeztetett, így például a fiatalok vagy az idősek generációja. A serdülők leginkább azért, mert ilyen korban folyik az identitáskeresés, rendkívül erős lehet ilyenkor a magányosság érzése, gyakran érezhetik úgy a fiatalok, hogy őket nem érti meg senki, nem szerethetőek, ők a hibásak mindenért. Sokszor jelent problémát, hogy ők még nem mindig tudják felnőtt módjára megfogalmazni a gondjaikat, és gyakran tűnik úgy, mintha vicchívás vagy provokáció lenne, mikor segítségért fordulnak hozzánk. Azonban, ha az ügyelő komolyan veszi a serdülő hívását, súlyos családi, iskolai problémákra derülhet fény, melyek akár szakemberek segítségét is igényelhetik. Az idős korosztály főleg a magányosság és a reménytelenség érzése miatt veszélyeztetett. Idős korra már sokan maradnak egyedül; megözvegyülnek, a gyerekek, unokák is ritkán látogatják meg vagy hívják fel a nagyszülőt, pedig nekik egy pár perces telefonhívás is nagyon sokat segíthetne. Azonban nemcsak az idősek, hanem már a negyvenötven éves korban lévők is veszélyeztetettek, náluk jellemző például az életközép krízis; ilyen idős korban kell szembenézniük azzal, hogy mit értek el eddig az életben, és sokszor a házasságok is ilyenkor bomlanak fel. Hiszen gyakran csak akkor tűnik fel a házastársaknak, hogy már kihűlt a kapcsolatuk, mikor a gyerekek, a „közvetítők", akiken keresztül addig a szülők az egymás iránti érzelmeiket fejezhették ki, kirepülnek otthonról. így az egyedül maradt, súlyos érzelmi, és gyakran akár testi sebeket is elszenvedő félnek szintén nagy szüksége lehet a segítségre.

És mi a helyzet az egyetemistákkal?

Egy ilyen városban, ahol 30 ezer egyetemista él, természetes, hogy felkészülünk azokra az élethelyzeti problémákra is, melyekkel az egyetemista korosztály küszködik. Sok feszültség származik abból, hogy valaki talán életében először kerül el otthonról, és belecsöppen egy olyan életbe, amely végre szabadnak és függetlennek tűnik, de ennek sok rizikója, és akár krízishez is vezethető traumatikus élménye is lehet. A már nem gyerek, de még nem felnőtt élethelyzetből, a leválás problémáiból fakadóan az egyetemista korosztály számára is nagy segítség lehet, hogy nekünk nyugodtan, anonim módon telefonálhat, ha nincs senki (csoporttárs, szobatárs), akinek ki merné adni magát és a problémáit. Hiszen a névtelenség arra is biztosíték, hogy senki nem él vissza a hívó által elmondott információkkal.

Közvetlen életveszély esetén az ügyelő mivel tudja rábírni a hívót, hogy ne vessen véget az életének?

Az érzelmi megértéssel, az empátiával, és a vokális csatorna összes többi lehetőségével. A krízisre jellemző lélektani állapot a beszű-költség, mely fokozott befolyásolhatóságot is jelent. Ez pozitív lehetősége is lehet ennek az állapotnak, hiszen a befolyásolhatóság révén meg lehet győzni a hívót arról, hogy van remény és azonnali segítség. A krízis mindig egy ambivalens helyzet, és egészen addig, míg valaki el nem szánja magát egy visszavonhatatlan öngyilkossági tettre, addig mindig ott rejlik ez az ambivalencia, erre tudunk mi hagyatkozni, és ezzel tudjuk átbillenteni a hívót a remény, a kiút, az alternatívakeresések és a megkapaszkodás oldalára.

Akut krízis esetén, mikor elengedhetetlen a személyes kapcsolat felvétele, hová mehetnek a hívók?

Személyes kapcsolatba hívás történhet azonnal, vagy a jelentkezéstől számított 12-24 órán belül, a krízis súlyosságától függően. A krízispáciensek nappali ellátását a telefonszolgálattal szoros egységben működő Krízisambulancia végzi, ez akár napokig, hetekig tartó, mindennapos ambuláns kezelést is jelenthet. A város segítő intézményeivel való személyes, jól működő kapcsolatunk révén szerencsére bárhová küldhetjük a hívónkat, akár fekvőbeteg intézménybe is, de olyan esetben, ahol már nem csak lelki intervencióra van szükség, akár a hívó lakásán is tudunk. azonnali segítséget nyújtani, mentők segítségével.

Sűrűn hívják Önöket?

Egy este átlagosan 5-10 hívás érkezik be hozzánk. Általában 45-60 perc körüli időtartam az, ami már elegendő hosszúságú egy érdemi beszélgetéshez, de mégsem annyira hosszú, hogy lankadni kezdjen az igazi érzelmi jelenlét, a koncentráció és a beszélgetés feletti kontroll. Ebből a szempontból hasonló a telefonon létesített kapcsolat a személyes segítő kapcsolathoz.

Vannak visszatérő hívók, akik már megtanulták, milyen élethelyzetekben hívhatják a telefonszolgálatot. De sajnos krónikus hívók is vannak, nekik azonban nem engedhetjük meg azt, hogy a telefonszolgálatot olyan célokra használják, melyekre az nem alkalmas. Például egy hozzánk intézett telefonhívás még nem pótolja a személyes terápiás kapcsolatot egy olyan élethelyzetben lévő személy számára, aki ezt igényelné.

A telefonszolgálattal folytatott beszélgetés után letesznek a hívók az öngyilkossági kísérletről?

Szerencsére 36 év alatt nem volt olyan visz-szajelzésünk, melyből az derült volna ki, hogy a hívó a hívást követően, vagy pár napon belül végzett volna magával, azért, mert mi nem tudunk adekvát módon segíteni. Bízok abban, hogy azért nem tudunk még ilyen esetről, mert a hozzánk fordulóknak a mi munkánk hatékonyságának köszönhetően sikerül túljutniuk az akut öngyilkossági krízis lélektanilag veszélyes állapotán.

Német Szandra

Hársak

Benke József

PESTIS

PESTIS, más néven FEKETE HALÁL, a Pasteurella (Yersinia) pestis baktérium által okozott fertőző betegség. Eredetileg a rágcsálók megbetegedése; emberre a fertőzött rágcsálók bolháival kerül. Az emberben három formája van: bubópestis (pestis bubonica), amely a nyirokcsomók duzzanatával (bubó) jár; a tüdőpestis (pestis pneumonica), amelyben a tüdő károsodik, valamint a szeptikémiás pestis (pestis fulminans, vagy pestis major), a pestis legsúlyosabb formája, amelyben a baktérium olyan mértékben árasztja el a véráramot, hogy a beteg maghal, még mielőtt a bubók vagy a tüdők elváltozásai kialakulnának. A pestis nagyvárosi, tömeges környezetben terjedő járványait murin* (patkány), vagy urbánus pestisnek is nevezik, míg gyéren lakott területeken, vagy vidéki környezetben, ahol az ember kevés, de fertőzött rágcsálók tömegestül találhatók, sylvaticus (erdei) vagy campestralis (mezei) pestisről beszélnek. A rágcsáló – bolha – rágcsáló kör törvényszerűen enzootikus (az adott állatközösségen belül állandóan jelen van, de csak kisszámú egyedet betegít meg), bizonyos környezeti tényezők hatására azonban epizootikussá válik (azonos időben sok állatot betegít meg területi korlát nélkül). Bizonyos területeken a hajókon élő, pestissel fertőzött patkányok terjesztik a betegséget a kikötőkben, ahol az epizootikussá válik.

A pestis[1] járványok kitörésének kedvez, ha a fertőzés az emberi településeken és a közelükben élő rágcsálók között terjed, mert ha az epizootikus járvány megtizedeli a rágcsálókat, az elpusztult állatokon élő bolhák – nem találva maguknak gazdaállatot – átköltöznek az emberre. Kezdetben a fertőzések sporadikusak, de megfelelő körülmények között sok embert érinthetnek. Az ember megbetegedésének súlyossága változó: a rossz közérzettől a gyorsan bekövetkező halálig terjedhet. Enyhébb lefolyású szinte kivétel nélkül csak a bubópestis lehet, míg a tüdőpestis és a szeptikémiás formakör esetei súlyosak, és kezelés nélkül szinte mindig halálos kimenetelűek. A lappangási idő 3-6 nap, de lehet 36 óra vagy akár 10 nap is. A betegség törvényszerűen hirtelen és pontosan meghatározhatóan kezdődik. A pestises megbetegedések ¾-e *bubópestis*[2]; ez típusos esetben hidegrázással kezdődik, melyet hányás, fejfájás, szédülés, fénykerülés, hát- és végtagfájdalom, álmatlanság, apátia vagy delírium követ. A láz hamar 40 Celsius fokra vagy magasabbra szökik, majd gyakran 2-3 fokot is esik a 2-3. napon, miközben a beteg egyre elesettebbé válik. Gyakori a székrekedés, a hasmenés viszont súlyos tünet. A legjellemzőbb a bubók korai megjelenése, általában a lágyékban és a hónaljban. A bubópestis emberről emberre közvetlenül nem terjed, hanem a bolha viszi át a baktériumot az egyik emberről a másikra. *Tüdőpestisben* a tüdőgyulladás tünetei jelentkeznek, majd hamarosan kialakul a tüdőödéma; a betegség szinte mindig halálos kimenetelű. A *szeptikémiás* pestisre az elesettség és az agykárosodás a jellemző, a halál pedig 24 órán belül következhet be. Ebbe a fajtába még azelőtt belehalhat a beteg, hogy a tüdőgyulladás kialakulna, ennek fellépése után azonban súlyosan fertőzővé válik. Azokban, akik tőle kapják el a betegséget, tüdőpestis alakul ki. A kezelés főleg sztreptomicinen, tetraciklineken és szulfonamidokon alapszik; a penicillin hatástalan pestisben. A pestisjárványok leküzdésére egyrészt köztisztasági intézkedéseket hoznak közvetlenül a patkányok és a bolhák ellen, másrészt elkülönítik a betegeket, és a lehető legnagyobb óvatossággal kezelik a fertőző anyagokat. A megelőzés érdekében oltóanyag áll rendelkezésre. Kijelenthetjük: a Yersinia ma is fertőz, különösen a trópusi országokban (jóllehet az egyik legnagyobb mai pestis szakértő, Alan Cooper oxfordi professzor csak ennyit közölt: „Nem utasíthatjuk el a Yersiniát, mint a fekete halál okozóját").

A XIV. században, amikor a betegséget fekete halál néven emlegették, a járványok egy részét bubó-, más részét tüdőpestis okozta. Ez azonban a pestisnek, mint az egész világra kiterjedő járványnak már a sokadik felvonása volt. Egy másik híres (inkább: hírhedt) pestis a Kr. u. VI. századi, az ún. jusztinianuszi volt: Bizáncban tört ki, s különösen a fővárosban szedett sok áldozatot (a 120 napon át tomboló járvány összes áldozatainak száma 600 ezer és 1 millió között volt). A legutóbbi (az utolsó) nagy pestisjárvány a XIX-XX. század fordulóján tombolt, amely Kelet-Ázsiában kezdődött (és szedte a legtöbb áldozatot), és innen terjedt szét szinte az egész világra: 40 év alatt Indiában, Kínában és Vietnamban 13 millióan haltak meg, Afrikában 120 ezren, az amerikai kontinensen 25 ezren. Európában ezer ember haláláért volt felelős. Napjainkban India, Kína, Madagaszkár azok az országok, ahol az egymás utáni négy évben is regisztráltak kisebb pestisjárványokat.

Azt azonban tudni kell, hogy a pestis csak az 1347 és 1750 közötti négy évszázadban 15-25 évenként megjelent Európa legfejlettebb régióiban is. Nem véletlenül írta a Nobel-díjas Albert Camus (1913-1960): „Ugyanannyi pestis volt már a világon, mint amennyi háború".

A nagy döghalál, a fekete pestis, az ún. 1347-es úgy terjedt át Ázsiából Európába, hogy egy kipcsák[3] sereg 1346-ban a Krímfélszigeti genovai kereskedelmi telepet (pontosabban: megerősített várral bíró Kaffa – Caffa – nevű, ekkor már 2000 éves – görög alapítású – városukat, Teodoszíját; a mai Fedoszíját) megostromolva pestissel fertőzött hullákat katapultált a városba[4] (ará-

*Az óvilági patkányok és egerek a Muridae család Murinae alcsaládjába tartoznak. A szerkesztő megjegyzése.

[1]Etimológiája nincs tisztázva. 1554-ben így fordul elő: „szerinszerte nagy döghalál vagyon, igen környül vett a pestis". A németben Pest, franciául peste, olaszul peste.

[2]A bubópestis magyarul mirigyláz, miután tojás nagyságú, sötét duzzanatok keletkeznek, ezek színe után nevezik fekete pestisnek. A tüdőpestis téli hónapokban terjed influenzához hasonló cseppfertőzéssel, a szeptikus pedig egyfajta vérmérgezés ennek minden halálos veszedelmével (pár óra alatt halál). A karantén sem volt teljes védelem, a füstölés sem segített többet, mint az ima.

[3]A kipcsák török etnikumú és nyelvű nép, talán legismertebb – világtörténelmi jelentőségre emelkedett – csoportjuk az Egyiptomot évszázadokig uraló mamelukok voltak (1250-1517). Más törzsei Magyarországon telepedtek le (kumánok=kunok), kik ekkorra (IV. László meggyilkolása után fél századdal vagyunk!) talán már az integrálódás útján voltak.

[4]Ez valóságos biológiai fegyver volt. A pestis-baktériumokból a modern időkben – természetesen "hírszerzői" források alapján (csakúgy, mint a történelem egyik legvitathatóbb háborúját kiváltó, az ún. "tömegpusztító fegyverek" létét megsemmisítendő iraki háború) – a Szovjetunió egyetlen év alatt katonai felhasználás céljából 150 tonnát állított elő.

nyaiban soha természeti csapás, járvány vagy háború ilyen pusztítást nem okozott az emberiség egész történetében).[5] Ennek a járványnak az idején (Európa korabeli a száz milliós lakosságából a halottak száma 25 millió volt, de vannak szakértők, akik a halálos áldozatok számát 30 millióra, az európaiak harmadára becsülik) a kontinens némely területén a lakosságnak olykor kétharmada, háromnegyede is elpusztult.[6]

Az Ószövetségben – ismeretem szerint – Sámson II. és Jób könyvében fordul elő.

A két könyv közül a korábbi a Sámsoné. A II. könyv 10-19. verse foglalkozik a pestissel, mint az Úr büntetésével, aki az alábbi szózatot intézte Dávid látó emberéhez, Gád prófétához 3 válasz elé állítva Dávidot: az éhínség, az ellenség elől való menekülés és a pestis közül az utóbbit választotta. „Éppen a búza aratásának volt az ideje. Akkor az Úr pestist küldött Izraelre, reggeltől a megszabott időre. A csapás lesújtott a népre, és 70 ezren meghaltak a népből Dántól egészen Beersebáig."(11-16) Jób könyve írja (27:14-15): „Ha sok is a fia, kard várja őket, és nem lakhatik jól kenyérrel a sarjuk. Maradékaikat pestis viszi sírba, és az özvegyeik nem tartanak gyászt" – így beszélt Jób három hamis barátjának egyike, Cofár.

Thuküdidész (460-395) A peloponnészoszi háború című művében ír a később pestisnek nevezett járványról. „Alig köszöntött be a nyári időszak (Kr.e. 430), a peloponnészosziak…betörtek Attikába…amikor az athéniak közt mutatkozni kezdtek a járvány első jelei…több helyen pusztított már, de sehol sem volt olyan súlyos, mint Athénban, és nem követelt annyi emberéletet… Az orvosok sem bírtak vele…s éppen közülük haltak meg a legtöbben, mivel ők érintkeztek a leggyakrabban a betegekkel… A járvány először az Egyiptom felett fekvő Aithiópiában tört ki, azután elérte Egyiptomot, Libüát… Én úgy számolok be róla, mint aki magam is átestem rajta, és másokat is láttam benne szenvedni…minden előzmény nélkül a fejben támadt erős forrósággal s a szemek kivörösödésével és gyulladásával jelentkezett a baj, majd belül a garatjuk és nyelvük vérvörös színűvé lett, s leheletük szokatlanul bűzössé vált…tüsszögés és rekedtség jelentkezett, majd erős köhögés kíséretében a mellre is átterjedt a kór, később pedig bevette magát a gyomorba, ezt felforgatta, s az epeömlés szinte minden neme bekövetkezett… A legtöbb beteget eredménytelen hányinger is kínozta, erős görcsöket okozva…a legtöbbel úgy végzett a kilencedik vagy a hetedik napon a belső forróság, hogy még nem vesztették el erejüket. Ha ezt az időt túlélték, a betegség testük alsó részét támadta meg, ahol nagy daganatok nőttek, s nem szűnő hasmenés lépett fel, így a legtöbben végül az ennek a következtében támadt elgyengülésben haltak meg… A kór megtámadta a szeméremrészeket s a kéz és a láb ujjait; sokan ezek elvesztése árán menekültek meg… Azok a madarak és négylábúak, amelyek hozzá szoktak nyúlni az emberi tetemekhez…még csak nem is közelítettek hozzájuk… Az emberek látva, hogyan halnak meg szegények és gazdagok, a nincstelenek beültek mások javaiba minél féktelenebbül élvezve az életet… Már senkit sem tartott vissza sem az istenektől való félelem, sem az emberi törvény, és senki sem hitte, hogy bűneiért törvény elé állítják." (154-159. oldal)

Jó fél ezer év múlva Plutarkhosz (45-125) a Párhuzamos életrajzok c. művének Periklészről szóló részében így ír: „Először is pestis tört ki, és a járvány elpusztította az ifjúság virágját és java erejét. A betegségtől nemcsak testük gyengült el, de a lelkük is, és minden haragjukkal Periklész ellen fordultak." A palesztinai Kaiszareából való Prokopiosz (500-560) bizánci történész a fővárosban, Konstantinápolyban és környékén az 542-ben négy hónapon át tomboló pestist írja le, amely 600 ezer és 1 millió közötti halottat követelt. Ugyanerről Albert Camus La Peste (A pestis) című művében dix mille victimes en un jour-t ír. Úgy mondják, innen terjedt át – egyebek között – Rómára[7], ahol nem kisebb egyéniség esett áldozatául, mint II. Pelagius pápa 590. február 7-én.

Plutarkhoszhoz viszonyítva egy évezreddel később Ibn Ridván al-Miszri (†1068), Musztanszír fátimida kalifa (1035-1094) udvari orvosa híres kairói palotájának, a Kaszr as-Sámnak a kapuit megnyitotta a pestis idején a kairóiak előtt (ez a pestis csak Egyiptomban egy millió embert pusztított el). Nem csodálkozhatunk azon, hogy a közegészségügyről és a környezetvédelemről írt munkájának azt a címet adta: Az orvostudomány: a boldogsághoz vezető út (amelynek egyik fő kérdése éppen a pestis elleni védekezés). Egy évszázad múlva a talán legnagyobb arab orvosfilozófus, Ibn Rusd (†1198) éppen a városát, Córdobát sújtó pestisben veszíti el szüleit, egyetemi oktatóit és sok-sok barátját, s fordít hátat a csodás Andalúziának. Másfél évszázad, s egész Európa megtapasztalta a pestis pusztítását. 1347-ben kezdődött, s alig fél évtized alatt szinte egész Európára átterjedve sok millió ember halálát okozta.

Nagy Lajos király és felesége ugyancsak megkapták, de a királyt erős szervezete megóvta; hitvese, IV. Károly német-római császár nagyon fiatal leánya (1335. május 24-én született), Margit királyné azonban meghalt 1349. október 7-én (csaknem ugyanakkor, amikor nagyapjának, I. (Vak) János cseh királynak a második gyermeke, Bonne de Luxembourg (II. (Jó) János francia herceg; későbbi király – 1350-1364 – felesége) 1349. szeptember 11-én (Bonne 17 éves volt a házasságkötéskor, férje, Jean de Bon 13; mégis 11 gyerekük lett házasságuk 17 éve alatt).

De meghalt IV. Aragóniai Péter felesége is, és XI. Alfonz, Kasztília királya, valamint III. Edvárd angol király leánya (az elhunyt Alfonz király fiával való házasságkötésére utaztában, Bordeaux-ban). De nagy veszteség érte a világirodalom egyik legnagyobb költőjét, Petrarcát is: pestisben meghalt Laura, verseinek ihletője és Giovanni Colonna bíboros, a költő barátja és nagy támogatója. Megfertőződött a már említett Thuküdidészen és Nagy Lajos királyon kívül VI. Kelemen pápa (1342-1352), egykori híres párizsi jogászprofesszor (egyik legkiválóbb tanítványa a későbbi egyetemalapító uralkodó, IV. Károly német-római császár volt), de szinte csodával határos módon túlélte (éppen ő volt az, aki 1348/49-es években megvédte a zsidókat a járványok terjesztésének vádjával szemben). Nem volt ilyen szerencséje a hí-

[5]Az első világháborúban csak Németország és a Monarchia lélekszáma jóval 100 millió felett volt, a háborúban az egész világon az összes halottak száma a 10 milliót sem érte el (a második világháború – amely a Föld lakosságának 80%-ára terjedt ki – összes civil áldozata nem volt annyi, mint a XIV. század közepi pestisé). Egy kortársszerző, Gabriel de Mussis írta meg a Krím-félszigeten lejátszódott eseményeket.

[6]Kaffa után megfertőződött a közeli Konstantinápoly és Antiochia, azután Damaszkusz és Jeruzsálem, majd a távoli Asszuán és a még távolabbi Tunisz. Európában a legnagyobb gócok Velence, Genova, Marseille voltak.

[7]A kortárs Liber Pontificalis szerint „589 őszén olyan nagy esők estek, hogy az árvíz mindent elárasztott, s olyan rettenetes vész keletkezett, amilyet emberemlékezet óta nem láttak a világban". A meghalt pápa utódát csak fél év után tudták megválasztani Gergely személyében, aki így ír: „Kívülről talán úgy tűnhet, hogy magasba emelkedtem, de belülről összeomlok. Lám a legfelségesebb császár úr megparancsolta egy majomnak, váljék oroszlánná. Csakhogy parancsra oroszlánnak lehet nevezni valakit, de oroszlánt csinálni nem lehet…egy törékeny emberből." (Megjegyzésre érdemes: a pápaság 2000 éves történetében a 266 pápa közül Gergely (590-604) a második „Nagy" jelzőt kiérdemelt egyházfő lett – 150 év után – I. Leó (440-461) mellett.)

res itáliai festőművész testvéreknek: Ambrogio és Pietro Lorenzetti festőművészek a sienai pestis során vesztették életüket 1348-ban. Boccaccio a Decameronban az 1348-as nagy firenzei pestist írja le, ahol fél év alatt több mint százezer volt a halálos áldozatok száma.

Azonban néhány év múlva a pestis visszatért: 1361/63-ban, 1369/71-ben, 1374/75-ben, majd 1390-ben és 1400-ban pusztított. Egyedül Angliában ezer falu néptelenedett el teljesen, az ország lakossága 1400-ban a száz évvel korábbinak a felére csökkent (a lakosságnak ez a hatalmas arányú fogyása olyan mértékű csapás volt Angliában, hogy ennek lett egyenes társadalmi következménye a Wat Tyler parasztlázadás 1381-ben). Az Itáliából származó nándorfehérvári hős, Magyarország védőszentje, Kapisztrán János (1386-1456) az évszázad közepén, a nagy győzelem után október 23-án ugyanúgy pestisben halt meg, mint a fővezér, Hunyadi János (1400-1456). Az 1456-os hazánkban már a negyedik nagy járvány volt. Az 1271-es volt az első, a második az 1282-es, a harmadik az 1350 körüli éveké, az ötödik az 1508-as volt.

A XVII. században újabb nagy hullám jött: az ún. nagy londoni pestis. Az 1664/66-ban dühöngő járvány a város csaknem félmilliós lakósából minimum 75 ezer főt vitt el (lehet, hogy százat; nem volt kevésbé tragikus az ezt megelőző, az 1625-ös londoni, amely a város korabeli népességéből 40 ezer főnyi áldozatot követelt). Daniel Defoe (1660-1731) 1722-ben megjelentetett Journal of the Plague Year c. naplója az 1665-ös pestis értékes forrása (ennek hatását mutatja például, hogy két évre még a híres cambridge-i egyetemet is bezárták).

Az egyes pestisjárványok néhány további ismert áldozata: Claudius Gothicus római császár (268-270) 56 évesen pestisben halt meg Rómában csakúgy, mint II. Pelagius (579-590) és Agatho pápák (678-681). IX. Lajos francia király (1226-1270) Karthágóban hunyt el pestisben augusztus 25-én. Az 1300-as évek közepén Kéziratmásoló Rendet alapító Geert Groote (1340-1384) augusztus 20-án, VI. Amade, Savoya grófja (1343-1383) március 1-jén lett a pestis áldozata. A következő századok is bővelkednek nagy veszteségekben: a csehek egyik legnagyobb nemzeti hősét, Jan Zizka grófot (1360-1424) október 11-én, Mátyás király pozsonyi egyetemének professzorát, Regiomontanust (1436-1476) július 6-án a római, Giorgionét (1477-1510) október 23-án a velencei, Andrea del Sartót (1486-1530) pedig szeptember 28-án a firenzei pestis vitte el. I. Ferenc francia király (1515-1547) március 31-én 53 évesen pestisben halt meg (egyik fia ugyancsak). Hans Holbein (1497-1543) az egyik londoni pestisjárványban hunyt el. Claudio Monteverdi mellett a velencei Szent Márk templom karnagya volt az az Alessandro Grandi, aki 1630-ban családjával együtt pusztult el pestisben. A janzenizmus néven ismert római katolikus reformmozgalom vezetője, Cornelius Otto Jansen (1585-1638) május 6-án halt meg a fekete halálban Flandriában. John Fletcher (1579-1625) angol drámaíró (Shakespeare-rel több darabot írtak együtt) augusztus 29-én Londonban, Augustine Baker (1575-1641) angol aszketikus és misztikus teológus augusztus 9-én ugyanott, Jean Bodin (1530-1696) pedig a franciaországi Laont sújtó pestisjárvány idején pusztult el. A legújabb becslések 100 millióra teszik a pestis áldozatainak összes számát.

Európa sok részén igaz volt, amit Thuküdidész megállapított az athéni járvány idején, hogy először az orvosok haltak meg (talán még ennél is borzasztóbb volt, amit a kortárs Guy de Chauliac – 1290-1370 – így fogalmazott meg: „a pestis ellen tehetetlen orvosokat a betegség rendkívüli módon megalázta”): a montpellier-i egyetem minden orvosa meghalt a járvány alatt. Nem csoda, ha az emberek a szentek erejében bízva akarták elkerülni a halálos kórt: soha még Sebestyénnek és Rókusnak (mellettük még Rozáliának, az ugyancsak széles körben ismert pestis elleni védőszentnek) ennyi imádója nem volt. A hit biztosan segített.

Az orvosok is mindent megpróbáltak. Így egy itáliai orvos, Mercurialis (1530-1608) a gymnastica-t tartotta minden bajok elűzőjének (jóllehet éppen elméletének megfogalmazása idején, 1575 és 1577 között csak Velencében 38 ezer volt a pestis halálos áldozatainak a száma). Guillaume de Baillou (1538-1616) a párizsi orvoskar dékánja a modern járványtan korai előfutára volt. A pestisről és más járványos betegségekről (diftéria, kanyaró) jó leírásai vannak. Ekkor már Európa-szerte megjelennek a pestiskórházak.

Amikor a „gimnasztika atyja” meghal, születik meg egy jezsuita német tudós, Athanasius Kircher (1602-1680), aki Rómában pestises betegek vérében mikroszkópja alatt apró állatkákat fedezett fel, amelyeket a járvány átviteléért felelősnek tartott. Weszprémi István (1723-1799) 1755-ben a himlő elleni védőoltás mintájára a pestis elleni oltás lehetőségét dolgozta ki. Kircherhez viszonyítva még negyed évezred telik el, amíg a svájci Yersin 1898-ban azonosítani tudja a betegség kórokozóját. A Bibliától és Thuküdidész-től Plutarkhoszon és Prokopioszon át Boccaccióig és Defoe-ig hosszú a pestisről írtak névsora. Boccaccio (1313-1375) az 1348-as nagy firenzei pestist átélte, mint sok más szerző is az általa megörökítettet. W. H. Ainsworth (1805-1882) fél ezer évvel később, 1841-ben a londoni pestis szörnyűségeit írta meg. Alessandro Manzoni (1785-1873) és Edgar Allan Poe[8] (1809-1849) pestissel foglalkozó műve mégis kivétel. A Nobel-díjas Albert Camus (1913-1960) La Peste (A pestis) címen publikált egy Oranban (Algéria) játszódó történetet.[9]

Képek jegyzéke (szerző a témához 164 képpel rendelkezik)

53. oldal

1. J-E. Delaunay (1812-1891): Római pestis.
2. N. Poussin (1594-1665): Asdódi pestis.
3. F. Cairo (1598-1674): A Szent Sebestyént gondozó Iréne.
4. A pestisben 1348. április 6-án elhunyt Laura és a Költő. F. Petrarca könyvéből.
5. Tiziano (1477-1576): Önarckép.
6. A. Hesse (1806-1879): A pestisben elhunyt Tiziano tiszteletére rendezett szertartás Velencében.
7. A-J. Gross (1771-1835): Napóleon Jaffában pestises betegek között.

Hátoldal

1. Pestises betegeket gyógyító pap Jusztinianosz császár idején, 542-ben.
2. A. Caroselli (1585-1652): Asdódi pestis.
3. G. Sodoma (1477-1549): Szent Sebestyén.
4. P. Bruegel (1520-1569): A halál diadala.
5. A. Boecklin (1827-1901): A pestis.
6. A. Lorenzetti (1266-1348): Bemutatás a templomban.
7. IV. Károly császár és hitvese Nagy Lajos király pestisben elhunyt feleségének szülei.

[8]A későbbi nagy költő 3 és fél éves volt, amikor édesanyja, a nagyon szép és tehetséges színésznő 24 éves korában tuberkulózisban meghalt.
[9]Az viszont nem mese, hogy 1932-ben, amikor a japánok megszállták Mandzsúriát, Shiro Ishii orvostábornok vezetésével odatelepítettek egy kórokozók kifejlesztését célul kitűző katonai alakulatot. 1939-ben a tábornok parancsot kapott a kifejlesztett biológiai fegyverek bevetésére. Köztük olyan porcelánbombákat dobtak le Kínában, amelyekből pestissel fertőzött bolhák árasztották el a lakosságot.

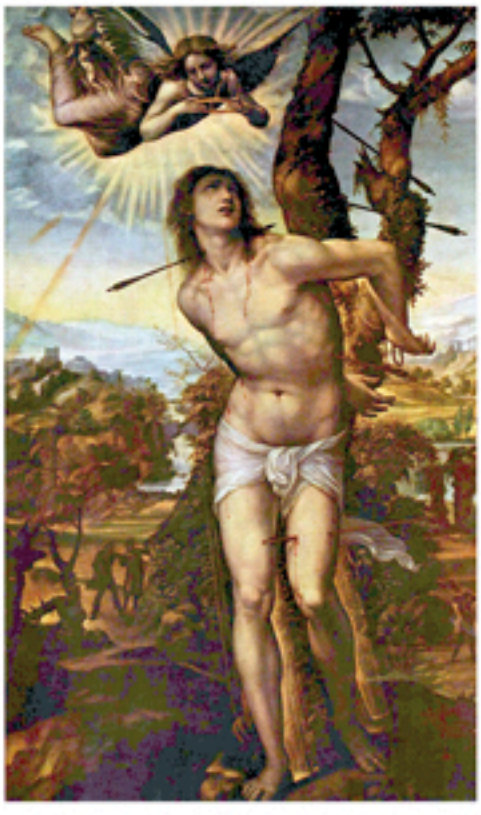
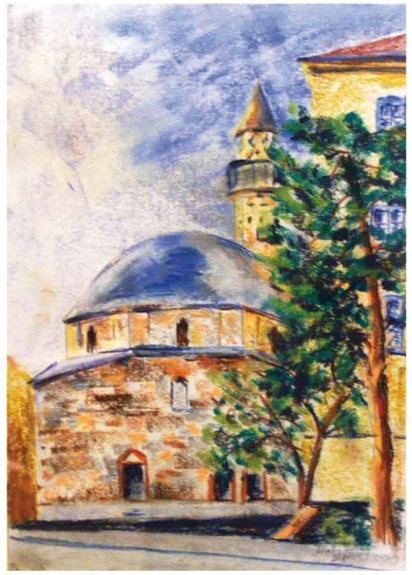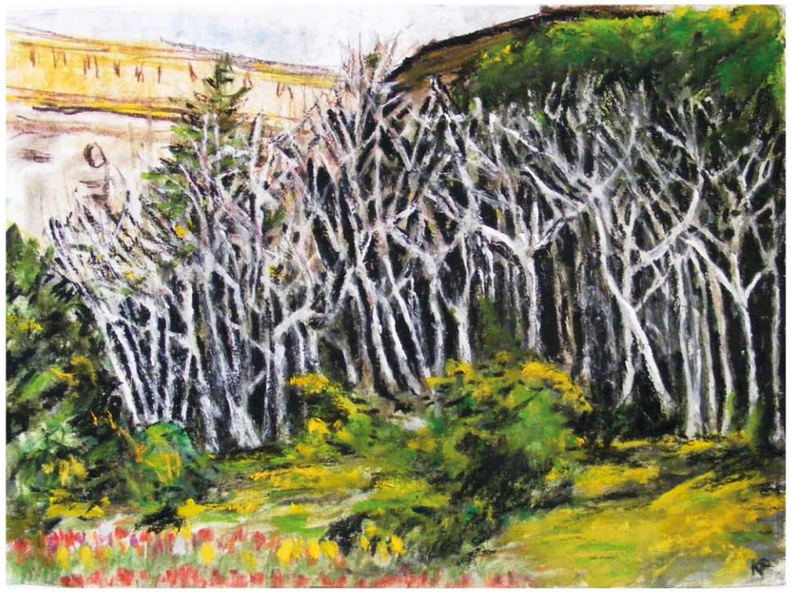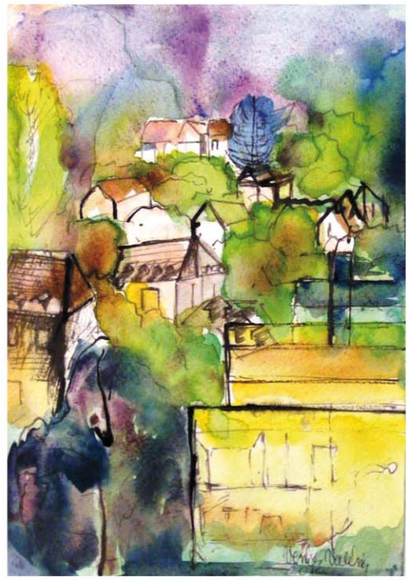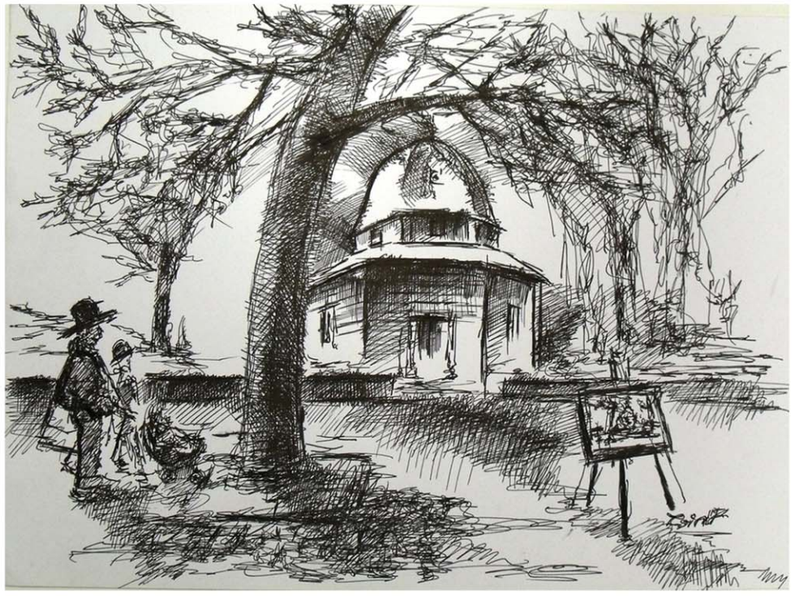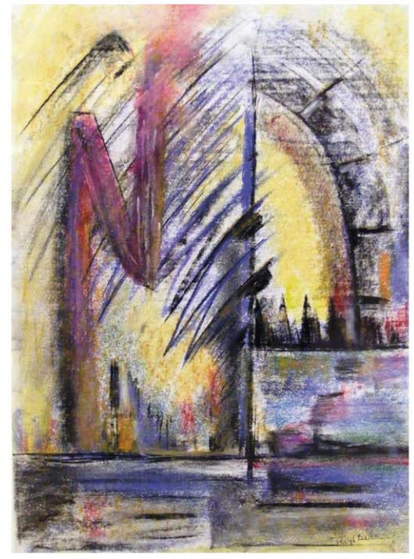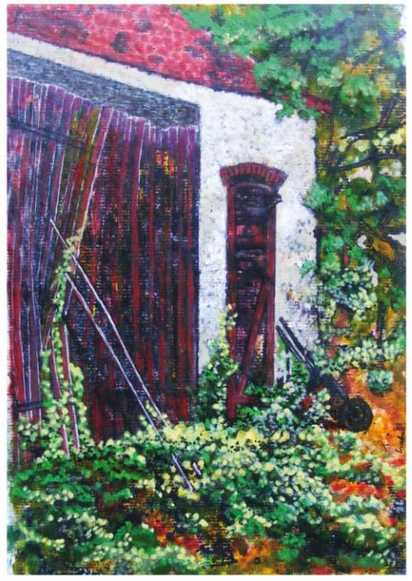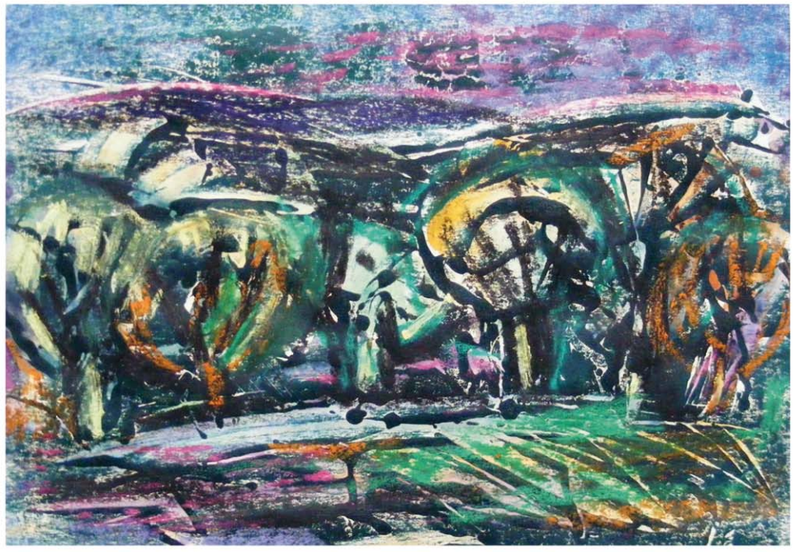
A Medgyessy Ferenc Művészeti Műhely alkotásaiból